

Glasilo Mestne občine Ljubljana, letnik XVII, številka 9, november 2012, ISSN 1318-797X

Ljubljana

- 4** Predsednik RS
dr. Danilo Türk:
»Ljubljana kot
središče
slovenskega
optimizma«
- 6** RogLab – prostor
za razvojno,
k inovativnosti
naravnano
ustvarjalnost
- 20** Izobraževalna kmetija
slovenskih
avtohtonih pasem
domačih živali v ZOO

- 12** Projekt
CIVITAS Elan
2008–2012

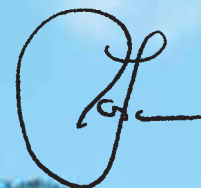
POVABILO NA PREDSEDNIŠKE VOLITVE 2012

*Drage Ljubljančanke, dragi Ljubljančani!
Spoštovane državljanke, spoštovani državljani!*

Vabim Vas, da izkoristite svojo državljansko pravico
in se v polnem številu udeležite
volitev za predsednika Republike Slovenije 2012.
Sam sem svoj glas že oddal.

Odločite se po svoji vesti in svojem srcu.

Vaš Zoran Janković
župan

Ljubljana

Ljubljana – diplomatsko mesto

Prof. dr. Iztok Simoniti: Ljubljana – diplomatsko mesto	3
Pogovor s predsednikom RS dr. Danilom Türkcom o glavnem mestu Ljubljani	4
Emi Vega: RogLab: Minilaboratorij CSU Rog	6
Prof. Janez Koželj: Prostor za razvojno, k inovativnosti naravnano ustvarjalnost	7
Prof. Janez Koželj: Natečaj za novo Ribjo brv čez Ljubljano	8
Katja Štingl: Prenova Športne hiše Ilirija v športni center z bazenom	10
Staša Cafuta Trček: Ljubljana v očeh tujih turistov	11
Vita Kontić: Projekt CIVITAS Elan 2008–2012	12
Mojca Zupan: Življenje Mladih zmajev II (ČMC Bežigrad in ČMC Črnuče)	14
Mirjana Ribič: Predstavitev programov Mestne občine Ljubljana na Festivalu za tretje življenjsko obdobje	16
Kinodvorova filmska srečanja ob kavi	17
Mirjana Ribič: Uspešno inovativno podjetje Tehnološkega parka Ljubljana Visionect	18
Marjana Lavrič: Sejem pohištva Ambient na Gospodarskem razstavišču	19
Aina Šmid: Izobraževalna kmetija slovenskih avtohtonih pasem domačih živali v ZOO	20
Mirjana Ribič: Center za permanentno izobraževanje Cene Štupar	22
Nada Breznik: Brigita Žinko	24
Aina Šmid: 23. Bienale oblikovanja in oblikovanje doživetij	25
Četrtna skupnosti	26
Stane Jagodič: Nagrajena fotografija Tine Velkavrh	31
Aina Šmid: Z ladjico po mestu II	32
Doroteja Omahen: Dobrodelni bazar SILA	33
Ljubljanske novice	34
Iz prve roke	38
Okoljske meritve	39
Priznanja za dosežke Mestne občine Ljubljana	40

Fotografiji na naslovnici:

Zgoraj: RogLab, foto: Miha Fras
Spodaj: Izobraževalna slovenska kmetija v ZOO,
foto: arhiv KD

Fotografija na strani 2:

Kongresni trg, foto: Dunja Wedam

Fotografija na strani 3:

Prof. dr. Iztok Simoniti, foto: Ivana Simoniti

Avtorica nepodpisanih besedil
je odgovorna urednica Nada Šumi.

Izdajatelj: Mestni svet
Mestne občine Ljubljana,
Mestni trg 1. Zanj: župan
Zoran Jankovič. Uredniški
odbor: Mitja Meršol
(predsednik), Tjaša Ficko,
Vesna Kos – Bleiweis,
mag. Anže Logar, Stanka
Ritonja. Odgovorna
urednica in lektorica:
Nada Šumi, kontakt:
041/737 863, glasilo.
ljubljan@ljubljan.si.
Avtorica logotipa: Petra
Černe Oven, Studio ID,
Oblikovalska zasnova:
Miljenko Licul. Naslov
uredništva: Glasilo
Ljubljana, Mestni trg 1,
Ljubljana. Tisk: Set
d.o.o., Grafična priprava:
Lupa design. Naklada:
121.000 izvodov.
Natisnjeno na okolju
prijaznem papirju. Glasilo
brezplačno prejme vsako
gospodinjstvo v Mestni
občini Ljubljana.

Tuji diplomati radi žive v Ljubljani, saj postaja prijetno mesto. Zato naj napišem nekaj o identiteti glavnega mesta, ki šele nastaja, in sicer o Ljubljani kot diplomatskem mestu. S samostojnostjo je Ljubljana postala glavno mesto države, ki mu mednarodno in diplomatsko pravo nalagata posebne dolžnosti, ki so v resničnem življenju vedno privilegij in dobra priložnost za mesto in državo.

Glavno mesto je sedež vseh državnih oblasti: predsednika republike, parlamenta, vlade in ne nazadnje županstva. Največji del mednarodnih odnosov države poteka prek glavnega mesta, ki gosti tuje državnike, mednarodne diplomatske konference, nudi sedež mednarodnim vladnim organizacijam, njihovim predstavništvom in drugim diplomatskim misijam itd. V Ljubljani deluje diplomatski zbor; dolg je spisek držav, katerih diplomati so akreditirani ali pa žive v Ljubljani. Skratka, z osebjem diplomatskih predstavništev se dnevno srečuje nekaj tisoč prebivalcev glavnega mesta, pa naj gre za državno ali mestno oblast, policijo, šolstvo, zdravstvo, trgovino, kulturo ali usluge.

Tuji diplomati vnašajo svojo kulturo in v Ljubljani ustvarjajo atmosfero kozmopolitizma in omike. Oboje potrebujemo.

Naloge glavnega mesta, ki so posledica mednarodne aktivnosti države, odpirajo za mesto specifična oblikovna, urbanistična in arhitekturna vprašanja, pa naj gre za protokol in ceremonial državnih obiskov in proslav, častne čete in straže, predaje akreditivov, sprejemov za diplomatski zbor, lokacije diplomatske četrti, ambasad in rezidence, predsedniške palače in njegove rezidence. Pri tem gre vedno za raven ugleda, prestiža, ponosa in stila, ki via facti kažejo civiliziranost, omiko glavnega mesta in države. Kažejo pa tudi samozavest ali notranjo gotovost države in glavnega mesta v stikih s svetom. Našo samozavest naj odraža estetika skromnosti, zadržanosti, dostojnosti in učinkovitosti; ta etični imperativ naj zasledujejo oblikovalci, urbanisti, arhitekti, krajinarji... Njim bodo prisluhnili državniki.

Iz izkušnje vem, da ima estetika svojo etiko; da forma vedno kaže na vsebino, da je ne skriva, temveč neusmiljeno razkrija. Morda diplomacija zaradi dolge tradicije tako jasno kaže na zvezo med formo in vsebino. Kot diplomatski svetovalec predsednika republike dr. Janeza Drnovška sem načrtoval srečanja predsednika z oblikovalci, arhitekti, urbanisti ali premišljevalci o vlogi glavnega mesta, njegovih prebivalcev in države; do srečanj žal ni prišlo. Danes imamo dovolj znanja, da odpravimo vrsto okornosti na relaciji država-mesto-diplomacija. Ker ne rešujemo številnih logističnih problemov, se vedno več državnega protokola in ceremoniala, ki bi se moral dogajati v glavnem mestu, odvija na Brdu.

Diplomati s(m)o pozorni, občutljivi in dobronamerni opazovalci in komentatorji življenja v državi službovanja, saj se ravna po zapovedi v Rimu Rimljan, v Ljubljani Ljubljančan. Čim prej se hočejo naučiti, razumeti in se ravnati po lokalnih normah in običajih, napisanih, in kar je še bolj pomembno, nenapisanih. Od tega je pogosto odvisna njihova poklicna uspešnost, pri čemer pa računajo na odprtost in komunikativnost Ljubljančanov. Poklicni radovednosti diplomatov, ki je koristna, lahko Ljubljančani najbolje zadostijo v sproščeni konverzaciji. Po tem, koliko diplomati spoštujejo pravila, znajo jezik, poznajo kulturo in zgodovino itd., se kaže, koliko so se res pripravljene približati mentaliteti in razumeti način razmišljanja sredine, v kateri delajo in živijo skupaj s svojimi družinami. Menim, da posebno evropski diplomati dobro poznajo probleme naše družbe in države, pa tudi našo mentaliteto. Ker vedo za pregovor, da »vsak narod zase misli, da je boljši od drugega; Britanci pa to vedo!«, nas o nasprotjem vsekakor ne bodo prepričevali. Opazijo pa pomanjkanje kurtoazije, tiste vljudnosti s strani mesta in države, ki diplomatom olajšuje vključevanje v vsakodnevno in družabno življenje. V zadevah, kjer ne gre za klasične privilegije in imunite, bi državna in mestna oblast morali upoštevati poseben status diplomatov, saj sistemska nedoslednost povzroča upravičene kritike in omogoča neupravičena izkoriščanja.

Diplomati imajo torej poklicno in zasebno odprte oči, ušesa pa tudi srca; hočejo poznati, razumeti in celo imeti radi mesto in državo, kjer delajo in živijo; čeprav na diplomatski, malo rezerviran način.

Glavno mesto omenjajo vse diplomatske konvencije zato, ker ima osrednjo vlogo v mednarodnih aktivnostih države. Vendar nima samo glavno mesto odgovornosti do države; ampak prej nasprotno. Torej samo kadar državne oblasti (predsednik republike, parlament, vlada) in mestne oblasti sodelujejo, delujejo odgovorno, sicer pa neodgovorno. Sodelovanje ali nesodelovanje v teh zadevah ni politični, ampak najprej kulturni problem.

Prof. dr. Iztok Simoniti

Foto: Staša Cafuta Trček

Predsednik Republike Slovenije dr. Danilo Türk

Knjiga vtisov, mestna spominska knjiga in mestna zlata knjiga v Mestni hiši so polne navdušujočih zapisov o Ljubljani, prav tako so tudi izjave tujih turistov, ki jih mesečno objavljamo na tem mestu. Zanimalo nas je, kako slovensko glavno mesto in njegov intenziven razvoj vidi predsednik Republike Slovenije in od leta 1970 (z eno prekinitvijo) tudi Ljubljančan dr. Danilo Türk, ki je v iztekajočem se mandatu gostil pomembne svetovne državnike, med njimi tudi v javnosti najbolj odmeven obisk britanske kraljice.

Čas vašega prvega predsedniškega mandata sovпада z veliko preobrazbo slovenske prestolnice. Kako se vam to spreminjanje Ljubljane kaže v vlogi predsednika Republike Slovenije? Kako so ga morda komentirali tudi vaši državniški gostje oz. sogovorniki?

Ljubljana je dejansko doživela veliko preobrazbo in postaja veliko srednjeevropsko mesto z zelo živahnim centrom in v vseh pogledih zelo razviteni dejavnostmi. To dogajanje je usmerjala celotna urbanistična politika. Najvažnejše se mi zdi to, da je tak razvoj izjemno pomemben za državljane, ker to daje resnično vtis dinamičnega glavnega mesta, kar Ljubljana je in kar predstavlja s svojim videzom, svojimi urbanimi pridobitvami in funkcijami. Ko sem bil preteklo soboto na dogajanju ob akciji za zaščito in reševanje, je to sovpadlo z zelo živahnim utripom v Ljubljani. Tudi vsi naši gostje opažajo to živahnost. Tukaj sem gostil obiskovalko z Dunaja, ki mi je rekla – z malo pretiravanja, pa ne preveč –, da je Ljubljana v svojem centru videti bolj kot Dunaj. Tu je zelo veliko življenja in to naredi poseben vtis. Imel sem na obisku tudi štiri predsednike vseh sosednjih držav ob 20-letnici države. Oni so doživeli Ljubljanski grad in center mesta kot zgodovinsko podobo Ljubljane in urejeni Kongresni trg kot sceno večerne prireditve, ki je zelo impresionalna. Organizatorji so izjemno dobro uporabili stavbo Filharmonije in zlasti stavbo Univerze. Tisti pogled je bil impresiven in to so mi povedali tudi predsedniki. Takih kombinacij starega centra mesta, ki lepo živi, in zgodovinskega trga kot scene za prireditve po svetu ni prav veliko.

Katere druge nove pridobitve v javnem prostoru Ljubljane sami najbolj cenite?

Zame je to celotna ureditev Brega – od Čevljarkega mostu do Špice, ves ta del. Tukaj grem večkrat na sprehod. Tudi sama Špica je lepo urejena na zelo zanimiv in nov način. Zdi se mi, da je tam potencial, da se življenje organizira na nove načine, še zelo velik. Vsaka stvar pa seveda zahteva nekaj

časa. To je krasen prostor, ki obeta zanimive nove vsebine, ideje, kaj vse bi se lahko tam dogajalo, kakšne prireditve so tam možne, kaj je mogoče narediti za otroke, kaj za umetnike ... Sam o tem nimam dobre predstave, a potencial se mi zdi izjemno velik. Tudi most do Botaničnega vrta je zelo lepo rešil povezavo, tako da je tisti del za nekoga, ki Ljubljano pozna od prej, zanimiv, ker izkazuje še dodaten potencial, ki se bo lahko še razvil.

Se pravi, da tudi vas veseli velika evropska nagrada za prostor, ki jo je Ljubljana prejela za ureditev nabrežij in mostove na Ljubljani v Barceloni?

Prav gotovo. O teh priznanjih sicer ne vem veliko, a se mi zdi, da je bila dana pravična nagrada; kaj pa to predstavlja v evropskih primerjavah, morate vprašati koga, ki te primerjave dobro pozna. Sam sem v mlajših letih kot mednarodni pravnik veliko časa hodil v Haag in Amsterdam. Tam imate neko drugo urbano okolje, ki je zelo povezano z vodo, s kanali. V Ljubljani tega nismo dobro izkoriščali, zdaj pa se mi zdi, da vsi bregovi Ljubljanice lepo živijo, vsi ti mostovi so dali neko novo vrednost tudi nabrežjem – od Mesarskega mostu do Fabianijevega pri Cukrarni. To se mi zdi dodatna kvaliteta, ki je nastala iz teh pridobitev. Na prvi pogled se zdi, da je most namenjen temu, da hodimo čez reko, da je komunikacija, ampak sem še nekaj več, most daje življenje celotnemu območju in tu Ljubljana doživlja zelo zanimiv razvoj.

Kaj po vašem mnenju Ljubljana ta čas najbolj pogreša, gledano z državniške perspektive, če odštejemo predsedniško rezidenco, za katero je občinski prostorski načrt zagotovil lokacijo?

To bo nekoč že prišlo, tukaj ne gre za akutno pomanjkanje. Sam bi v Ljubljani želel imeti čim več prostorov za velike umetniške in protokolarnе dogodke. To se da rešiti na načine, ki jih poznamo, bodisi v kakšni galeriji, na Gospodarskem razstavišču, na Gradu. Zdi se mi, da je Grad postal zelo zanimiva točka za večje razstave, pa tudi

Dr. Danilo Türk,

državniške dogodke v Sloveniji; tu smo imeli kosilo za predsednike štirih sosednjih držav in kosilo za britansko kraljico, kar se je izkazalo za zelo funkcionalno. Seveda bi bilo lepo, če bi bila tam tudi garaža, da se Grad razbremeni avtomobilov in bi imeli urejeno tako, da se ta del čim bolj civilizira, razvije in uporabi za vse tovrstne prireditve.

Ljubljana sofinancira vrsto nevladnih organizacij, zavodov in društev s področja kulture, socialnega varstva, zdravja, pomoči mladim, športa ipd. S katerimi od njih ste sami navezali stike, katere njihove programe ste podprli ali z njimi vzpostavili sodelovanje in na kakšne načine?

Teh organizacij je zelo veliko in so zelo raznovrstne. Imamo veliko stikov, posebej z organizacijami na področju socialne skrbi, z organizacijami, ki so posebej namenjene invalidom in ljudem s posebnimi potrebami. Ljubljana resnično postaja invalidom prijazno mesto, ne mislim samo v smislu statusa, ampak v smislu dejanske skrbi zanje, tu se mi zdi, da je veliko narejenega. Potem je tu društvo Simbioza, ki mi je zelo pri srcu, ker z usposabljanjem starejših za uporabo računalnika izkazuje zelo simpatičen način medgeneracijskega povezovanja. Tu so potem še druge slovenske organizacije, ki imajo v Ljubljani svoje osrednje pisarne. Veliko sodelujem z Rdečim križem, s Karitasom, s humanitarnimi organizacijami, ki imajo razvite številne dejavnosti. V bistvu je tega sodelovanja zelo veliko.

Kako pa predsednik države lahko te ustanove konkretno podpre?

Če vzamem za primer društva za boj proti raku, sem z njim v zelo tesnem odnosu. Star sem 60 let, za seboj imam tri kolonoskopije. Gre za neke vrste kulturo skrbi za lastno zdravje, ki jo mora človek po 50. letu – pred tem tovrstni preventivni pregledi še niso potrebni – izpolnjevati tudi na ta način. Sam sem s programom Svit ves čas v tesnem sodelovanju. Tu ne gre samo za to, da podpiram njihova sporočila, prizadevanja, organizacijske prijeme, ampak tudi sam sodelujem v tem programu. Moja žena sodeluje v celi vrsti prostovoljskih organizacij, se vključuje v njihove akcije in na ta način delava s temi organizacijami skupaj. Prejšnjo soboto sva šla po akciji civilne zaščite v restavraciji Druga violina, ki jo vodijo ljudje s posebnimi potrebami, saj želiva tudi na ta način pokazati, da podpirava to usmeritev vključevanja vseh ljudi v družbo. Sodelovanje se torej lahko izrazi na najrazličnejše načine.

Kakšen je vaš splošni vtis o življenju v Ljubljani?

Ljubljana je prijazno mesto, kjer utrip ni pretirano neudoben. Dalj časa sem živel v New Yorku in ko sem se vrnil, sem imel občutek, da živim v mirnem sanatorijskem kraju. Izjema je občasna prometna gneča v centru, tudi na Pražakovi. Ljubljana je prijazno mesto, kjer ljudje sicer hitijo, ampak ne pretirano, in prostor, kjer se da zelo lepo živeti, če kraj dobro poznate. To sicer velja za vsako mesto. Vendar se tu živi zelo prijetno, udobno, blizu zelo lepe narave, v New Yorku se morate peljati uro in pol, da pridete do prvega kraja, ki je podoben slovenski naravni pokrajini, tako da je Ljubljana v bistvu prijeten kraj za bivanje.

Kaj pa življenje v hiši, kjer stanujete in o kateri smo pred časom prebiral, da ste vanjo pomagali vnesti prijaznejši način bivanja?

V hiši nas ne živi veliko, osem družin, nekateri so tukaj že od davno. Ko sva se z ženo vrnila, smo nekoliko uredili stopnišče. V Ljubljani so namreč stopnišča v starih meščanskih hišah še vedno zanemarjena, tu bi bilo treba

predsednik Republike Slovenije: »Ljubljana kot središče slovenskega optimizma, to je moja velika želja«

nekaj več postorit. Že pred časom smo uredili tudi zunanjo fasado. Nekaj malega smo naredili, seveda pa bi se dalo še več. Zagotovo se da vnesti v bivanje neke vrste normalnost. Predlagal bi, da bi se v Ljubljani zgledovali po Berlinu, ki ima veliko starih meščanskih hiš, ki so jih zelo lepo obnovili za potrebe sodobnega bivanja.

Ljubljana je kot glavno mesto države Slovenije tudi kulturno, znanstveno in gospodarsko središče države. Kako se vam je v času vašega mandata predsednika Republike Slovenije ta središčna vloga Ljubljane izkazovala ob obiskih drugih slovenskih mest doma in v slovenskem zamejstvu? Je Ljubljana razumljena tudi kot povezovalno domovinsko središče, ki lahko zaceli neproduktivno ideološko razklanost, in kako lahko mesto to svojo vlogo še okrepi, morda tudi posebej v sodelovanju s predsednikom republike?

Slovenija je zelo policentrična in v tem smislu je kulturnega življenja povsod zelo veliko. Vsak malo večji kraj ima tudi dvorano, kulturni dom, nekateri so to sploh zelo lepo moderno uredili. Vitanje ima celo nov moderni muzej, ki ima tudi funkcijo modernega kulturnega središča. Mislim, da moramo v Sloveniji gojiti ta policentričen in se upreti razmišljanju, da mora biti vse v Ljubljani. Ni potrebno, da je vse v Ljubljani. Seveda pa je dobro, če ima Ljubljana neko raven meščanske kulture, ki jo je treba nenehno dvigovati. S tega stališča je izredno pomemben Cankarjev dom, zelo koristen je Festival Ljubljana, tu so se začele uveljavljati tudi zelo moderne oblike v Kinu Šiška. To so stvari, ki so lahko samo v Ljubljani. V dvomilijonski Sloveniji ne morete imeti več kot enega odličnega festivala, ne morete imeti več kot enega Cankarjevega doma. Mislim, da je tudi Ljubljanski grad potencial, ki je v veliki meri izkoriščen, bi pa lahko imel več programov, koncertnih, razstavnih in drugih. Tega nikoli ne more biti preveč.

Če bi poskušal opisati z eno definicijo, bi rekel, Ljubljana potrebuje rastoče ravni sodobne meščanske kulture, Ljubljana je za to ustvarjena in na ta način Ljubljana lahko premaguje razne ideološke konflikte. Gre pravzaprav za to, da bi dvigovali nivo, za ustvarjanje višje ravni. Umetnost je tu izrazito direktno vključena. Če se to naredi, so druge reči odrinjene, niso več pomembne. Nazadnje sem bil na otvoritvi v Vodnikovi domačiji v Šiški, kjer je nastal nov umetniški produkt igre zvoka in luči. Ko to doživljate, vidite, da obstaja ustvarjalna energija, ki odrine ob stran ideološke ali kakšne druge provincialne sentimente, ki pri nas ovirajo politiko, ovirajo kulturo itd. Skratka, na ta način lahko Ljubljana veliko prispeva.

Kakšno je bilo vaše sodelovanje z Mestno občino Ljubljana, kaj najbolj cenite pri prebivalcih Ljubljane, ki jih tuji obiskovalci praviloma vidijo kot gostoljubne, sproščene in pripravljene na vsakršno pomoč, kaj pa morda v mentaliteti in ravnanju meščank in meščanov tudi pogrešate ali bi jim želeli položiti na srce?

Kot gostitelj raznih tujih obiskovalcev sem imel kar nekaj simpatičnih izkušenj. Ko je bila tukaj britanska kraljica, je bila zelo zadovoljna s svojim sprehodom po mestu, ki je vsem Ljubljancem, zlasti pa Ljubljankam, ostal v prijetnem spominu. Ljudje so hoteli kraljico videti od blizu in so naredili prisrčen ambient, ona, ki ima veliko izkušenj s temi ambient, pa je to razumela in je bila zelo vesela. Potem so se v to vključili tudi turisti na čisto naraven, sproščen način, tu ni bilo nobene posebne organizacije. Drugi tak primer je bil, ko sem štiri predsednike peljal po centru mesta, tudi oni so s strani meščanov doživeli zelo prisrčno dobrodošlico.

Tukaj je bil tudi emir države Katar, ki je eden najbogatejših ljudi na svetu. Živel je v hotelu Union, ko je bil tu na uradnem obisku in je šel potem sam zjutraj pred začetkom uradnega programa na sprehod po centru Ljubljane, se tam usedel in gledal, kako se ljudje gibljejo. Pripovedoval mi je, da je imel prijetna srečanja z ljudmi in je potem rekel, da bi tukaj kupil kakšno nepremičnino. Vendar pa mi nismo kaj prida trgovci. Seveda bi bilo lepo, če bi katarski emir tukaj kupil nepremičnino; a potreboval bi pravo palačo v centru mesta, o tem bi se pogovarjal. V Londonu gradi ogromno stolpnico, eno najvišjih na svetu. To so dimenzije, ob katerih pa je vprašanje, ali smo mi na kaj takega pripravljeni. To so pozitivne stvari, ki jih tuji državniki pripovedujejo o svojih srečanjih z Ljubljano. Vidim tudi to, da prihajajo v Ljubljano čedalje bolj raznovrstne turistične skupine. Veliko je recimo Japoncev, Korejcev, Kitajcev, pa tudi različnih evropskih skupin in seveda veliko individualnih turistov.

Si ob takih vtisih državljanov in turističnih skupin sploh še lahko želimo boljšega odziva?

Mestni upravi in mestnim veljakom bi svetoval, da naredijo ambiciozen integriran turistični program Ljubljane. To bi bilo za Ljubljano zdaj že potrebno. Predstavljam si Ljubljano kot majhno Prago. Praga je doživela neverjeten turistični razvoj, ki je bil absolutno pretiran in je Prago na neki način tudi zadušil. Praga je zelo lepo staro mesto, ki je bilo dolgo časa izolirano, potem pa je doživelo pravo eksplozijo turizma. Ne mislim, da bi se morali zgledovati

Kot predsednik države uživate veliko zaupanje, saj je vaša kandidatura za drugi predsedniški mandat v devetih dneh predčasno podprlo več kot 13.000 državljanov. Je bilo med njimi tudi veliko Ljubljank in Ljubljancov?

Veliko. Ljubljana je bila eno najbolj odzivnih mest. Ne morem reči natanko, koliko jih je bilo. Že prve dni smo zbrali več kot tisoč podpisov v Ljubljani, ljudje so to z veseljem naredili. Ljubljana je tudi mesto, kjer je koncentriranega veliko slovenskega razmišljanja, veliko ljudi je, ki zelo skrbno spremljajo politiko, zelo dobro poznajo politično stanje, zelo dobro poznajo tudi ljudi, ki se pojavljajo na politični sceni. Skratka, razumljivo je, da ima Ljubljana zaradi svoje politične razvitosti v Sloveniji posebno vlogo. To ji vsi priznavajo. Veliko najpomembnejših stvari se zgodi tukaj, ne samo zaradi tega, ker so tu vlada, parlament in predsednik republike, ampak tudi zato, ker je Ljubljana to, kar je.

Ali smo Ljubljanci in Slovenci že tako zreli, da znamo primerno ceniti institucijo predsednika države?

Mislim, da smo v Sloveniji v tem pogledu na razvojni poti. Na eni strani ljudje spoštujejo funkcijo predsednika; sam imam samo prijetne, dobre izkušnje iz vseh kontaktov z ljudmi. Po drugi strani pa je tako, da ljudje včasih od predsednika države pričakujejo stvari, ki jih ne more narediti, saj ima zelo omejene pristojnosti. Včasih so bolj kritični, pričakujejo, da bo predsednik udaril po mizi; to mi večkrat rečejo. Vem, da to lahko zbudi nekaj pozornosti, kaj več pa iz tega ne nastane.

»Gostil sem obiskovalko z Dunaja, ki mi je rekla, da je Ljubljana v svojem centru videti bolje kot Dunaj.«

v tem smislu, ampak moramo imeti više zastavljen nivo ambicioznosti, vse turistične funkcije bolj povezane in bolj ambiciozne.

Mislim, da potrebujemo veliko več kongresnega turizma, veliko več skupin zahtevnih obiskovalcev. Vedeti moramo, da danes turisti ne ostajajo dolgo, vsepovsod, kamor gredo, pridejo za dan do tri dni. Danes se potuje drugače kot nekoč. Kongresni turizem je zelo razvita praktična dejavnost, ki zaposluje milijone ljudi. Mislim, da je Ljubljana tu pod nivojem svojih zmoglosti.

Zdaj smo imeli tukaj Evropsko centralno banko, njen upravni svet in celo vrsto evropskih bankirjev. Z njimi sem bil na večerji v hotelu Union in moram reči, da se pri nas da pripraviti take dogodke na absolutni svetovni ravni, enakovredno kot v Londonu, New Yorku ali v Parizu, vprašanje pa je, kakšna je stopnja naše ambicioznosti, kako narediti dogodke, ki pritegnejo to zahtevno organizirano skupnost. Turizma namreč ne jemljem samo kot dopust, to so vse vrste potovanj in vse vrste aktivnosti. Imamo dovolj infrastrukture, samo morali bi jo čim bolj učinkovito povezati in čim bolj ambiciozno tržiti. Ne vem, ali smo v tem pogledu naredili vse, da bi bila naša tržna strategija dovolj ambiciozna, da bi Ljubljano dovolj postavili v center. Razumem, da so nekatera vprašanja odvisna od usode Adrie Airways in letališča in od vsega, kar je vezano na promet. Tu imamo šibko točko. Jasno je, da mi nismo križišče, kjer se ljudje tako in tako ustavljajo, tako da to je obremenitev. Na drugi strani pa je Ljubljana s svojim urbanim razvojem in s tem, kar je že dosegla, že ustvarila potencial, ki bi ga bilo treba izkoristiti za veliko bolj ambiciozno strategijo turističnega razvoja.

Zdi se mi, da je v Ljubljani odnos do predsednika republike dober. Predvsem živimo v državi, ki ima visoko stopnjo varnosti, Slovenija spada med 10 najbolj varnih držav na svetu in mislim, da smo na osmem mestu. Popolnoma normalno je, da predsednik hodi po mestu in doživi zelo prijazen odnos. Včasih pa je to tudi zabavno. Tako me je zadnjič kitajski pisatelj v Društvu pisateljev vprašal, kako je mogoče, da pridem kar takole, medtem ko bi pri njih za tak prihod pripravljali teren tri dni. Seveda so države zelo različne in obstaja razlika med Kitajsko z milijardo tristo prebivalci in Slovenijo z dvema milijonoma in prijazno kulturo velike krajevne skupnosti.

Bi želeli Ljubljani nameniti še svoje posebno sporočilo?

Rekel bi nekaj meteorološko-političnega. Bolj ko se bo bližal oktober koncu, bolj se bo bližalo obdobje, ko je v Ljubljani veliko oblačnih in meglenih dni vse tam do januarja. Želel bi si, da bi letos to obdobje ne prineslo nobenih depresivnih občutkov oz. nobenega dodatnega pesimizma. Želel bi, da bi bila Ljubljana center optimizma v Sloveniji. Ljubljana je glavno mesto, je centralno mesto in bi bilo prav, da iz njenega življenja izžareva tisti optimizem, ki ga potrebujemo tudi kot država. To bi bila moja velika želja in te želje ni narobe izrekati, ne samo glede na predsedniške volitve, ampak tudi glede na letni čas, ko je Ljubljana bolj temna in bolj oblačna, bolj meglena. Vsakdo ima na to nek svoj spomin. Ko sem se sam leta 1970 preselil v Ljubljano, so bile prve septembrske megle in hladni dnevi neke vrste prijetna sprememba, kajti potem so sledila dolga obdobja toplih in sončnih dni, zatem pa je prišlo obdobje, ki je bolj temno. Dajmo to obdobje spremeniti v čim bolj svetlo. Ljubljana kot središče slovenskega optimizma, to je moja velika želja.

RogLab: Minilaboratorij Centra sodobnih Izjemen odziv na javni poziv k partnerskemu

Erni Vega

Foto: Nik Rovan

Kontejnnerski objekt RogLab arhitekta Jureta Kotnika, postavljen med opuščeno tovarno Rog in Vrazov trg v izmeri 30 m², ki ga je izdelalo podjetje Trimo. V njem je delavnica 3D in dvoranica s pogledom na Ljubljano. Tu se v okviru projekta Druga priložnost (*Second Chance*) rojeva novo mednarodno središče ustvarjalnosti, naravnani k inovacijam.

O ambicioznem projektu prenove opuščene tovarne Rogovih koles smo že poročali. Zato obnovimo le generalije. Pod oznako Second Chance poteka v navezi Benetke–Nürnberg–Leipzig–Krakov–Ljubljana, skupine javnih in zasebnih partnerjev pa zasledujejo isti cilj: oživitev izbranih območij arhitekturne dediščine v smer druge priložnosti – od industrijske rabe do ustvarjalnega utripa. Cilj je torej znan. Rog naj postane ključno kulturno središče našega mesta in naj spodbudi urbani razvoj, ob tem pa naj postane zanimiv za čim širši krog ljudi. Da bi raziskali še pot, ki do cilja vodi, so ljubljanski partnerji in naši nosilci projekta med Rogom in Vrazovim trgom nad Ljubljano postavili kontejnerski objekt RogLab. V njem bodo razvijali in preizkušali organizacijske modele za bodoči Center Rog – ali kakšen naj bo sodoben produkcijski prostor za arhitekta, oblikovalce in vizualne umetnike.

Mali-veliki RogLab

RogLab, ki ga je zasnoval arhitekt Jure Kotnik, izdelalo pa podjetje Trimo, meri vsega 30 m². V njem je majhna 3D-delavnica, ki ponuja osnovno tehnologijo in storitve na področju hitrega prototipiranja in je skromna dvoranica s čudovitim pogledom na reko. Spekter delovanja pa bo širok. Poleg spodbujanja ustvarjalne rabe 3D-tehnologij obetajo pomoč pri povezovanju ustvarjalcev s podjetniki ter meddisciplinarno sodelovanje. Podpirali bodo k inovacijam naravnano ustvarjalnost, pa tudi razvoj projektov, ki obravnavajo aktualne izzive urbanega okolja s poudarkom na družbeni in okoljski odgovornosti. Program RogLaba se bo razvijal postopoma v navezi zasebnih podjetij, nevladnih organizacij ter kulturnih, raziskovalnih in izobraževalnih ustanov. Namenjen bo tako profesionalnim oblikovalcem, umetnikom in arhitektom kot študentom in ljubiteljem. V RogLabu se bodo vrstile še različne tematske delavnice. 3D-delavnica pa bo ob torkih med 10.00 in 13.00 uro ter ob sredah med 15.00 in 18.00 uro odprta za svetovanje.

Predstavitev projekta

RogLab so na tiskovni konferenci predstavili 11. oktobra. Obiskovalce so sprejeli predstavniki projekta Druga priložnost in zastopniki obeh partnerjev, pa tudi pomembni sodelavci.

Blaž Peršin, direktor Muzeja in galerij mesta Ljubljane, je pomen RogLaba opredelil kot izjemno priložnost za stik z realnostjo. To pa je prepotrebna osnova za snovanje *modusa operandi*, ko bo v igri Center Rog. Izrazil je navdušenje zaradi velikega odziva različnih ustanov in organizacij na javni poziv, s katerim so vabili

k partnerskemu sodelovanju. Verjame, da bo pretok idej živahen in da bodo skozi RogLab ideje zaživele v konkretnih izdelkih. Za to namreč gre – da nekdo, ki pride z dobro zamisljo, dobi pomoč na poti do izvedbe. RogLab je torej konkretizacija govorjenja o kreativnih industrijah.

Jerneja Batič, vodinja projekta Druga priložnost v Mestni občini Ljubljana in vodinja projekta prenove tovarne Rog, je osvetlila pot do RogLaba. Povedala je, da so v prvi načrtovalski fazi, ki se je začela leta 2008, glavnino pozornosti namenili projektu revitalizacije tovarniškega kompleksa. Z razvojem vsebin bodočega Centra Rog so se podrobneje začeli ukvarjati v letu 2010. RogLab v tem kontekstu pomeni zaključno fazo in bo tudi ključen za končno realizacijo, zato upajo, da bo deloval odlično. Batičeva je izrazila zadovoljstvo nad dobrim partnerskim sodelovanjem. Pojasnila je, da se razvijanje projektne faze financira iz vsote 500.000 evrov, ki je dodeljena vsakemu od petih mest, vključenih v program Srednja Evropa. Dobra tretjina je namenjena pilotnemu projektu RogLab.

Meta Štular, vodinja projekta Druga priložnost iz MGML, je povedala, da je projekt RogLab vseskozi – od projektiranja in pridobivanja dovoljenj ter prek komunalnih intervencij do postavitve in opreme zgradbe lep primer dobrega sodelovanja zasebnih in javnih podjetij ter nevladnih organizacij in raziskovalnih ustanov. Doslej so zanj porabili 125.000 od namenjenih 170.000 evrov. Del sredstev za program bo zagotovila Mestna občina Ljubljana, RogLab pa bo deloval najmanj do leta 2018. Veseli jih, ker je bil odziv na junijski javni poziv dober. Izmed 27 prijavljenih so za začetek izbrali 12 programskih partnerjev. Med njimi so Akademija za likovno umetnost in oblikovanje (ALUO), Društvo oblikovalcev Slovenije, Laboratorij Labod Fakultete

za strojništvo, RPS d.o.o. – podjetje, specializirano za 3D-tehnologije, ter Muzej za arhitekturo in oblikovanje. Navzoče je podrobneje seznanila z vsebinami, ki jih bo nudil RogLab. Predvsem gre za povezovanje deležnikov skozi praktične, »hands on« situacije. Obseg dejavnosti je razviden s spletne strani <http://www.roglab.si>. Vzporedno s prvimi aktivnostmi pod mentorstvom prof. Boštjana Botasa Kende poteka tudi delavnica študentov vizualnih komunikacij ALUO, ki razvijajo sistem vizualnega označevanja RogLaba. Napovedala je še pester otvoritveni program RogLaba. Številni ustvarjalci so se za ta dogodek povezali v platformo Cirkulacija 2. Med njimi so tudi začasni uporabniki Roga. Za konec je pozvala k akciji »Potejpamo RogLab«, ki vabi ustvarjalce in ustvarjalke, da z lepilnimi trakovi spremenijo podobo kontejnerja.

Peter Purg je zastopal Visoko šolo za umetnost Univerze v Novi Gorici. Veselje nad potekom snovanja vsebin za bodoči Center Rog je izrazil v smislu treh klobukov. Prvi klobuk pokriva njegovo sodelovanje v projektni skupini, ki je pod okriljem Mestne občine Ljubljana leta 2007 začrtala prvi idejni osnutek bodočega Centra. Drugi klobuk pokriva njegovo sodelovanje v razvoju spletnega mesta RogLaba, pri katerem je sodeloval kot somentor Inštituta in akademije za multimedije. V postavljanje spletnega mesta RogLaba je bila vključena tudi ALUO, kar je povzročilo zanimivo iskrenje med tehnološko-inženirsko ter umetniško-oblikovalsko ambicijo. Tretji klobuk pa vključuje njegovo sodelovanje v programskem partnerstvu RogLaba in Visoke šole za umetnost Univerze v Novi Gorici, ki se je v izrazito mednarodni konstelaciji prijavila k programskemu sodelovanju.

Ostane še povabilo na ogled, morda na naslednji korak – k sodelovanju!

umetnosti Rog sodelovanju

PROSTOR ZA RAZISKOVALNO, K INOVACIJAM NARAVNANO USTVARJALNOST

Prof. Janez Koželj

Foto: Miha Fras

Na otvoritveni slovesnosti je zbrane nagovoril podžupan prof. Janez Koželj.

Spoštovani gospod Blaž Peršin, direktor Muzeja in galerij mesta Ljubljane, gospa Jerneja Batič z Oddelka za kulturo MOL, gospa Meta Štular, voditeljica projekta Druga priložnost, in Urška Jurman, koordinatorka projekta, predstavniki umetniškega laboratorija Cirkulacija, umetniki in ljubitelji umetnosti, spoštovani predstavniki podjetij: RPS, Javna razsvetljava, Ljubljanska parkirišča in tržnice in tovarne Trimco, ki ste RogLab izvedli in opremili!

RogLab je pilotni projekt, katerega cilj je predstaviti javnosti, kakšen naj bo sodoben produkcijski prostor na področjih arhitekture, oblikovanja in likovnih umetnosti. To je eden od najbolj pomembnih rezultatov evropskega razvojnega projekta Second Chance - Druga priložnost s pomenljivim podnaslovom Iz industrijske rabe v ustvarjalni vzgib, pri katerem je v minulih dveh letih sodelovalo več kot tristo ljudi v partnerstvu z Mestno občino Ljubljana in Muzejem in galerijami mesta Ljubljane. S programsko usmeritvijo RogLaba želita Mestna občina Ljubljana in Muzej in galerije mesta Ljubljane okrepiti povezave med ustvarjalnimi dejavnostmi in podjetništvom z uporabo 3D-tehnologij za konstruiranje, prototipiranje, rezkanje, skeniranje in printanje uporabnih predmetov. RogLab bo prostor za raziskovalno, k inovacijam naravnano ustvarjalnost, kjer bo mogoče razvijati projekte, ki odpirajo aktualne teme v arhitekturi in oblikovanju, s poudarkom na družbeni in okoljski odgovornosti.

Strateški cilj RogLaba je v malem merilu razvijati in v praksi preskušati vsebine, načine delovanja in partnerstva, ki bodo po prenovi tovarne Rog lahko našli svoje nadaljevanje in nadgradnjo. RogLab je javna delavnica, ki oznanja začetek tretje industrijske revolucije. Kot pravi Chris Anderson, urednik revije WIRED, tretja industrijska revolucija ni usmerjena v ustvarjanje novih tehnologij, ampak k njeni demokratizaciji, ki omogoča neposredno povezovanje tehnologije s proizvodnjem. Kombinacijo tehnologije z oblikovanjem in proizvodnjo že lahko izvaja kdorkoli na omizju svojega računalnika po metodi »Naredi si sam«, po kateri na spletni strani objaviš prototip svojega izdelka, zanj zbereš naročila oziroma predplačila ter začneš s proizvodnjo.

Laboratorij površine 30 m², ki ga je zasnoval arhitekt Jure Kotnik, vsebuje prostor za 3D-delavnico, namenjeno za hitro izdelovanje modelov in prototipov različnih projektov, njihovih komponent ali končnih proizvodov, razstavni prostor-majhno galerijo in servisni modul. RogLab je samooskrbna delavnica in galerija, priključen je na elektriko in internet, ogreva in hladi se z invertno klimatsko napravo, sanitarije so urejene z najemom kemičnega WC-ja. Oprema 3D-delavnice je namenjena izobraževalnim in svetovalnim storitvam za podporo oblikovalcem pri preizkušanju uporabe 3D tehnologij, na katerih delujejo CDC rezkarji in 3D-tiskalniki ABS plastike.

Muzej in galerije mesta Ljubljane (MGML) želijo našeta 3D-orodja predstaviti neprofesionalnim uporabnikom, tako za 3D-modeliranje kot za izdelavo prototipov, za izvedbo zahtevnejših projektov in za dodatne obdelave prototipov bodo v RogLab vključene partnerske javne in zasebne organizacije.

Program projekta RogLab torej temelji na sodelovanju z zasebnimi podjetji, nevladnimi organizacijami ter kulturnimi, raziskovalnimi in izobraževalnimi ustanovami. Prvi sodelavci bodo izbrani na podlagi javnega poziva potencialnim programskim partnerjem, na katerega se je prijavilo 27 zasebnih, javnih in nevladnih organizacij, 12 od njih so štiri visokošolske ustanove, eno podjetje, pet nevladnih organizacij in dva javna zavoda izbrali za programske partnerje, preostale bodo povabili k sodelovanju pri posameznih projektih.

Strošek investicije v RogLab bo 170.000 evrov, 125.000 evrov je bilo že porabljenih, za preostalih 45.000 evrov bodo v dogovoru s programskimi partnerji dokupili dodatno opremo. Pilotni projekt RogLab bo deloval do septembra 2018, ko ga bomo, vsaj upam tako, lahko preselili v prenovljeno tovarno.

Spoštovani! Od zasedbe Roga je že minilo več kot šest let, toliko let že delujejo posamezni umetniki, društva, umetniški laboratorij Cirkulacija, društvo Asociacija, Socialni center, koncertna dvorana, skate in bike park včasno urejenih prostorih in začasnih pogojih.

Tudi RogLab ječasno postavljen paviljon za poskusno delovanje in upravljanje bodočega Centra sodobnih umetnosti v Rogu. Začetek delovanja paviljona je simbolno dejanje, ki napoveduje, kako lahko iz malega raste veliko, iz laboratorija v CSU, iz modela v proizvodnjo, iz zamisli v prototip.

Kriza nas sili v iskanje alternativ. Postavitev RogLaba je priložnost za premislek o izgradnji Centra sodobnih umetnosti Rog, ki naj bi po mnenju nekaterih poznavalcev rasel organsko od spodaj navzgor in dal več prostora za ustvarjanje in umetniško produkcijo kot prirejanju razstav, kot je bilo prvotno zamišljeno. Potem ko smo se odločili preurediti poslopje Cukrarne v prostorno umetniško razstavišče, bo lažje razmisliti tudi o bolj prožnem pristupu k postopni prenovi Roga z revitalizacijo tovarne za kreativne industrije. Prepričan sem, da bi se dalo v času krize lažje poiskati investitorja, ki ne bo iskal zgolj kratkoročnega dobička v komercialnem delu kompleksa, ampak najemnika, ki bo razumel vlogo umetnosti kot razvojni vir in novo poslovno priložnost. Prav tako tudi ni naključje, da se otvoritev projekta RogLab navezuje na temo 23. BIO Razmerja v oblikovanju in da bo spremljevalni program bienala en mesec gostoval v RogLabu.

Najlepša hvala vsem, ki ste kakorkoli prispevali k uresničitvi po velikosti tako majhnega, po pomenu pa tako velikega razvojnega projekta. Pa tudi nabrežje Ljubljance se je obogatilo z novo vsebino.

(Nagovor podžupana prof. Janeza Koželja na otvoritvi RogLaba 15. oktobra.)

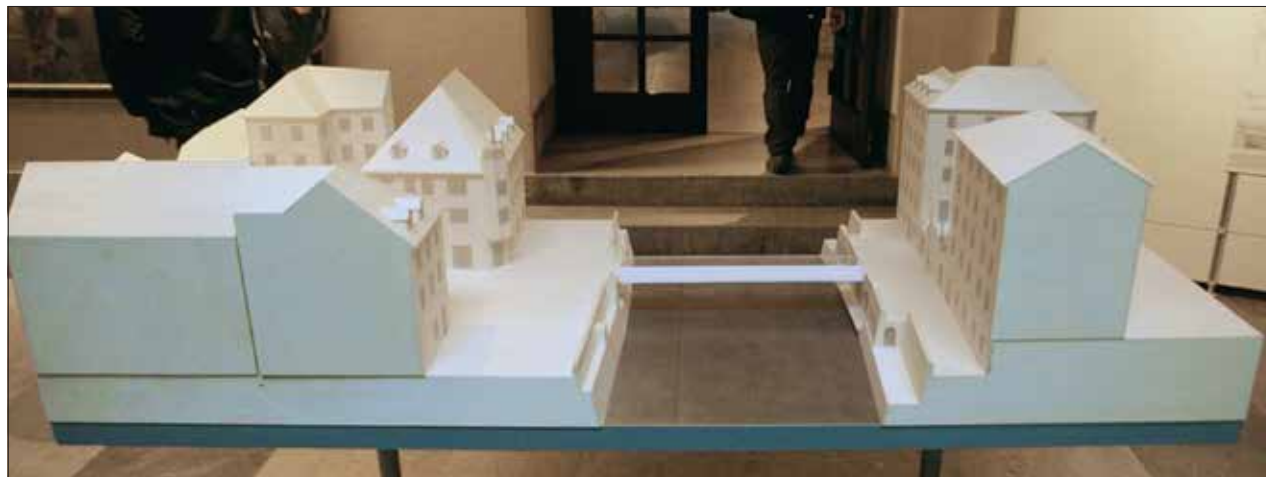

Foto: Miha Fras, Nik Rovani

Otvoritveni poklon ustvarjalnosti.

Natečaj za novo Ribjo brv čez Ljubljanico

Prof. Janez Koželj

Fotografiji: Nik Rovar

Maketa prvonagrajene Ribje brvi arhitektov prof. Petra Gabrijelčiča, Gregorja Cipota in Boštjana Gabrijelčiča, ki je bila skupaj z drugimi nagrajenimi rešitvami razstavljena v Levem atriju Mestne hiše.

Namen natečaja, ki ga je letos razpisala Mestna občina Ljubljana v sodelovanju z Zbornico za arhitekturo in prostor Slovenije, je bil pridobiti najustreznejšo arhitekturno rešitev in njenega projektanta. Prvi si je brv na tem mestu zamislil Maks Fabiani, arhitekt in urbanist, v svojem znamenitem načrtu za regulacijo popotresne Ljubljane že leta 1895. Leta 1913 je arhitekt Alfred Keller v okviru ureditev korita Ljubljanice predvidel na tem mestu stopnice do vode. Njuni zamisli je nato povzel Jože Plečnik, ki je leta 1934 po preureditvi Kongresnega trga in Zvezde v iztek poti proti Stari Ljubljani med dvema razglednima pomoloma oblikoval monumentalno stopnišče, ki se nadaljuje skozi dva portala k pristanu Makalonca, kjer se zaključí z arkadno lopo. Sledilo je več načrtov brvi, zadnji načrt ločne brvi je v mojstrovem seminarju leta 1956 zrisala Alenka Kham Pičman. Šele leta 1991 sta zamisel o brvi obudila takrat še študenta arhitekture Ira Zorko in Valentin Gorenčič, ko so začasno postavili brv, narejeno iz nosilcev iz lepljenega lesa, ki so prej nosili oder za prenovo Tromostovja. Od takrat se je brv izkazala za nepogrešljivo povezavo vsakodnevnih in turističnih poti med Zvezdo in Staro Ljubljano kot tudi za priljubljeno razgledno točko in bližnjico med Magistratom in Parlamentom. Dotrajano leseno konstrukcijo brvi smo lansko zimo obnovili, da bi lahko dočakala svoje novo rojstvo in do takrat varno služila svojemu namenu

Na natečaj je prispelo 51 elaboratov

Komisija je ugotovila, da je v razpisanem roku pravočasno prispelo 51 natečajnih elaboratov. Sodelujoči avtorji, arhitekti in konstruktorji, so predlagali celo vrsto rešitev nove brvi, najrazličnejših oblik in konstrukcij, kar izpričuje njihovo ustvarjalnost kot tudi njihovo hotenje, da prispevajo k lepoti Ljubljane, njene reke in njenemu simbolnemu pomenu.

Ocenjevalna komisija je prispele rešitve primerjala in presojala po obliki tlorisa in fasade brvi, po prečnem in vzdolžnem profilu konstrukcije in še posebej glede na stik nove brvi z obema bregovoma, kar vse sodi k inženirski premissljenosti predlaganih zasnov. Najbolj odločilni merili za izbor najboljših rešitev pa sta bila skladnost nove brvi v odnosu do Plečnikovih mostov in ureditev Gerberjevega stopnišča z Makalonco na eni strani in izraz nove brvi v odnosu do duha sodobnosti na drugi. Najbolj pogosta vprašanja, ki si jih je žirija postavljala, so bila, ali naj bo podoba nove brvi monumentalna ali lahkotna, naj bo izrazita ali nevtralna, naj bo čim bolj opazna ali zadržana, naj bo tehnološko zahtevna ali enostavna. Ocenjevalne komisije niso prepričali argumenti, da ne bi smeli varovati bogato oblikovane okolice baročne in Plečnikove Ljubljane z nevtralnno minimalno arhitekturo, češ da bi z njo osiromašili stremljenja skupnosti in njene ideale, kot so zapisali v enem od odkupljenih elaboratov. Prav tako ni podprla zamisli, da je med Tromostovjem in Čevljskim mostom primerno razširiti brv v prostorno razgledišče oz. novi trg nad vodo.

Prvonagrajeno delo avtorjev prof. Petra Gabrijelčiča, Gregorja Cipota in Boštjana Gabrijelčiča

Avtorji utemeljujejo svojo zamisel na prepričanju, da so Kellerjevo rečno korito in Plečnikove ureditve Gerberjevega stopnišča, presledka v obrežni ograji in arkadni loki pristana Makalonca opredelili vse nastavke za oblikovanje in postavitve brvi na tem mestu. Najbolj spoštljiv in najmanj moteč odgovor nanje naj tako daje čim bolj nevtralna in transparentna brv. Njihovo stališče podpira tudi lega brvi med prostornima in bogato oblikovanima Tromostovjem in Čevljskim mostom. Nova brv povzema obris obstoječe, niti njena konstrukcija niti njena fasada nista vpadljivi, oblika nove brvi noče vzbujati nobenih asociacij in nobenih simbolnih pomenov. Namesto nase opozarja na vseprisotnost Plečnikove arhitekture in jo na ta način naglasi. Tihno vpeta v obrežno ograjo brv mirno premošča reko in leži kot preproga, položena v iztek stopnišča. Tudi predlagana barva konstrukcije se zlije s površino aluminijastih podnic. Brv je zasnovana tako, da zagotovi varen in neoviran prehod čez reko, talna konstrukcija v več slojih ne zmrzuje, talne plošče iz aluminija se ne obrabijo in ne drsijo, na ograji iz varnostnega stekla je širok ročaj v obliki širokega naslonila iz plemenitega lesa, v katerega je vgrajena LED svetilka, ki osvetljuje pohodno površino brvi. Zareza za odtekanje vode med nosilcem steklene ograje in robom talnih plošč prispeva k elegantnemu videzu natančno in trajno izvedene inženirske arhitekture. Jeklena konstrukcija brvi je zasnovana tako, da bi

bila čim manj opazna in brezizrazna. Sestavljajo jo tri vzdolžna in 13 prečnih reber, ki so z jekleno pločevino povezana v zaprt škatlat nosilec. Prečni prerez ima obliko plitvega trapeza, ki se iz statične višine 50 cm na sredini stanjša proti robovoma na polovico, da bi bil vtis konstrukcije čim bolj lahkoten.

Najbolj premissljena je predlagana rešitev stika brvi z Makalonco, kjer se na 15 cm stanjšano čelo jeklene konstrukcije opira na ležišči, umaknjeni izza fasade obokov. Tako so avtorji dosegli, da se brv dotakne srednjega oboka nad njegovim sklepnikom. Diskreten stik brvi z Makalonco omogoča vpenjanje jeklene konstrukcije na masiven mostni opornik na drugem bregu, ki ga avtorji povečajo oziroma podaljšajo s predelavo obstoječega betonskega opornika. Tudi inženirske rešitve opiranja in temeljenja brvi so v funkciji varovanja Plečnikove arhitekture. Predlagana zasnova brvi je v skladu z načelom »z manj več« prepričljivo utemeljena in dosledno izpeljana od celote brvi do najmanjšega konstrukcijskega in arhitekturnega detajla. Brv ima vse lastnosti in vse potrebne elemente, ki zagotavljajo stabilnost konstrukcije in varnost prehoda. Zasnova brvi je poenostavljena in očiščena vsega nepotrebnega do tiste stopnje, ko se ji ne da ničesar več odvzeti. Njena oblika je očitna in sovпада s podano tehnično rešitvijo premostitve. V bogato oblikovanem prostoru deluje zadržano in skladno, četudi ustvarja nasprotje s svojo enostavno in skromno arhitekturo. Predlagana zasnova v celoti ustreza vsem merilom v razpisu natečaja, zato ji je žirija brez pomislekov soglasno prisodila prvo nagrado.

Ocenjevalno komisijo natečaja so sestavljali: predsednik **Jurij Sadar, u. d. i. a.,** in njegov namestnik **prof. Janez Koželj, u. d. i. a.,** **Jadranka Grmek, u. d. i. a.,** **Jernej Prijon, u. d. i. a.,** in **izr. prof. mag. Tadej Glažar, u. d. i. a.,** namestnika **Karel Pollak, u. d. i. a.,** in **Nena Gabrovec, u. d. i. a.,** poročevalki **Monika Kovač, u. d. i. a.,** in **Marjeta Fendre, u. d. i. a.,** izvedenka za kulturno dediščino **Darja Pergovnik, u. d. i. k. a.,** izvedenka za konstrukcijo **Josip Konstantinovič, u. d. i. a.,** in **Ljubo Korpar, u. d. i. g.,** ter skrbnica natečaja **Biljana Fon, u. d. i. a.**

Prejemniki nagrad: Po opravljenem ožjem izboru se je ocenjevalna komisija soglasno odločila, da prejme prvo nagrado v višini 5.000 evrov natečajni elaborat številka 12 avtorjev **Petra Gabrijelčiča, u. d. i. a.,** **Gregorja Cipota, u. d. i. a.,** in **Boštjana Gabrijelčiča, u. d. i. a.** Druga nagrada v višini 3.840 evrov je bila dodeljena rešitvi avtorjev **Mitje Zorca, u. d. i. a.,** **Roka Mlakarja, u. d. i. g.,** in **prof. Miloša Florijančiča, u. d. i. a.** Tretjo nagrado v višini 2.880 evrov je prejela rešitev avtorja **Damjana Bradača, u. d. i. a.,** **dr. Jake Zevnika, u. d. i. g.,** **Angela Žigona, u. d. i. g.,** **Marka Koritnika, u. d. i. a.,** **Marie Leonor Coutinho, BScArch,** in **Jerneja Jakopina, u. d. i. a.**

Prejemniki priznanj: Ocenjevalna komisija je podelila tudi tri priznanja v višini 2.240 evrov. Prvo priznanje je dodelila rešitvi avtorjev **Roberta Dolinarja, u. d. i. a.,** **Alenke Korenjak, u. d. i. a.,** **Tomaža Čeligoja, u. d. i. a.,** **Ane Grk, u. d. i. a.,** in **Blaža Kandusa, u. d. i. a.** Drugo priznanje je podelila rešitvi avtorjev **Benamina Hafnerja, u. d. i. a.,** in **Mihe Volgemuta, u. d. i. a.,** tretje priznanje pa rešitvi avtorjev **Ginesa Garrida, u. d. i. a.,** iz **Burgosa,** in **Tomaža Strmoleta, u. d. i. g.**

KAVALIR OSREČUJE

Igor Pirc

Na enega od zadnjih jesenskih sončnih dni smo na ogled mestnega jedra s kavalirjem popeljali našo mamo Slavko Kocijančič, ki je v 102. letu starosti. Ker sta z najstarejšim sinom Simonom oba na berglah, je bila to ena redkih možnosti, da doživi ožje središče mesta!

Prijazni šofer nas je popeljal od Kongresnega trga do trga Francoske revolucije, do Brega, pa čez Čevljarški most, Stari trg, mimo Magistrata, čez živilski trg ter čez Tromostovje do Prešernovega spomenika in

Foto: Igor Pirc

Gospa Slavka Kocijančič se je v svojem častitljivem 102. letu starosti na sončen dan s prijaznim voznikom mestnega kavalirja popeljala po središču mesta.

nazaj do vhoda v mestno garažno hišo pod Kongresnim trgom, kjer smo parkirali. (V nasprotju z zasebnimi garažami ceneje in še plačali smo kar z urbano!)

Res enkratno doživetje, za katero se naša mama pristrčno zahvaljuje tako šoferju kot tudi mestni upravi, ki to storitev omogoča!

»V LJUBLJANI JE LEPŠE KOT V VATIKANU«

Marija Bregar

Tako je bil nad Ljubljano navdušen 81-letni Rudolf Frenk Persha, Američan, rojen slovenskim staršem, ki so v Ameriki poiskali novo življenje leta 1913. Sam je prvič obiskal Slovenijo leta 1994, ko je imel 64 let. Naslednjič je prišel pri 79 letih in od takrat naprej prihaja na obisk vsako leto, ker mu je Slovenija tako všeč.

»Slovenija je edina država na svetu, ki ima besedo ljubezen v imenu (love), sam pa prihajam iz mesta Wisconsin, ki ima v imenu besedo *sin* (v slovenščini *greh*)«, se pošali gospod Persha, ki je pri svojih letih videl že ogromno sveta, preživel korejsko vojno, nesrečo z vojaškim helikopterjem, danes pa kljub svojim letom uživa v odkrivanju dežele svojih prednikov.

»Res ste lahko ponosni na to deželo in tudi na Ljubljano. Ljubljana je eno najčistejših mest na svetu, kar sem jih videl. Veliko lepše je kot Rim, celo lepše kot Vatikan,« primerja simpatični Rudi Ljubljano z Rimom, ki ga je obiskal pred prihodom v Slovenijo. »V Rimu je vse preveč nesnage, komercializacije, beračev, prodajalcev poceni robe. Ljubljana je čista, lepa in naravna. Arhitektura je prelepa,« je navdušen nad našim mestom.

»Po Ljubljani me je s kavalirjem peljal Zoran Stojinovič, res prijazen gospod, ki nam je razkazal vse uličice. Kavalir je odlična ideja in storitev mesta. V nasprotju z velikimi odprtimi komercialnimi neosebni avtobusi, ki prevažajo turiste

Foto: Marija Bregar

81-letni Američan Rudolf Frenk Persha, rojen slovenskim staršem, je Slovenijo prvič obiskal pri svojih 64 letih, zadnja tri leta pa prihaja vsako leto, ker mu je Ljubljana kot »eno najčistejših mest na svetu« s Prešernovim trgom kot »stičiščem sveta« zelo prirasla k srcu.

po velikih mestih, te kavalir lahko popelje po vseh mestnih uličicah, vmes ustavi starejšim in invalidom, da jih odpelje do trga, in ti tako omogoči, da res doživiš utrip mesta. Tako lahko pristno uživaš to prelepo in prijazno mesto. Očaran sem nad kavalirjem, nad ljudmi, nad Ljubljano in nad Slovenijo. Hvala vam za to izkušnjo in za to prelepo priložnost, da sem pri 81 letih kljub invalidnosti imel možnost spoznati Ljubljano.

Všeč so mi hiše, ceste, arhitektura in pa vaš *Crossroads of the world*,« pravi gospod Persha in ima mislih Prešernov trg. Razložijo, da ima vsaka država svoje stičišče, kjer se stikajo vse ceste sveta, kjer se ljudje srečujejo.

Pravi, da ga ima tudi Ljubljana. To je Prešernov trg. Natanko takšen občutek in energijo oddaja. »Sredi tega trga bi morali izobesiti napis v angleščini in slovenščini *Crossroads of the world – Stičišče sveta*. New York ga ima, tudi vi ga imate.

Vsem prijateljem bom povedal: 'Če mislite, da ste že videli svet, obiščite Slovenijo, Ljubljano. Slovenija je ena najčistejših držav in Ljubljana eno od najbolj čistih mest.' Nam Slovencem in posebno Ljubljančanom pa pošilja sporočilo: »Morali bi biti ponosni na Slovenijo in Ljubljano. Veliko premalo se ve o Sloveniji, je kot skriti del sveta. In ljudje ste neverjetni. Zavedajte se tega in spoštujte to, kar imate.«

Šiška kmalu z novim športnim centrom z bazenom

Katja Štingl

Športna hiša Ilirija

Prerez Športne hiše Ilirija.

Prenova Športne hiše Ilirija ob Vodnikovi cesti Ljubljana je v polnem teku. Gre za več milijonov evrov vredno investicijo Športne unije Slovenije, kjer bodo ob obstoječih športnih dvoranah in fitness centru na več kot 4.000 m² na voljo tudi SPA center z bazenom, savnami in jakuzijem, nove plesne dvorane, masaže in fizioterapija, lepotni salon in restavracija z zdravo prehrano. Športna unija Slovenije je družbena organizacija športa za vse, ki povezuje okoli 75.000 posameznih članov, ki se združujejo v več kot 150 raznovrstnih športnih organizacij iz vse Slovenije. Aktivno se vključuje v promoviranje športa za vse in s tem povezanega zdravega življenjskega sloga. S tem namenom pripravlja nacionalne športno-družbene projekte ter strokovno-poljudna ter družabna srečanja. Prizadeva si, da bi bili kvalitetni športni programi dostopni vsakomur, ne glede na starost, spol ali socialni status.

Partnerstvo z Barcelono

Prenova Športne hiše Ilirija, zgrajene leta 1947, je zelo zahtevna, saj gre za načrtovano prepletanje stare arhitekture s sodobnim slogom. Objekt z bogato, kar 65-letno športno tradicijo bo predvidoma obnovljen konec letošnjega novembra. Inovativna oblika športnega centra združuje vse pod eno streho: šport, zdravje, sprostitve in zabavo. Tovrstno obliko organizacije so razvili v Barceloni, kjer so se pred leti soočili s podobnimi težavami, ki pestijo tudi Slovenijo – kaj s športnimi objekti, kako jih upravljati, vzdrževati, obenem pa uresničevati enega od temeljnih ciljev, da bodo vadbeni prostori dostopni za vse, ki se želijo rekreirati. Tako se je že pred petnajstimi leti porodila ideja širjenja in povezovanja športnega znanja ter izkušenj med katalonsko organizacijo UBAE ter Športno unijo Slovenije. V vseh teh letih sta si organizaciji izmenjevali ideje in nadgrajevali vizijo o skupnem projektu, ki je zaživel pred dvema letoma, ko sta v skupnem lastništvu ustanovili podjetje ŠUS Eurofitness, ki zajema dve etaži Športne hiše Ilirija.

Rekreacija za širše množice

Sistem, ki so ga s športnim centrom ŠUS Eurofitness začeli razvijati v Sloveniji, temelji na članstvu: vsak član lahko neomejeno koristi vso ponudbo športnega centra: fitness, obisk skupinskih vadb in SPA centra z bazenom in savno. V veliki večini športnih centrov v Sloveniji vadeči plačujejo vsako aktivnost ali vrsto

aktivnosti posebej, zato je sistem tovrstnega članstva za večino nekaj novega. Vadeči namreč dobijo več aktivnosti za manjše plačilo, kar je tudi glavni adut pri doseganju cilja projekta: kvalitetno športno rekreacijo približati širšim množicam. Cene za neomejeno mesečno uporabo vseh aktivnosti se bodo gibale od 27 do 57 evrov.

Kmalu še SPA center z bazenom in savno

Program centra predstavlja sodobno opremljen fitness, kjer je na voljo štirinajst kardionaprav, dvajset trenažerjev, prostor za raztezanje in dvorana s prostimi utežmi. Na voljo je tudi 400 m² prostora, namenjenega skupinski vadbi ter športnim igram, in dvorana za kolesarjenje. Kmalu bodo ponudbo razširili še s SPA centrom z bazenom in savno ter dopolnili programe z vodeno vadbo v vodi. Poleg ŠUS Eurofitnessa bosta v Športni hiši Ilirija imeli nove prostore tudi Plesna šola Kazina in restavracija z zdravo prehrano.

Okolju prijazni

Posebno pozornost dajejo tudi pozitivnemu odnosu do narave in okolja, saj verjamejo in udeležujejo trajnostno gradnjo in obnovljive vire energije, sistematično zbiranje odpadkov, zmanjševanje porabe energije in spodbujajo ozaveščeno varovanje okolja. S projektom Športne hiše Ilirija bo Ljubljana bogatejša za nov športni kompleks, namenjen kvalitetnemu športnemu udejstvovanju vseh generacij.

GIBANJE ZA ZDRAVJE

Žiga Černe

Foto: arhiv Športne unije Slovenije

Športna unija Slovenije promovira zdrav življenjski slog za vse generacije.

November bo delno kar sam poskrbel za nižji račun vašega ogrevanja. Ob mrzlih jutrih bo korak v službo ali šolo hitrejši, z redno športno aktivnostjo pa vas bo zunaj in znotraj bolj toplo. In čeprav je po Ljubljanskem maratonu občutek rekreativnega zatišja, to še ne pomeni suše. Zato bo priložnosti tudi v naslednjih tednih sicer manj, a še vedno dovolj, da to ne bi bil razlog za lenobo.

Za začetek meseca boste po tekaško ali planinsko lahko osvojili nam najbližjo goro, ki jo del Ljubljančanov lahko vsak dan od daleč opazuje iz različnih zornih kotov. Na Polhograjsko Grmado ste se 3. novembra lahko odpravili zase in tudi v spomin na našega odličnega alpinista Pavleta Kozjeka, ki je bil doma v njeni bližini. Čisto ljubljanska pa bosta dva navadna pohoda in še dva po smučarsko. Na prva vabi Društvo za zdravje srca in ožilja, ki se 6. 11. z Rakovnika odpravljajo po Srčni poti čez Golovec do Štepanjskega naselja in nazaj, 15. 11. pa izpred Hale Tivoli na krožni izlet čez Rožnik. Informacije: www.zasrce.si. Druga dva bosta po Črnuški gmajni potekala 11. in 24. novembra. Informacije: veria-natur-aste.blogspot.com.

Najbolj vztrajni in tisti, ki jih v tem času (skoraj) ne zebe na kolesu, se boste 11. 11. odpravili na Martinovo gorskokolesarsko turo, seveda nekam, kjer bo mogoče pokusiti mlado vino, do tja in nazaj pa bo treba prevoziti trideset kilometrov v dolžino in premagati tisoč višinskih metrov. Informacije: www.kgkvolja.si.

Tudi za plavalno rekreacijo je v Ljubljani dobro poskrbljeno. Ob sicer peščici pozimi uporabnih bazenov so ta popolnoma zasedena tudi v rekreativnih urnikih. Za rekreativce, ki morda že imajo možnost plavanja, in tudi za tiste, za katere je zmanjkalo prog in vode, bo Športno društvo Riba v soboto, 24. novembra, na Kodeljevem pripravilo brezplačen Cooperjev plavalni preizkus in svetovanje trenerjev. Informacije: www.riba-drustvo.si.

Zima je že blizu in čas je tudi za predstavitev športov na snegu. Ker pa ne vemo, kdaj se bo spet kakšna malo obsežnejša krpica snega obdržala v Ljubljani, bodo zimске športne panoge, smučarska, skakalna in nekatera druga društva predstavila na suhem. Zgodilo se bo v soboto, 17. novembra, v Guncljah, na skakalnicah iz umetne mase s pripomočki za hojo po smučarsko (nordijska hoja) in s pripomočki za nordijsko rolanje (skike). Zraven bodo potekale še predstavitve in vadbeni vpisi v zimске športe. Informacije: www.sddolomiti.si.

Uživajte v gibanju!

»Ljubljana je zračna, mlada«

Staša Cafuta Trček

Fotografije: Staša Cafuta Trček

Brianne

Devon

Petra Langen

Kay Hannah

Ljubljana je pravkar prejela dve nagradi s področja turizma: turistična kartica Ljubljane je tretja najbolje ocenjena turistična kartica za dunajsko in kartico Osla. To priznanje je objavljeno na spletni strani Euro Test, ki jo upravlja nemška avtomobilistična zveza ADAC. Društvo slovenskih turističnih novinarjev pa je javnemu zavodu Turizem Ljubljana podelilo letošnji kristalni triglav, priznanje za vrhunske dosežke v slovenskem turizmu. Gre za zaslužen priznanje delu celotne ekipe Turizma Ljubljana v dobrih desetih letih delovanja, ki mu iz meseca v mesec pritrjujejo tudi izjave tujih turistov; teh je v Ljubljani vsako leto več. Ob ustanovitvi zavoda leta 2001 je Ljubljano obiskalo 194.715 gostov, lani pa že 425.163, leta 2001 je bilo ustvarjenih 391.421 prenočitev, lani 794.646, za letošnjih 799.000 načrtovanih prenočitev pa že kaže, da bo to število zagotovo preseženo.

Brianne, uslužbenka v javni upravi, Sacramento, Kalifornija, ZDA

Kar nekaj časa sem živela v Nemčiji in tamkajšnji prijatelji so se navduševali nad lepoto Hrvaške, zato sem se letos odločila, da to državo obiščem. Seveda sem tudi iskala sosednje države in se odločila, da obiščem še Italijo in Slovenijo. Fotografije Ljubljane in komentarji o njej so obljubljeni veliko. Zdaj lahko rečem, da me je mesto v živo še bolj navdušilo. Ljubljana je zračna, mlada – predvsem zato, ker je polna mladih ljudi, predvidevam, da gre tudi za univerzitetno mesto, saj sem danes videla na Prešernovem trgu rektorjev sprejem študentov. Za ogled sem načrtovala samo dva dni, a zdaj moram priznati, da mi je kar malo žal, da sem Sloveniji namenila tako malo časa. Želela bi pohvaliti tudi vašo ponudbo za vegane. V Stari mački na obrežju Ljubljanice so bili zelo prijazni in tudi hrana je bila odlična, če je primerjam s prejšnjimi dnevi, ko sem še bila v sosednji državi.

Devon, tatu umetnik, Carson City, Nevada, ZDA

Moram priznati, da je Slovenija pravo odkritje. Ljubljana je poleg drugih turističnih zanimivosti eno izmed lepših manjših mest, ki sem jih kdaj koli obiskal na svojih potovanjih. Še preden sem prišel sem, sem si kar nekaj prebral o vaši polpretekli zgodovini, ko ste še bili

del velike Jugoslavije. Zdaj ste pa majhen zeleni košček v Srednji Evropi. Ljubljano si bom zapomnil po Alpah, ki so štrlele v ozadju in slikale še lepšo podobo vašega mesta. Občutek imam, da mesto in tudi njegovi prebivalci skrbijo za red in čistočo, česar za sosednjo Italijo žal ne bi mogel reči. Tudi hrano in servis s prijaznim osebjem moram pohvaliti.

Petra Langen, projektna managerka Messe Düsseldorf, Nemčija

V Ljubljani sem službeno na promociji vinskega sejma ProWein, ki vsako leto poteka v Düsseldorfu. Včeraj, ko smo pristajali na Brniku, mi je vzel sapo pogled na pokrajino, ki se je izrisovala pod mano. Prekrasen pogled na gore, hribe in zelene pašnike mi je vzbujal neverjetno lepe občutke. Zvečer sem takoj zapustila hotelsko sobo in se sprehodila po centru Ljubljane, ki je naravnost pravljica. Komaj čakam, da se vrnem z družino in doživetje mesta delim z najdražjimi.

Kay Hannah, upokojenka, Shrewsbury, Velika Britanija

S mojem sva se avgusta podala na šestmesečno pot po Evropi. Na najinem zemljevidu se je znašla tudi Slovenija, ki sva si jo dobršen del že ogledala. Začela sva na vzhodu. Zdaj sva v Ljubljani v

kampu, saj potujeva z avtomodom. S seboj imava tudi kolesi, s katerima raziskujeva vaše mesto in okolico. Kolesarske steze so zelo uporabne. Veseliva se obiska vašega botaničnega vrta, za katerega veva, da ima bogato zgodovino. Slovenska hrana je odlična, danes sva kosila v gostilni Na gradu in rada bi pohvalila kvaliteto obroka in profesionalno osebje. Opažam tudi, kako čista je Slovenija.

Cliff, upokojenec, Shrewsbury, Velika Britanija

Vaša dežela je lepa. Zelo sem jo vzljubil. Slovenci se mi zdite zelo disciplinirani in vljudni. V Ljubljani se poleg kolesa poslužujem tudi javnega avtobusnega prevoza in ko opazujem ljudi, ki vstopajo na avtobus, vidim, da vsak izmed njih svoj vstop registrira s kartico urbano. Pri nas se vedno najdejo ljudje, ki to izkoriščajo in se peljejo zastoj, tukaj pa nisem imel tega občutka. To se mi zdi res neverjetno. Po drugi strani opažam, da je pri vas vse zelo drago in nekako si ne morem predstavljati, kako lahko živite s tako nizkimi plačami in tako visokimi cenami. Kako vam to uspe?

Angela Mok, novinarka, Hong Kong

Če primerjam Hongkong z Ljubljano, je Ljubljana pravo minimeste. Tukaj imam občutek, kot da čas dela zame, v

Hongkongu pa, kot da jaz delam za čas. Naša tura se imenuje balkanska pot in doslej smo videli že Zagreb, skupaj bomo obiskali štiri države: poleg Slovenije še Bosno in Hercegovino, Hrvaško in Črno Goro. Ljubljana je kot kraj v počasnem posnetku. Nobene živčnosti, gneče in napornega občutka. Tukaj se lahko človek spontano sprosti, ni mu treba iti v kakšen temu namenjen prostor.

Mariana, zaposlena v izvoznem podjetju, Hong Kong

Trenutno sem na potovanju, ki se imenuje balkanska pot; smo v skupini s 37 sopotniki. Danes imamo prsto popoldne in s svojo družino raziskujem kotičke Ljubljane, pravzaprav imam občutek, da je Ljubljana en sam skriti kotiček. Navajena sem na veliko ljudi, ki se gnetejo drug ob drugem, in na različne rase. Tukaj pa je ravno nasprotno. Sami Slovenci in občutek, kot da je mesto samo zame.

Paulina, raziskovalka na kliniki, Moskva, Rusija

Sem na poti domov iz ZDA. Ustavila sem se v Ljubljani, saj so mi priporočili, da je zelo lepo mesto. Sama jo raziskujem, kljub dežju mi je zelo všeč in zelo blizu. Ima poseben čar. Kot vidite, sem tudi že kar veliko nakupila, predvsem vaših slovenskih tradicionalnih izdelkov.

Cliff

Angela Mok

Mariana

Paulina

Ljubljana, polna (CIVITAS) Elana

Projekt CIVITAS Elan 2008–2012

Vita Kontić

Spreminjanje potovalnih navad je pojem, ki smo ga poskušali udejanjiti v evropskem projektu CIVITAS Elan, in vemo, da smo z vsemi ukrepi, dejavnostmi, dogodki in akcijami to dosegli pri mnogih. Slikovito to pojasnjuje zgodba Ljubljančanke: »Priznam, včasih sem bila avtomobilistka, imela sem svoj avto in (domnevno) svobodno sem se lahko peljala z enega konca na drugega, kadar koli sem to hotela. A ko sem se začela zavedati, da sem na tej poti precej nergala nad prometno gnečo, nejevoljno tapkala po volanu, živčno bevskala nad 'nesposobnim' voznikom pred mano, besnela ob pomanjkanju parkirnih mest in drugače izražala vsesplošno nezadovoljstvo, sem ugotovila, da vožnja v avtomobilu po mestu nima veliko skupnega s svobodo. Spoznala sem, da moram nekaj spremeniti. In zato sem sedla na kolo, ki je dotlej bolj ko ne samevalo v kolesarnici. Odprl se mi je nov, lepši svet, ki ga kljub vsem promocijskim akcijam kolesarskih organizacij ne moreš prepoznati, dokler ga ne izkusiš. Zdaj vsak dan, morda z nekaj izjemami, zadovoljno obračam pedala, kar malo pomilujem tiste, ki v avtomobilih stojijo v kolonah, uživam na zraku, v mestnem zelenju, prostranih nabrežjih in trgih, se hkrati razgibam in razgledam, predvsem pa hitreje in ceneje pridem do cilja. To je svoboda.«

Foto: Vita Kontić, Volker Hoffman, Miha Fras

1 Trajnostna prometna politika – ki je bila posledek ukrepov *Visokokakovostni koridor javnega prevoza, Proučitev možnosti za uvedbo takse za vstop vozil v središče mesta* (na fotografiji razstava »Spet ta gneča!« kot del ukrepa), **2** *Celovita kolesarska strategija* (fotografija kolesarskega koordinatorja v MOL na zložljivem kolesu), **3** *Izdelava sodobnega načrta trajnostne mobilnosti v mestu* (na sliki srečanje v sklopu ukrepa – program Odrpta akademija) in **4** *Strategija za razvoj elektromobilnosti v MOL* (fotografija prikazuje eno od več kot 30 polnilnih postaj za električna vozila v Ljubljani) – je po besedah vodje evalvacije dr. Davorja Kontića pomenila velik preobrat v miselnosti na področju prometa v Ljubljani.

Projekt CIVITAS Elan je v štirih letih trajanja uspešno izvedel vse načrtovane ukrepe

Ljubljančanka, ki smo jo citirali v uvodu, je le ena izmed ljudi, ki so se odločili presedlati na kolo. K tej preobrazbi je pomembno prispeval tudi evropski projekt CIVITAS Elan (www.civitasljubljana.si), ki je v koordinaciji Mestne občine Ljubljana (MOL) potekal od septembra 2008 do oktobra 2012. Veliko pozornosti smo namreč namenili promociji in izboljšanju razmer za kolesarjenje, poleg tega pa smo jo usmerili tudi v razvoj uporabnikom prijaznega, privlačnega in varnega javnega prometa, hoje, alternativnih virov energije in dostopnosti. Uspešno smo izvedli vse načrtovane ukrepe in pripravili več kot 130 dogodkov, delavnic, okroglih miz in drugih srečanj za promocijo in spodbudo k manjši odvisnosti od osebnega avtomobila, na katerih smo predstavili projekt, njegove ukrepe in obdelali z njimi povezane

teme. Posebno pozornost smo posvečali vključevanju javnosti v posamezne dejavnosti, odprli smo številne kanale za stike z različnimi deležniki in okrepili dialog z meščani. »CIVITAS Elan je Ljubljani prispeval kar 17 različnih ukrepov, ki so življenjski in vsem vidni, ki bodo ostali, ki so lahko zgled drugim in ki se bodo zagotovo nadaljevali. Po mojem je najpomembnejši dosežek, da smo se tudi na področju trajnostne mobilnosti začeli primerjati z najboljšimi in počasi v naše okolje prenašati paradigmo mobilnosti ljudi, ne pa le pretočnosti avtomobilov. Najpomembnejša izkušnja projekta je, da se, če obstajata volja in moč, stvari lahko premaknejo, četudi gre za utrjene navade ljudi, tudi tiste, ki se nanašajo na uporabo lastnega avtomobila. Vse bolj je razširjena zavest, da lahko k zdravemu okolju in trajnostni prihodnosti prispevamo tudi sami,« je poudaril ljubljanski koordinator projekta **Vlado Babič** z Oddelka za varstvo okolja MOL.

Kateri dosežki projekta so med vidnejšimi?

Vozni park LPP smo posodobili z 20 avtobusi na metan in s 5 hibridnimi avtobusi, na postajališča smo postavili 58 prikazovalnikov prihodov avtobusov in razvili informacijsko orodje, ki omogoča napovedovanje prihodov avtobusov ter njihovo prednost v semaforiziranih križiščih, prav tako pa smo uporabnikom javnega potniškega prometa zagotovili možnost načrtovanja poti z avtobusom ali vlakom na spletni aplikaciji Google Transit. V območjih za pešce, ki so se v preteklih letih precej razširila in s tem ustvarila nov, varnejši javni prostor za kakovostno bivanje, smo zagotovili brezplačen prevoz s kavalirjema. Električni vozili sta bili tudi orodje za testiranje storitev »prevoza na klic« za ljudi z oviranostmi, ki ga je LPP septembra letos uvedel kot stalno storitev.

Foto: Volker Hoffman

1 Uvedba ukrepov *Tehnološko napredni avtobusi* (na sliki eden od 20 metanbusov), **2** *Čistejša vozila za vozni park MOL* (na fotografiji hibridni avtomobil mestnega inšpektorata in službeno kolo mestne uprave) in **3** *Uporaba rastlinskega olja za pogon motornih vozil* (izvedba meritev na vozilih s predelanim motorjem na rastlinsko olje) v širšem, ne le testnem obsegu bi pomenila zmanjšanje onesnaževanja zraka s trdnimi delci (PM₁₀), NO_x, CO in CO₂.

Foto: Volker Hoffman, Matija Ovsenek, Vita Kontić

Ukrepi, kot so *Izboljšana varnost na mestnih avtobusih za potnike*, *Varne poti v šolo*, *Zmanjšanje dovoljene hitrosti na nekaterih območjih* in *Prilaganje storitev javnega prevoza glede na potrebe*, so povečali prometno in splošno varnost ter dostopnost (javnega potniškega prometa in s tem mestnega središča) za obravnavane ciljne skupine.

Eden od rezultatov prizadevanj MOL in drugih partnerjev CIVITAS Elana za boljše »kolesarsko« življenje v Ljubljani je povišanje deleža s kolesom opravljenih poti v mestu, ki se je v času projekta povečal za 27 odstotkov. Vseh zaslug zagotovo ne moremo pripisati projektu, katerega sodelavci – tudi v projektu zaposleni koordinator za kolesarjenje v MOL – so se med drugim intenzivno ukvarjali s promocijo kolesarjenja in izboljšanjem razmer za to obliko mobilnosti, izdelavo *Celovite kolesarske strategije* in delovanjem *Kolesarske platforme Ljubljane*. Dobršen del sta »opravila« sistem brezplačne izposoje koles Bicike(LJ), ki ima že skoraj 39.000 registriranih letnih uporabnikov in boljša kolesarska infrastruktura v mestu. Kolesa smo prav tako vpeljali v »vozni park« MOL; z njimi sodelavci nadomeščajo vožnje s službenimi vozili. Teh 50 koles in šest hibridnih vozil za Mestno upravo je »ozelenilo« 10 odstotkov voznega parka MOL. Testirali smo tudi uporabo čistega rastlinskega olja kot pogonskega goriva in pripravili strategijo za razvoj elektromobilnosti v Ljubljani. V projektu smo izvedli številne ankete in študije, katerih rezultati bodo uporabljeni za oblikovanje priporočil za nadaljnje ukrepe.

Pomemben del pri vsem tem je opravila skupina za evalvacijo na Inštitutu Jožef Stefan, ki je ocenjevala učinke ukrepov na podlagi prometnih, okoljskih, družbenih in ekonomskih kazalnikov. »Nekateri ukrepi so se izkazali kot boljši, nekateri pa kot malo slabši pristop k izboljševanju prometnih razmer in z njimi povezanimi posledicami v Ljubljani. Rezultati so pri posameznih ukrepih dokazali zmanjšanje onesnaženja zraka in raven hrupa, skrajšanje potovalnih časov avtobusov, izboljšanje storitev javnega potniškega prometa, večje zavedanje meščanov o prometnih težavah in povečanje finančnih koristi. Večji učinek pa lahko pričakujemo s trajno uvedbo tovrstnih ukrepov,« je povedal vodja ocenjevanja v projektu **dr. Davor Kontić** z Inštituta Jožef Stefan.

Predlogi za boljšo kakovost življenja v Ljubljani so zajeti tudi v novi Prometni politiki MOL do leta 2020, ki med drugim gotovo prispeva k bolj premišljenim odločitvam pri izbiri potovalnih sredstev ter k zmanjšanju negativnih vplivov prometa na okolje in počutje prebivalcev ter obiskovalcev Ljubljane. Čeprav se je projekt CIVITAS Elan zaključil, celostno gledano, pišemo zgodbo, ki se lahko samo nadaljuje.

Foto: Volker Hoffmann

Nekateri ukrepi, ki niso bili »fizično« izvedeni, ampak so simulirali stanje po izvedbi, pa so pokazali, da je mogoče pričakovati koristi na področju zmanjšanja onesnaženosti in učinkovitosti prometa (ukrepa *Visokokakovostni koridor javnega prevoza* in *Upravljanje in racionalizacija dostave blaga v mestu*).

Skupaj smo najmočnejši

Projekt CIVITAS Elan je bil eden od projektov v okviru evropske pobude CIVITAS Plus (kratica je izpeljana iz *City-VITALity-Sustainability*), namenjen razvoju trajnostnega, čistejšega in energetsko varčnejšega prometa v petih evropskih mestih: Ljubljani, Gentu, Zagrebu, Brnu in Portu. Ključni poudarek je bil v prizadevanju za spremembo potovalnih navad meščanov in obiskovalcev.

»To je bil v osnovi demonstracijski projekt, kar pomeni, da je Evropska komisija sofinancirala testno uvedbo ukrepov po evropskih mestih, da bi iz njih videla, kateri ukrepi imajo večji ali manjši doprinos k izboljševanju dejanskih prometnih razmer v posameznih mestih (t. i. laboratorij na prostem). To naj bi služilo kot podlaga za izdelavo novih politik v prometnem sektorju na ravni EU. Osnova za slednje je bila organizacija sistematičnega zbiranja in analize teh podatkov, ki je v okviru CIVITAS-a delovala kot evalvacija ukrepov,« je pojasnil Kontić.

Projekt je bil vreden 29 milijonov evrov, Evropska komisija je od tega prispevala 18 milijonov evrov, ki jih je za 65 ukrepov porabilo 38 partnerjev v celotnem projektu. V Ljubljani smo s pomočjo 5,5 milijona evropskih sredstev izvedli 17 lokalnih ukrepov in 4 ukrepe, ki so skupni vsem petim mestom. Pri tem je sodelovalo 11 ljubljanskih partnerjev – poleg MOL še Ljubljanski potniški promet, Telargo, Slovenske železnice, Urbanistični inštitut RS, Univerza v Ljubljani – Fakulteta za družbene vede, Prometni inštitut Ljubljana, Kmetijski inštitut RS, Regionalni center za okolje – Slovenija, Inštitut Jožef Stefan in Etnel.

»Veliko število partnerjev v Ljubljani je k projektu CIVITAS Elan pritegnila ravno ponujena priložnost, da s skupnimi prizadevanji naredimo nekaj dobrega zase, za svoje družine in za svoje mesto. Zelo heterogena skupina ljudi je hitro ugotovila, da ima veliko skupnega in učinek štiriletnega timskega dela je nedvomno presegel morebiten seštevek posamičnih prispevkov,« je dodal Babič, ki je v esenoma sodelovanje partnerjev ponazoril s sloganoma »vsi za enega, eden za vse« ali »skupaj smo najmočnejši«.

Z vključevanjem javnosti do kakovostnih rešitev

Da bi bili načrtovani in izvedeni ukrepi čim bolj uspešni, smo dali velik poudarek na vključevanje meščanov in splošne javnosti ter zato projekt podnaslovili kar *Mobilizacija meščanov za kakovostno bivanje*. Pojem »vključevanje javnosti« je v nekaterih drugih evropskih državah že precej razvit, pri nas pa smo ga poskusili okrepiti z dejavnostmi v CIVITAS Elanu. »O vključevanju javnosti govorimo takrat, ko imajo različni deležniki in zainteresirana javnost možnost, da lahko izražajo svoja mnenja o problemih in potrebah ter da so vključeni v oblikovanje rešitev za te probleme. Sodelovanje javnosti povečuje kakovost načrtovanja politik in kakovost različnih rešitev, saj v postopek sprejemanja odločitev vnaša lokalno znanje, vrednote in potrebe ljudi, posledično pa povečuje tudi sprejemljivost novih rešitev v javnosti ter omogoča večjo podporo za njihovo izvedbo v praksi,« je razložila koordinatorica vključevanja javnosti v projektu Milena Marega z Regionalnega centra za okolje za srednjo in vzhodno Evropo.

Od partnerskih mest tak pristop že leta uporabljajo v Gentu, za Ljubljano in Zagreb pa lahko rečemo, da smo v zadnjem času precej napredovali. Vendarle bi bilo potrebno te nastavke še nadgraditi, saj je po besedah Marege v Sloveniji »raven participativne kulture v primerjavi z najbolj demokratičnimi družbami še vedno šibka. Prav zato pa so toliko pomembnejši vsi primeri uspešnega vključevanja javnosti, ki se odvijajo pri nas. Projekt CIVITAS Elan je bil eden od takih primerov, zagotovo pa bo potrebno na strani odločevalcev in na strani javnosti občutno okrepiti znanje, veščine in pripravljenost za aktivno sodelovanje in s tem prevzem soodgovornosti za nove rešitve.« Mestna občina Ljubljana je denimo načrt obveščanja in vključevanja javnosti pripravila za novo Prometno politiko MOL, zato lahko pričakujemo, da se bo dobra praksa iz CIVITAS-a nadaljevala.

Foto: Vita Kontić

Dodatne informacije v zvezi s projektom CIVITAS Elan in trajnostnim gibanjem po Ljubljani so na voljo na spletnem mestu www.civitasljubljana.si, v MOB-i-LNICAH – infotočkah za kakovostno mobilnost (na lokacijah Turističnega informacijskega centra na Krekovem trgu 10, Adamič-Lundrovem nabrežju 2 in Trgu OF 6) ter v brošuri Mobilna Ljubljana in drugih tiskovinah CIVITAS Elana, ki so tam na voljo.

Življenje Mladih zmajev II

Mojca Zupan

Fotografije Mojca Zupan

Mladi v Četrtnem mladinskem centru Bežigrad so ob našem obisku igrali šah in pekli palačinke.

Kordinatorica ČMC Bežigrad Katja Žugman

Četrtni mladinski center Bežigrad Šola za življenje

Najprej je zadišalo po palačinkah. V Četrtnem mladinskem centru Bežigrad je bila sredi popoldneva ob koordinatoricah le peščica mladih. A počasi so se začeli zbirati in kmalu je bilo ozračje prijetno živahno. Mladenka poplesuje ob ritmičnih glasbah iz telefona in vadi gibe, nekdanje sošolke iz osnovne šole, ki so se razkropile po različnih srednjih šolah, primerjajo izkušnje, dva igrala šah, nekdo sedi pred računalnikom in kmalu nas objame eksotična glasba, drugi igrajo pingpong ali igro le opazujejo ... Sproščeno je in na trenutke glasno. Skrbna koordinatorica nenehno bdi nad celotnim dogajanjem vsaj z enim očesom in pravočasno poseže v dogajanje ter naredi red, če je potrebno. Večina otrok, ki v zadnjem času obiskuje četrtni mladinski center za Bežigradom, je stara od 10 do 14 let. Starostna sestava se spreminja z vsako generacijo – center je sicer namenjen otrokom od 12. do 18. leta. O dejavnostih centra, ki deluje že od oktobra leta 2007, in njegovem poslanstvu smo se pogovorili s koordinatorico Katjo Žugman, ki pravi, da otroci in mladi potrebujejo tovrstne varen prostor in da je potrebno razbliniti stereotipe, da so mladi pasivni in nemotivirani.

Ali drži, da se otroci lahko pri vas učijo igrati na kitaro? Kako to učenje poteka?

Da, že pet let sodelujemo z glasbenico, ki otroke poučuje kitaro. Sprejme vsakogar, ki si to želi početi. Če odkrije, da je nekdo zelo zavzet za učenje in ima smisel za ta instrument, pristopi zelo resno in zna iz njega izvabiti kar največ. Z

veseljem odkriva mlade talente in z njimi nato tudi ustvarja. Tako ne gre le za gole inštrukcije. Prav zdaj s 16-letnim dekletom, s katerim je začela sodelovati pri nas, snema CD z avtorsko glasbo dekleta. In to se ni zgodilo prvič.

Nedavno ste skupaj z mladimi prenovili notranjost centra ...

Prebelili smo stene – nekateri so to počeli prvič – in jih porisali, prenovili mize in drugo pohištvo. Tovrstne skupne dejavnosti imajo zelo radi, če je, seveda, ozračje prijetno. Naj ob tem povem, da ponavadi ni od vsebine delavnice odvisno, kako jo bodo otroci sprejeli, temveč je to veliko bolj odvisno od tega, kako jih zna izvajalec dejavnosti pritegniti, kakšen odnos vzpostavi z njimi.

Mladim pomagajte premagovati tudi stiske. S kakšnimi težavami se mladi spoprijemajo?

Težave so zelo različne, nekatere hujše, druge ne. Če zaznamo, da so mladi ogroženi, o tem obvestimo center za socialno delo. A najpomembnejše je, da v stikih s koordinatorji centra izkusijo drugačne odnose. In te dragocene izkušnje ponesejo s seboj, pomagajo jim na poti dozorevanja. Zavedamo se, da ni naša vloga in naloga, da bi se ukvarjali s celotno družino. A kljub temu smo že sodelovali s starši, se z njimi pogovarjali, jim ponujali pomoč in oporo. Pravzaprav bi si želeli tesneje sodelovati s starši. Nekateri prihajajo k nam, četudi nimajo težav. Spijemo kavo in poklepavamo, udeležili so se že tudi delavnic. A večina ne pride spoznat koordinatorjev ali pogledat prostorov. Videti je, da nam zaupajo, ker za nami stoji Mestna občina Ljubljana.

Kako pa se spoprijemate s konflikti, ki vzniknejo med mladimi?

Če je konflikt hujši, ga najprej prekinemo, nato se pogovorimo, da se vsi vpleteni zavedo, kaj so občutili, kaj se je zgodilo in kako bi lahko ravnali drugače. Pri nas se torej učijo tudi socialnih spretnosti. Pravzaprav je četrtni mladinski center šola za življenje, in sicer prek organiziranega in neorganiziranega preživljanja prostega

časa. V odnosih se učijo, kako povedati stvari, kako ozvesti, zakaj so nekaj storili na tak način, opogumljamo jih, da se lotijo različnih stvari ... Vsakdo sledi svojemu ritmu, skušamo izhajati iz njih in jih obravnavati glede na njihove potrebe in trenutno stanje ali možnosti. To je naš prikriti kurikulum.

Tesno sodelujete tudi z drugimi zavodi v četrtni skupnosti in tako s skupnimi močmi pomagata mladim, ki potrebujejo več pomoči. Povezujete se z bližnjo šolo in fakulteto. Za kaj gre?

V povezavi s socialno službo Zdravstvenega doma Bežigrad izpeljujemo program individualnega spremljanja otrok in mladostnikov. Prostovoljci spremljajo mlade, ki imajo različno hude težave, skupaj naredijo domačo nalogo in opravijo še kakšne druge obveznosti, a temeljni namen programa je druženje. S sodelavko poiščeva prostovoljce, jih izobražujeva in sva jim mentorici. Sestajamo se redno. Sodelujemo tudi s Centrom za socialno delo Bežigrad. Pokličemo nas, kadar menijo, da kakšen otrok ali mladostnik potrebuje učno pomoč. Študenti Pedagoške fakultete Ljubljana pri nas opravljajo obvezno prakso ali pa z nami sodelujejo kot prostovoljci. Bližnja Osnovna šola Milana Šuštaršiča ima ob novem letu tradicionalni pohod z lučkami. Pri nas je zadnja postaja pohoda s pogostitvijo – tu se učencem in učiteljem pridružijo še starši. Dvakrat smo bili tudi zbirna točka projekta Očistimo Slovenijo. Moram reči, da smo v okolici precej prepoznalni. Povezali smo se tudi s Slovensko filantropijo pri vseslovenski akciji *Družimo se – vsi za enega, vsi za vse*, ki poziva ljudi, naj postanejo prostovoljci za en dan.

Vaš ulični festival je bil letos tudi dobrodelno obarvan.

Festival poteka dva dni med bloki soseske BS3 in zajema kulturni, umetniški in športni program. Tokrat smo izpeljali še dobrodelni boljšjak, na katerem so starši izmenjevali stvari, ob zamenjavi pa je vsakdo lahko po želji prispeval poljubno vsoto v dobrodelne namene. Denar smo namenili družini v finančni stiski. Tudi v prihodnje nameravamo tako pomagati družinam v stiski.

Rosana Mandič in Žiga Kos

Dino Mandič

Aljaž Žibert

Laura Gluhar

Mladi iz ČMC Bežigrad

Žiga Kos, 5. razred osnovne šole

Na začetku letošnjega poletja mi je prijatelj povedal, da je v mladincu zelo dobro. Tako sem šel še sam pogledat. Lepo so me sprejeli. Ker je tu res zelo fino, zdaj obiskujem center vsaj šestkrat na teden. Ker treniram rokomet trikrat na teden, se tiste dni oglašim tukaj pred in po

treningu. Zelo mi je všeč družba, saj se zelo dobro razumem z vsemi, in dejavnosti. Najpogosteje igram pingpong, malo sem tudi na računalniku, na facebooku.

Rosana Mandič, 3. razred osnovne šole

Sem hodim že zelo dolgo in to vsaj trikrat ali štirikrat na teden. Pogosteje ne morem, ker me mama ne pusti zmeraj. Tu počnemo

zelo veliko različnih stvari, vseh so mi kvizi in zabave, na primer čokolada party. Tisti, ki zmaga na kvizu, zmeraj dobi nagrado. Včasih pa jo dobimo kar vsi! Zelo rada tudi rišem in igram pingpong. Tu sem spoznala tudi veliko novih prijateljev. Včasih prideta z mano tudi mama in bratec, ki bo kmalu star tri leta.

Dino Mandič, 6. razred osnovne šole

V mladincu se oglašim vsak dan vsaj za pet minut. Včasih namreč ne morem ostati dlje, ker treniram plavanje sedemkrat na teden. Plavam že sedem let in sem tudi državni prvak v kategoriji mlajši dečki. Sem rad prihajam predvsem zaradi druženja, saj imam tukaj veliko prijateljev. Z njimi včasih organiziramo tudi turnirje v pingpongu. Sem in tja grem tudi na računalnik. Vsem bi priporočil, da pridejo pogledat v center, ker se tu veliko dogaja in je zelo zabavno.

Aljaž Žibert, 7. razred osnovne šole

Pred nekaj leti sem na poti v šolo opazil,

da se tu nekaj dogaja. Šel sem pogledat in od tedaj hodim sem skoraj vsak dan. Sem se najraje hodim učiti igranja na kitaro. Sicer me kitaro doma poučuje tudi stric, tukaj pa pogosto vadim. Dvakrat na teden hodim še na košarko. Sem prihajam tudi zaradi druženja, saj sem tukaj spoznal nove prijatelje. Nekajkrat sem v centru naredil domačo nalogo, a večinoma jo opraviš kar doma.

Laura Gluhar, 6. razred osnovne šole

Tukaj se zelo zabavam, gledam, ko igrajo pingpong, včasih ga igram tudi sama. Zelo mi je všeč, ker veliko rišemo in ustvarjamo iz papirja in blaga ter izdelujemo nakit. Tudi v šoli hodim na likovni krožek, začela pa bom spet trenirati rokomet. Všeč mi je, ker se s koordinatoricami lahko pogovorim, če me kdo izziva in potrebujem pomoč. Pomagata mi tudi, če potrebujem pomoč pri domači nalogi. Učim pa se tukaj redko.

Četrtni mladinski center Črnuče Od motorja do grafitov

Ob vhodu najmlajšega izmed četrtih mladinskih centrov, ki delujejo v sklopu javnega zavoda Mladi zmaji, nas najprej pozdravijo grafiti, nato pa se po stopnicah spustimo v klet. A tu nas ne objame vonj po zatohli vlagi, temveč nas presenetijo lepo urejeni in barviti prostori. Na hodniku je prostor za računalnike, nasproti je dnevna soba s televizijo, DVD predvajalnikom in igralno konzolo, poleg je večnamenska dvorana, v kateri mladi najpogosteje igrajo nogomet, a tam pripravljajo tudi filmske projekcije in potopisna predavanja. V osrednjem prostoru s kuhinjo poteka večina dejavnosti, kjer so obiskovalcem na voljo material za ustvarjanje, knjige in tudi učbeniki. V Četrtnem mladinskem centru (ČMC) Črnuče imajo celo delavnico za tiste, ki so spretni za orodjem, urejajo pa tudi snemalni studio za glasbeno navdihnjenje. Slednji bo namenjen mladim neuvetjavljenim glasbenim skupinam – dve že zdaj vadita pri njih –, ki bodo tako lahko ustvarile demoposnetke. ČMC Črnuče je bil ustanovljen junija 2010 in kot kaže, so ga mnogi okoliški mladi že sprejeli za svojega. Namenjen je mladim od 12. do 18. leta, a tudi nekoliko mlajših ali starejših, seveda, ne odslovijo. Zanimivo je, da centra ne obiskujejo le mladi iz Črnuče, temveč prihajajo tudi iz okoliških krajev. Delovanje ČMC Črnuče nam je predstavila koordinatorica Maja Majcen, ki je tam od samega začetka.

Kakšno je ozadje otrok, ki prihajajo k vam? Jim pomagata tudi spoprijeti se s težavami?

Otroci imajo zelo pestro socialnoekonomsko ozadje. Nekateri prihajajo iz šibkejših družin, kdo od njih je storil tudi že kakšen prestop, nekateri so izpadli iz šolskega sistema, drugi pa so v šoli uspešni in imajo veliko zunajšolskih dejavnosti, a kljub temu jim uspe priti še k nam. Za pomoč ne prosijo neposredno. Toda ko skupaj preživljamo prosti čas ob različnih dejavnostih, počasi prihajajo na plan tudi njihove težave, o katerih se nato pogovorimo in jih skušamo vsaj omiliti. Včasih nam že govorica telesa sporoča, da je nekaj narobe, zato jih tedaj povprašamo, kaj jih tare, in počasi se odprejo. Pogovori so, seveda, individualni in potekajo v koordinatorski pisarni. Najpogosteje so v stiski zaradi šole, trpinčenja, ki ga doživljajo tam, in tudi zaradi sporov s starši. Pomagati jim skušamo predvsem tako, da jih naučimo, kako naj pomagajo sami sebi. Učimo jih torej poiskati viro moči v sebi. Tako ne postanejo odvisni od nas. Ponujamo jim tudi učno pomoč, če imajo učne težave, pomagamo jim pri domačih nalogah, pri nas lahko pripravljajo tudi seminarske naloge.

Mladi iz ČMC Črnuče

Luka Batič, 1. letnik gimnazije
Center obiščem enkrat ali dvakrat na teden, predvsem zaradi družbe in zato, ker se lahko normalno pogovorim s koordinatorji. Rad imam namreč inteligentne pogovore, zanimajo me intelektualne teme. Pridem za eno uro, včasih pa le pozdravit. Rad se tudi udeležujem dejavnosti, najbolj pa so mi bile vseč izmenjava grafitarjev ter kuharska in Beat Box delavnica. Fino je, da se tu zmeraj kaj novega dogaja.

Sandi Dedić, 3. letnik srednje šole
Veliko mi pomeni, da se lahko pogovorim s koordinatorji, saj se rad pogovarjam s starejšimi. Ampak zdaj poklepetam tudi z mlajšimi. Včasih se mi je to zdelo čudno, potem pa sem malo omejil svoj ego. Tu je zelo zabavno. Kuharska delavnica Sergeja iz Kameruna

je bila super. Včasih tudi kaj ustvarjam. Na delavnici sem med drugim naredil darilo za mamo ob dnevu žena. Mamo je zelo zanimalo, kaj počnemo tukaj. Povabil sem jo, naj pride pogledat, a še ni prišla. S centrom sem šel že na nekaj izletov, obiskal sem celo Nemčijo in MEPI tabor v Bohinjski Beli.

Dejan Pajsar, 6. razred osnovne šole
Zelo rad ustvarjam. V centru sem naredil že orko in geparda iz papirja ter velikega dinosavra. Všeč so mi tudi druge delavnice. Včasih igram videoigrice. Zmeraj, kadar nimam kaj početi, pridem sem. Še posebno rad pridem na praznovanje rojstnega dne ČMC in na pustno maškarado. Komaj čakam na obisk Atlantisa in Hiše eksperimentov. Včasih se v centru tudi učim ali naredim domačo nalogo. Če mi ne gre, mi pomagajo koordinatorji ali pa sestra.

Koordinatorica ČMC Črnuče Maja Majcen

Mladi v Četrtnem mladinskem centru Črnuče pri učenju stenografije.

Prek šolskega leta jim ponujate tudi raznovrstne dejavnosti za dejavno preživljanje prostega časa. Kaj jih najbolj pritegne?

Gotovo jih najbolj pritegnejo športne dejavnosti, izleti, tabori, kvizi o človekovih pravicah in tudi delavnice. Med slednjimi so najbolj priljubljene kuharske. Sicer jim ponujamo še umetniške delavnice – tudi fotografske, pogovorne in videodelavnice. Na slednjih opravljajo intervjuje drug za drugim in izdelajo samopredstavitve. Včasih se samo pogovarjamo o aktualnih dogodkih, denimo, o družinskem zakoniku, človekovih pravicah, službi ... Pogosto igramo družabne igre. Pripravljamo potopisna predavanja – obravnavale smo med drugim trgovino z ljudmi –, ličenju, osebnemu urejanju in izdelovanju nakita.

Posneli ste celo film. Gotovo je bila to dragocena izkušnja za mlade.

Film je bil zmes romantične zgodbe in kriminalke. Sodelujoči so se gotovo urili v vztrajnosti, učili so se vživljati v like in s tem tudi v druge ljudi. Spoznali so osnove pisanja scenarija, razpravljali in iskali nove poti.

V delavnici stoji motor, ki očitno potrebuje popravilo. Kakšna zgodba se skriva v ozadju?

K nam so prihajali 16- in 17-letni fantje, ki so se šolali za avtomehanike. Izrazili so željo, da bi »šraufali«. Oblikovali smo dve ekipi, v eni so bili mehaniki, v drugi pa t. i. menedžerji, ki so zbirali denar in iskali sponzorje za motor in orodje. Učili so se tudi, kako napisati projekt. Oblikovali so skupna pravila, ki so se jih držali, vodili evidenco, sestankovali. Učili so se torej mnogih spretnosti, potrebnih v življenju. Kupljeni motor so do zdaj razstavili. Ko bo predelan in spet vozen, ga bomo prodali in denar podarili v dobrodelne namene.

Poleti ste obiskali Nemčijo, osrednji namen obiska pa so bili grafiti. Kako vam je to uspelo?

S kolegom sva oblikovala projekt *Grafiti in Ljubljana*, ki se je razširil na vse ljubljanske četrtno mladinske centre. Tako smo v začetku lanskega julija gostili skupino osmih mladostnikov iz Nemčije, natančneje iz Weisbadna. Skupaj z osmimi našimi mladostniki so se učili ustvarjati različne umetnine, in sicer na temo boja proti diskriminaciji in rasizmu. Imeli so tudi delavnico, na kateri so diskriminacijo izkusili na lastni koži. Zelo jih je pretresla. Skice grafitov so oblikovali pod vodstvom tovrstnih umetnikov, spoznali so tudi zgodovino grafitarstva. V tovarni Rog so pobelili nekaj sten in nato na njih ustvarjali grafito. Letos poleti je osem naših navdušencev odšlo za devet dni v Weisbaden, kjer smo obiskali svetovno srečanje grafitarjev *Meeting of Styles*. Nekateri so prvič leteli z letalom, zato jim je bila že sama pot velika dogodivščina.

POPRAVKA

V članku *Življenje Mladih zmajev I* v prejšnji številki (8/2012, stran 17) je bilo pod fotografijo direktorja Mladih zmajev napačno zapisano ime fotografa. Avtor fotografije ni Robert Ribič, ampak **Iman Hadzhivalcheva**. V uvodu predstavitev Četrtnega mladinskega centra Zalog pa je pomotoma izpadlo ime sogovornika, s katerim se je avtorica članka pogovarjala o delu tega centra. Sogovornik je bil **koordinator ČMC Zalog Marko Taljan**, ki je med drugim tudi pobudnik tokratnih predstavitev, urednik imenitnega časopisa *Založan* in človek, ki z vsem žarom živi svoje poslanstvo dela z mladimi.

Luka Batič

Sandi Dedić

Lara in Dejan Pajsar

Lara Pajsar, 7. razred osnovne šole

Tu se pogosto učim in naredim domačo nalogo, pri čemer mi tudi pomagajo. S koordinatorji se lahko zmeraj pogovorim, radi mi pomagajo ali svetujejo, če me kaj muči. Veselim

se snemalnega studia, saj bi tudi sama rada tam ustvarjala. Zelo mi je bila namreč všeč delavnica repanja. Z bratom sva predlagala novo dejavnost, in sicer sva učila druge izdelovati origamije. Nekoč nas je obiskal celo slikar in nam pokazal, kako risati.

Mestna uprava v skrbi za starejše

Predstavitev programov na Festivalu za

Mirjana Ribič

Foto: Teja Bizjak Požar

Mestna občina Ljubljana se je na Festivalu za tretje življenjsko obdobje tudi letos predstavila s številnimi programi za starejše, medgeneracijskimi programi ter vrsto predavanj in delavnicami. Posebno darilo v sončnih dneh med festivalom pa je bilo zlasti za udeležence zunaj Ljubljane, ki povsem preobražene Ljubljane še niso poznali, brezplačno vodenje po Ljubljani in izvedbi Turizma Ljubljana.

V koordinaciji Oddelka za zdravje in socialno varstvo Mestne občine Ljubljana so javni zavodi, dnevni centri aktivnosti za starejše, zdravstveni domovi, knjižnice, šole in številne druge organizacije, katerih ustanoviteljica ali sofinancerka programov je Mestna občina Ljubljana, tudi letos sodelovali pri oblikovanju zelo bogatega programa Festivala za tretje življenjsko obdobje. V treh dneh (od 1. do 3. oktobra) so številni strokovnjaki iz naštetih ustanov, Turizma Ljubljana, društva Ljubljansko podeželje ter številna rekreativna, umetniška in druga društva predstavili več kot 50 delavnic in aktivnosti, ki niso navdušile le Ljubljančanov, temveč tudi obiskovalce iz vse Slovenije. Rdeča nit letošnjega festivala je bila evropsko leto aktivnega staranja in solidarnosti med generacijami. Mladi zmaji iz naših četrtnih mladinskih centrov in prav tako številni otroci in starejši so se družili v kotičku za medgeneracijsko sožitje.

V treh dneh je Festival obiskalo več kot 15.000 upokojencev, pa tudi obiskovalcev mlajše generacije iz Slovenije in tujine. Na festivalu je sodelovalo več kot 150 razstavljalcev in 3000 nastopajočih, ki so pripravili 200 dogodkov. Letošnji festival, ki je bil najbolj obiskan doslej, je potekal pod častnim pokroviteljstvom predsednika Republike Slovenije dr. Danila Türka, ki je tudi častni pokrovitelj Evropskega leta aktivnega staranja in solidarnosti med generacijami 2012 v Sloveniji. Slavnostne otvoritve v polni Linhartovi dvorani Cankarjevega doma se je udeležil tudi župan Zoran Jankovič. - Številne obiskovalce iz Ljubljane in notranjosti Slovenije je v lepih sončnih dneh navdušil brezplačen voden ogled Ljubljane in brezplačen obisk muzejev v organizaciji Turizma Ljubljana.

Razstavni prostor Mestne občine Ljubljana je bil središče različnih delavnic in prijetnega druženja

V prvi kleti Cankarjevega doma je imela Mestna občina Ljubljana lep in prostoren razstavni prostor s pestrimi prikazi programov dejavnosti za starejše. Obiskovalci so se predvsem zanimali za brezplačne tečaje računalništva, tujih jezikov, plesa in vadbe za starejše. Od nekaterih neljubljanskih obiskovalcev smo slišali, da bi bili radi občani Ljubljane prav zaradi brezplačnih tečajev računalništva, tujih jezikov in dobro vodenih centrov dnevnih aktivnosti za starejše. Izobraževalni program, ki je potekal v štirih dvoranah, v Odrpti delavnici in v Računalniški učilnici, je bil zelo dobro obiskan. Starejši obiskovalci so dobili praktične nasvete za krepitev spomina, zniževanje holesterola, ohranjanje vitalnosti v zrelih letih, zaščito telesa pred kroničnimi obolenji in vrsto drugih zdravstvenih nasvetov. Številni so se zabavali na delavnici joge smeha, vadili ravnotežje in koordinacijo na uri evritmije in prisluhnili potopisnim predavanjem. Odrpta delavnica v drugi kleti je pritegnila številne radovedne poglede, saj so se v njej odvijale vadba *drums alive*, salse in joge. Obiskovalci so z zanimanjem spremljali večštevni samoohranbe in likovno delavnico. Plesalcem in telovadcem je pomagala tudi maskota ljubljanskega zmaja.

Zanimanje za povezanost prek svetovnega spleta, zdravje in polno sodobno aktivno življenje

Računalniške delavnice je pripravila Služba za lokalno samoupravo Mestne občine Ljubljana. Obiskovalce je zanimala predvsem uporaba elektronske pošte in interneta, pa tudi uporaba socialnih omrežij. Center za permanentno izobraževanje Cene Štupar je predstavil jezikovne delavnice o situacijah v mestu ob nakupovanju, ogledovanju znamenitosti, iskanju lokacij itd. Člani Društva starejših občanov Fužine so skupaj z obiskovalci Centra aktivnosti Fužine (CAF) pripravili klekljarsko delavnico, ki je pritegnila pozornost tako mladih kot tudi starejših. Ob razstavnem prostoru Mestne občine Ljubljana so se predstavile plesne in telovadne skupine iz Centra in Viča in dodobra ogrele obiskovalce, največ pozornosti pa je pritegnila skupina plesalk trebušnega plesa.

Delavnice in predavanja o skrbi za zdravje in oskrbi starejših na domu ter v domovih za starejše in mrežo medgeneracijskih programov so predstavili Zdravstveni dom Ljubljana, Inštitut Antona Trstenjaka, Zavod za oskrbo na domu Ljubljana in Lekarna Ljubljana. Ljubitelji narave in ljubljanskega podeželja so imeli učno uro o čebelarstvu, ki so jo pripravili čebelarji in njihovi krožki. Tako so se številni obiskovalci sladkali z medom, ljubljanski kmetje pa so gostom ponudili tudi kruh in jabolko. Ob pestrem in poučnem dogajanju so številni sogovorniki menili, da je posebej dragocen del Festivala za tretje življenjsko obdobje tudi prijetno druženje in izmenjavanje izkušenj s prijatelji in znanci.

tretje življenjsko obdobje

Fotografije: Robert Ribič

Franc in Anica Bobnar

Ana Vahčič

Monika Ilenič

Marija Krušič

Anica Bobnar, upokojenka, Cerklje na Gorenjskem

Najraje gledam folklorne skupine, ker sem nekoč pesala v folklornem društvu. Všeč so mi tudi zdravstvene delavnice, na katerih veliko izvemo o načinu zdravljenja bolezni in o tem, kako si lahko pomagamo sami. S prijateljem iz Ljubljane greva tudi na sprehod po Stari Ljubljani. Občutek imam, da je Ljubljana iz leta v leto lepša, imate bogato ponudbo. Med turističnimi znamenitostmi sta mi najbolj všeč Ljubljanski grad in Tromostovje.

Ana Vahčič, višja pedagoginja, Ljubljana

Letos sem že drugič na tem Festivalu in lahko rečem, da je čedalje več komercialnih ponudnikov za zdravo življenje. Letos je tudi več splošnih informacij za duhovno rast. Ljubljanci imamo na voljo brezplačne programe računalništva in številne druge aktivnosti. Trenutno me najbolj zanima računalniški program za trening spomina, kajti trening možganov je ena izmed najbolj pomembnih aktivnosti v tretjem življenjskem obdobju.

Monika Ilenič, ČS Rudnik

Zase lahko rečem, da sem zelo radovedna osebnost in se rada učim novih stvari. Neštetokrat sem slišala, da smo starejši ljudje računalniško nepismeni, vendar sama hočem biti na tekočem, zato sem že naredila prvi tečaj računalništva, šla bom tudi v nadaljevalnega, da se naučim uporabljati internet in elektronsko pošto. Tudi v naši četrtni skupnosti imamo brezplačne tečaje računalništva in za to se lahko zahvalimo našemu županu Zoranu Jankoviću. Župan je bil nekoč moj nadrejeni, ko sva skupaj delala v trgovskem podjetju Emona in sem bila vodja nabave u Maximarketu, ki je bil največja in najlepša trgovska hiša v nekdanji Jugoslaviji. Do nas je bil pravičen, strog in posloven, za novo leto pa se je vedno povesečil z nami. Tudi takrat je delal po cele dneve.

Marija Krušič, univ. dipl. ekonomistka, prej Ljubljančanka, zdaj podpredsednica Društva upokojencev v Senovem

Kot prostovoljka že sedem poučujem starejše o rabi računalnika. Pri nas nimamo brezplačnih tečajev tujih jezikov za upokojence kot v Ljubljani. Pogosto pridem v Ljubljano s prijateljicami. Ljubljana je v zadnjih letih res močno napredovala, kar se vidi tudi po veliko več obiskih tujih turistov. Na Tromostovju sem slišala več kot deset različnih jezikov. Navdušena sem nad vzpenjačo na Ljubljanski grad in rada se peljem tudi z ladjico po Ljubljani, kjer uživam v podobi zelo lepo urejenih obrežij.

KINODVOROVA

FILMSKA SREČANJA OB KAVI

Abonma za poznejša leta z dodatnim terminom

Foto: Domen Pal

Nočne ladje z Radkom Poličem, Ano Karič in Igorjem Mirkovičem ter novo sodelavko Heleno Koder

Tretja sezona Abonmaja za poznejša leta je v Kinodvoru že v polnem teku. Na otvoritvenem filmu abonmaja Nočnih ladjah so nas obiskali igralca Radko Polič in Ana Karič ter režiser filma Igor Mirkovič, s katerimi smo se po dopoldanski projekciji še dolgo pogovarjali.

Filmska srečanja ob kavi v Kinodvoru potekajo od oktobra do aprila, ko se ob izbranih sredah **ob 10. uri** zvrsti 12 filmov, po projekciji pa se ob kavi ali čaju pogovarjamo z gosti.

Letošnji abonma ima kar dve novosti: novo sodelavko pri programu in dodatni termin.

Filme nam je letos pomagala izbrati gospa **Helena Koder**, ki vodi in moderira pogovore po dopoldanski projekciji v Kinodvorovi Kavarni. Prejšnji dve sezoni je program oblikovala gospa **Mirjana Borčič**, ki pa seveda ostaja naša sodelavka in zdaj na abonmaju »sodeluje« kot gledalka in gostja.

Druga letošnja novost je **dodatni termin abonmaja**, ki smo ga oblikovali zaradi velikega zanimanja. Popoldanski abonma za poznejša leta je na sporedu ob istih dneh kot Filmska srečanja ob kavi, v njem pa omogočamo ogled istih filmov v zgodnjepopoldanskem terminu, **ob 15. uri**.

Abonmajski program vključuje ogled filmov. Pogovor z gosti je spremljevalna dejavnost, ki jo zaradi omejenosti prostora v Kavarni lahko nudimo le omejenemu številu obiskovalcev, zato pa si lahko posnetke pogovorov še v istem tednu ogledate na Kinodvorovi spletni strani (www.kinodvor.org). Vse predstave abonmaja so na ogled tudi za izven.

Foto: Nada Žgank

Mirjana Borčič gosti Petra Kolška na projekciji filma Skrivnost njihovih oči v prejšnji sezoni abonmaja.

Prikazovalnik Visionect Geoffrey je zgodba Sodobni popotnik z dlančnikom, ki omogoča dostop

Mirjana Ribič

Fotografije: Robert Ribič

Desetčlanska ekipa podjetja Visionect. Z leve proti desni: Janez, Rok, Peter, Anže, Luka, Anton, Črt, Damir, Gašper, Miha.

Luka Birsa, tehnični direktor podjetja Visionect

Si predstavljate hotel, v katerem ni klasične recepcije, temveč prostor, kjer vas čaka strokovnjak, ki vam izroči lepo oblikovan dlančnik in vam razloži, kako naj ga uporabljate za različne hotelske in druge usluge v mestu? To je lepa in lahka naprava, ki smo se je dotaknili tudi mi. Fantje so nam povedali, da je zelo trpežna, čeprav deluje nežno. To ni navaden dlančnik, to je zgodba o prvem osebnem natakarkarju, ki mu po angleško pravijo *The personal butler*. Ime mu je Geoffrey, ker podjetje Visionect deluje globalno. Z dotikom na ekran si lahko naročite kavo, jedajočo in pijačo, strežbo v sobi in vse skupaj vržete v košarico za naročilo ... in ste v kratkem času postreženi. Zelo trpežno napravo oziroma hardware izdeluje slovensko podjetje, v podjetju Visionect d.o.o. pa vgrajujejo zelo zahtevne programske rešitve. Zakaj slovensko podjetje izdeluje hardware napravo, ko pa se zaradi cenejše proizvodnje mnogi podjetniki povezujejo s kitajskimi podjetji? Naš sogovornik Luka Birsa, tehnični direktor podjetja, pravi, da zato, ker hočejo narediti veliko podjetniško zgodbo tukaj v Sloveniji in jo razširiti po vsem svetu. Na svetovnem trgu so si izborili kredibilnost z nastopi na tekmovanjih. Mladi ustvarjalci iz podjetja Visionect imajo tudi svojega vzornika. To je pokojni Steve Jobs, lastnik, direktor, sanjač in vizionar velike zgodbe o uspehu ameriškega podjetja Apple. Luka Birsa in njegovi kolegi so vztrajni vizionarji in kot generacija novih podjetnikov želijo dvigniti Slovenijo med tiste države, ki imajo visokotehnološka podjetja na najvišji svetovni ravni. Ob našem pogovoru se je glavni direktor Matej Zalar mudil na Daljnem vzhodu, zato smo se o začetkih in viziji podjetja pogovarjali z Lukom Birsom, tehničnim direktorjem podjetja.

Kdaj se je porodila ideja, da osvojite svet brezžičnih interaktivnih prikazovalnikov?

Podjetniško kariero smo začeli skupaj z Rokom in Matejem Zalarjem pred petimi leti. Z Matejem sva sodelovala z birojem Apí Arhitekti kot svetovalec za IT v hotelirstvu in dobila projekt, ki je predvideval nastanek povsem avtomatiziranega hotela brez armade zaposlenih. Razmišljala sva o sistemu, ki bi gostu omogočil interakcijo z okoljem, čeprav v hotelu ni bila predvidena klasična recepcija. Tako se je rodila ideja za sistem Visionect Geoffrey. Skupaj z Rokom Zalarjem smo postavili tehnološko osnovo in začeli razvijati sistem.

Ste dobitniki kar nekaj nagrad za inovacije v podjetništvu. Ali so te nagrade tudi pogoj, da vas lahko prepoznajo investitorji kot obetavno podjetje na področju visokih tehnologij?

Izjemno velika težava za mlada podjetja je kredibilnost in resnost, saj nimajo dolge zgodovine delovanja in nabora poznanstev, ki bi jim pomagala na poslovni poti. V podjetju smo se začeli sistematično prijavljati na lokalna in pozneje svetovna tekmovanja, da smo se na svetovnem trgu predstavili kot zanimivo in kredibilno podjetje, hkrati pa smo začeli graditi mrežo mednarodnih poznanstev, ki nas povezuje s potencialnimi partnerji in investitorji na našem področju delovanja. Dogodki, še posebej mednarodni, so izjemno pomembni za mlada podjetja. Če se jih ne bi udeleževali, bi težko prišli do točke razvoja podjetja, ki smo jo dosegli. Od samega začetka delovanja smo usmerjeni na mednarodni trg. Največje zadovoljstvo, ki ga imam,

so obiski Silicijeve doline v ZDA, kjer spoznavamo veliko mladih podjetnikov, inovatorjev, skratka, ljudi z idejami, ki izhajajo iz različnih kultur in držav. Vsi smo zelo odprti za pogovore in prevetritev idej, ki jih potem predstavimo v domačem okolju, tukaj pri nas.

Kako se razvijate kot mlado podjetje, kakšna je vaša vizija?

Podjetje je doslej razvijalo z lastnimi sredstvi, ki smo jih pridobivali prek komercialnih projektov in državnih razpisov. Do nedavnega je bila rast podjetja povsem organska, s tem da smo vse dohodke reinvestirali v razvoj rešitve Visionect Geoffrey (sistema za naročanje v gostinstvu in hotelirstvu = prvi osebni natakarkar - *The personal butler*) in dlančnika Visionect VTablet (izjemno energetsko varčnega dlančnika, namenjenega uporabi v bolj zahtevnih okoljih; je vodoodporen, vidljiv na soncu, odporen na padce in vzdrži brez polnjenja nekaj stokrat dlje kot iPad). V naš izdelak je vgrajena zgodba, to ni zgolj hardware.

Dolgoročna vizija podjetja je, postati vodilni ponudnik rešitev na področju gostinstva in hotelirstva ter vodilno podjetje v razvoju inovacij v tehnologiji elektronskega papirja, kjer je podjetje med vodilnimi na svetovni ravni.

Kako se glasi vaš poslovni moto?

Vztrajnost in še enkrat vztrajnost. Pri nas je to tudi najbolj predvidljiv dejavnik. Tudi takrat, ko so slabi dnevi, si govorimo: Nikoli ne odnehajmo. Takoj za vztrajnostjo je poštenost do sodelavcev in poslovnih partnerjev.

Katere trge osvajate in s katerimi produkti?

Trenutno se osredotočamo na dve svetovni tržišči vzporedno. Na tehnološko tržišče prodiramo kot prvi svetovni ponudnik E-ink naprav skupaj z našima partnerjema E-ink in Epson. Gradimo blagovno znamko Visionect Electronics, ki poleg prodaje naših E-ink naprav in rešitev skrbi tudi za informiranje tržišča o E-ink napravah in pomaga podjetjem pri samem načrtovanju uporabe nove tehnologije v svoje poslovno okolje.

Povpraševanja in željo po skupnem sodelovanju smo prejeli tudi od vplivnejših podjetij, kot so Google, MIT in BMW Oracle. Težko bi rekli, da smo tržišča že osvojili, saj je tehnologija razmeroma nova in v zelo velikem porastu, osvajamo različne panoge, kot so digitalno oglaševanje, navtika, medicina itd. Povpraševanja pridobivamo iz celotnega sveta, v ospredju so ZDA, Indija, Kanada, Anglija pa tudi Avstralija, Brazilija, Italija in Nemčija.

Ste med redkimi mladimi podjetji, ki vabi k sodelovanju tržnike, razvijalce in komercialiste, zato nas zanima, ali ste že ustvarili dovolj dobro finančno podlago z dosedanjim delom, da si to lahko privoščite?

Podjetje se je do nedavnega financiralo povsem iz lastnih sredstev, v septembru pa smo pridobili investicijo sklada tveganega kapitala iz Slovenije - STH Ventures. Ko smo se financirali še povsem sami, je bila rast podjetja počasnejša, v tem trenutku pa imamo v podjetju že dvanajst stalnih sodelavcev in še enkrat toliko zunanjih sodelavcev in partnerjev. Med zaposlenimi prednjačijo mladi - konec

sedanjosti in prihodnosti do različnih storitev

koncev smo tudi ustanovitelji v povprečju stari okrog 30 let.

Če bo rast potekala v skladu z načrti, lahko pričakujemo da bomo ekipo zaposlenih redno širili in v roku nekaj let zrasli med največje zaposlovalce na področju IT v Sloveniji. Kapital v višini 1,5 milijona evrov bo omogočil proizvodnjo večjega števila dlančnikov in hitrejši prodor na mednarodna tržišča. Zato tudi hitimo s pridobivanjem novih kupcev in s proizvodnjo.

Kakšno je vaše mnenje o krizi, nezaposlenosti mladih in finančni depresiji, ki je zajela tudi našo državo?

Moje mnenje je, da je ta kriza – čeprav izjemno zahtevna za našo generacijo – dobra za Slovenijo. Podjetja, ki so slaba, bodo hočeš nočeš propadla, vendar bodo na pogorišču zrasla mlada podjetja, ki bodo gonilna sila razvoja v naslednjih desetletjih. Začetek procesa nastanka mladih visokotehnoloških podjetij sovпада z začetkom svetovne krize, saj smo leta 2008 dobili nabor mladih podjetij (recimo Zemanta), ki že od samega začetka ciljajo na svetovne trge. Vsa mlada visokotehnološka podjetja skrbimo za izobraževanje celotnega sektorja mladih in jih spodbujamo na njihovi poslovni poti. Nastal je tudi cel kup neformalnih združenj (kot je recimo Kiberpipa) in organizacij (recimo Zavod Hekovnik), ki aktivno spodbujajo podjetniško in visokotehnološko kulturo pri nas.

Ali ste s temi mladimi visokotehnološkimi podjetji vzpostavili korekten odnos?

Več kot to. Gre za zgodbo o mladi generaciji, ki ni obremenjena s krizo (ta beseda za nas ne obstaja), s preteklostjo naše države in podobnimi negativnimi dejavniki. Všeč mi je nov val podjetnikov, ker smo vsi usmerjeni navzven in nismo, kot bi temu rekli, pasji drug do drugega. Všeč mi je, ker vlada med nami občutek bratstva, odpiramo si vrata drug drugemu, pomagamo si, izmenjujemo si informacije in se srečujemo tudi v Silicijevi dolini v ZDA. Nova generacija podjetnikov me popolnoma navdušuje, je skupek mladih podjetij, ki se med seboj dobro razumemo. Za vsa ta podjetja je odlična priložnost za nadaljnjo rast na tujih trgih, od tega pa bo veliko imela tudi naša država.

Kakšno domače okolje bi radi imeli za uspešen razvoj podjetja?

Naša želja je, da država čimbolj poenostavi birokratske postopke in nameni čim več financiranja za najmanjša visokotehnološka podjetja. Nam so te pomoči v preteklosti zelo pomagale preživeti do točke, ko lahko ustvarjamo nova delovna mesta in poslujemo na mednarodnih tržiščih. Načeloma je pa najlepše, če se država čim manj vtika v to, kako mlada visokotehnološka podjetja delujejo. Tudi ni nobene potrebe, da država ustanavlja nove agencije za ta segment, samo aktivno je treba podpreti vsa interesna združenja, ki skrbijo za vzgajanje novega duha poštene, zdrave in mednarodno usmerjene podjetniške kulture.

Vaš izum eMeni (Geoffrey) bo doživel svetovno predpremiero v Sloveniji. Kaj lahko poveste o tem?

V to področje trenutno vlagamo največ časa, energije in kapitala, saj se pripravljamo tako na lokalni (slovenski) kot tudi mednarodni dogodek, največji za nas doslej. Javnosti bomo v naslednjih mesecih predstavili izjemen projekt, ki temelji na napravah nove generacije (veliko bolj zmogljive in veliko hitrejša), ter izjemni programski opremi. Na svetovno tržišče bomo intenzivno vstopili v naslednjih mesecih, pravkar se pripravljamo na uradni zagon, ki bo konec novembra. Lansiranje produkta na mednarodno tržišče načrtujemo aprila.

Ocenjujemo, da bo projekt svetovno zanimiv, prva uporaba pa bo na voljo v Sloveniji na vidnejših lokacijah. Trenutno se pogovarjamo s partnerji in s končnimi kupci o tem, katere informacije bodo pripomogle k izjemni vrednosti za obiskovalca lokala ali restavracije.

Lahko bi rekli, da bo premiera svetovna, predpremiera pa namenjena Sloveniji. Naj povem le toliko, da je projekt poimenovan Geoffrey, do uradne predstavitve pa naj vsebina ostane skrivnost. K projektu smo povabili številne strokovnjake, oglaševalske agencije, fotografe, oblikovalce in druge partnerje, ki bodo prispevali k odličnosti projekta. Vsekakor nas redno spremljajte v prihodnjih tednih.

Od ideje do uresničitve je velika pot. Kaj je bistveno za realizacijo dobre ideje: timsko delo, denar, garanje ...?

Po mojem mnenju je najbolj pomembna lastnost podjetja dobra ekipa, ki je izjemno vztrajna in iznajdljiva. Vse drugo – denar, povezave, tehnologija in na koncu tudi produkt – pride samo od sebe, če je ekipa prava. Imel sem srečo, da smo ustanovitelji skupaj s prvimi sodelavci v podjetju iz pravega testa. Izbrali smo si izjemno težko področje (razvoj naprave, ki je po kompleksnosti podobna Applloemu iPadu), pa smo vseeno vztrajali in prišli do točke, kjer smo danes.

Kakšne lastnosti imate vsi trije ustanovitelji podjetja? Ste vodje ali zgolj inovatorji?

Mislím, da se ustanovitelji podjetja ne štejejo med inovatorje oziroma podjetnike, ki iščejo možnosti za delo na slovenskem področju, ampak hočemo postati pravi podjetniki, ki ciljamo na mednarodna tržišča. Iz tega je jasno razvidno, da je naša usmeritev povsem pragmatičen pristop k vodenju podjetja. Dokler nimamo primerne kadra, za vse reči poskrbimo sami, pozneje pa najdemo za posamezne naloge primerne ljudi, ki so bolj izkušeni oz. boljši od nas. Nimamo aspiracij ostati majhni inovatorji, želimo zgraditi veliko slovensko zgodbo o uspehu.

Podjetje Visionect d.o.o., ki je v lasti Luka Birse in bratov Roka in Mateja Zalarja, je član Tehnološkega parka Ljubljana in član Ljubljanskega univerzitetnega inkubatorja; v slednjem so pisarne podjetja. Visionect je mlado, globalno usmerjeno, visoko tehnološko podjetje, ki se ukvarja z razvojem in izdelavo inovativnih rešitev z glavno osredotočenostjo na izredno nizko porabio energije, visoko robustnost in napredne brezžične povezave. Z razvojem programske in strojne opreme lahko ponudijo proizvod, ki je povsem prilagojen zahtevam in pričakovanjem uporabnikov. Jedro podjetja je mlada, visoko motivirana ekipa profesionalnih razvijalcev in podjetnikov z zelo jasno začrtano vizijo – osvojiti svet brezžičnih interaktivnih prikazovalnikov. S pomočjo te inovativne jedrne tehnologije podjetja je Visionect že korak pred panogo. V nekaj letih so naredili več kot dvajset raziskovalno-razvojnih projektov. S pomočjo ključnih tehnologij, kot so bistabilni prikazovalniki, varčne omrežne tehnologije, virtualni zaslon na dotik in inovativni programski koncepti, ki omogočajo izredno varčevanje z energijo, pripravljajo platformo interaktivnega brezžičnega prikazovalnika, ki na novo definira pojma prilagodljivosti in avtonomije.

Vrtimo nove ambiente na sejmu pohištva

6.–11. november 2012,
Gospodarsko razstavišče, Ljubljana

Marjana Lavrič

Ambient Ljubljana – sejem pohištva je največja razstava notranje opreme z zadnjimi trendi v regiji med Milanom in Dunajem. Ponudba **240 podjetij in 24 držav** zajema vse vrste pohištva, svetila, dekorativne tkanine, razne dodatke idr. Častni pokrovitelj sejma je **Velesposlaništvo Finske v Ljubljani**, ki se na sejmu v letu, ko so Helsinki svetovna prestolnica oblikovanja, predstavlja s finskim dizajnom.

Vabimo vas, da se sprehodite po razstavnih programih in primerjate celovito ponudbo, ki jo lahko doživite prek neposrednega stika s proizvajalci le na sejmu. Izkoristite sejemске popuste in sodelujte v nagradni igri. Ob nakupu vstopnice prejmete nagradni kupon in sejemski katalog kot vodnik po bogatem dogajanju na sejmu.

Letos je na sejmu poskrbljeno tudi za najmlajše. Medtem ko si starši nemoteno ogledujejo sejem, njihovi otroci uživajo v lutkovni predstavi Lutkovnega gledališča Ljubljana, za animacijo otrok pa poskrbi Pionirski dom.

Razstave: ● Deset najboljših (Top 10) – razstava nagrajenih izdelkov, ki jih izbere posebna mednarodna komisija in se lahko pohvalijo s posebnimi oblikovalskimi dosežki na področju funkcionalne, tehnološke ter likovne kakovosti; ● Top ideje – **borza oblikovanje** – razstava domiselnih, inovativnih in kreativnih oblikovalskih rešitev mladih, perspektivnih arhitektov in oblikovalcev; ● **Razstava Must have from Poland** – razstava izdelkov, izbranih na natečaju Festivala oblikovanja v Lodžu, v sodelovanju z Velesposlaništvom Republike Poljske; ● **Stoli Nika Kralja**, razstava stolov Rex ter drugega pohištva oblikovalca Nika Kralja; ● **Razstava Povezujemo oblikovanje in industrijo** Regionalne razvojne agencije Ljubljanske urbane regije (RRA LUR); ● **Razstava Oddelka za lesarstvo** Biotehniške fakultete, Univerza v Ljubljani.

Oblikovanje – v središču dogajanja: Gospodarsko razstavišče kot organizator sejma na Ambientu podeljuje nagrade za najboljše oblikovalske dosežke: **Najboljših deset** in zmagovalca med njimi. S priznanji za **Najlepši razstaveni prostor** pa spodbujamo estetski in funkcionalni čut razstavljalcev. Regionalna razvojna agencija Ljubljanske urbane regije (RRA LUR) v sodelovanju z britansko kulturno organizacijo British Council pripravlja predavanje *O industrijskem oblikovanju in poslovnih inkubatorjih za kreativne industrije v Veliki Britaniji*. V programu pa so tudi strokovni posveti o razvojnih možnostih pohištvene panoge.

Na sejmu z LPP: Vabimo vas, da parkirate na P+R Dolgi most (celodnevno parkiranje je 1,2 evra) ali P+R Stožice (celodnevno parkiranje je 2,4 evra) in se z mestnim avtobusom LPP na sejem in nazaj zapeljete **brezplačno**, z vstopnico sejma AMBIENT. Vstopnice so veljavne samo na linijah 6, 20 in 13 za obiskovalce, ki nimajo urban. Vstopnice za sejem AMBIENT si zagotovite na spletni strani sejma www.pohistveni-sejem.si. Sejem je odprt: **od torka do sobote:** od 10.00 do 20.00 ure, v **nedeljo:** od 10.00 do 18.00 ure.

Foto: arhiv GR

Sejem pohištva na Gospodarskem razstavišču 2011.

Novo v ZOO Ljubljana *Izobraževalna kmetija slovenskih*

Aina Šmid

Foto: spletni arhiv KD Življenje

Otvoritev Izobraževalne kmetije slovenskih avtohtonih pasem domačih živali v Živalskem vrtu Ljubljana 14. oktobra je spremljal bogat kulturni program, ki je navdušil množico mladih obiskovalcev. Novo izobraževalno središče sta omogočila donacija sklada Švicarski prispevki združeni Evropi in dolgoletni podpornik KD Življenje.

Z donacijo sklada Švicarski prispevki združeni Evropi in s pomočjo dolgoletnih domačih podpornikov KD Življenje je 14. oktobra odprla svoja vrata za širšo javnost prva izobraževalna kmetija slovenskih avtohtonih pasem domačih živali. Z namestitvijo 11 avtohtonih pasem domačih živali na enem mestu želijo v ljubljanskem živalskem vrtu ljudem približati nekatere že močno ogrožene vrste domačih živali in hkrati prispevati k zavesti o pomenu kmetovanja ter ohranitvi izjemne biotske pestrosti slovenske kulturne krajine. Novi stanovalci živalskega vrta so tako zdaj postali trije predstavniki slovenskih pasem konj: lipicanec, posavski konj in slovenski hladnokrvni konj; štiri pasme ovc: belokranjska in istrska pramenka, bovška ovca in jezerska solčavka; cikasto govedo, štajerska kokoš, drežniška koza in krškopoljski prašič ter kranjska čebela. Ob tej priložnosti smo si pozorno ogledali ta naš pomemben izobraževalni in naravovarstveni center, ki priteguje vse generacije, posebej pa radovedne otroške oči.

Sodoben živalski vrt je v bistvu naravovarstveni center

Velik zemljevid na vходу v zeleni park obiskovalca najprej seznanja s tem, kdo vse so njegovi prebivalci in kje natančno prebivajo. Na malo manj kot 20 hektarjih površine z več kot 6,5 km sprehajalnih poti domuje v ljubljanskem živalskem vrtu približno 500 različnih domorodnih in tujerodnih vrst živalskih

prebivalcev. Prevladujejo sesalci in ptiči, gojijo pa tudi plazilce, dvoživke, nekaj vrst žuželk, pajkov in polžev. Ljubljanski živalski vrt je bil ustanovljen leta 1949, na območje tivolskega krajinskega parka na jugozahodnem delu Rožnika, kjer ga ljubljanci in Slovenci obiskujemo danes, pa so se preselili leta 1951.

Kot je povedala Barbara Mihelič, strokovna vodinja ZOO Ljubljana,

je živalski vrt danes spremenil svoj pomen. »Sodoben živalski vrt je pravzaprav naravovarstveni center. Morskih leopardov je na primer danes več v živalskih vrtovih kot v naravi in podobno velja že za mnogo živalskih vrst. Živalski vrtovi so postali nepogrešljiva genska banka, možnost za umetno vzrejo t. i. rezervne populacije. Živalski vrtovi so danes v tem pogledu

neprecenljive in nenadomestljive zakladnice znanja, kako živali vzrejati ne le z reprodukcijo, ampak tudi zato, da vrsta preživi, ohrani nagone, naravne vzorce vedenja in da ohranimo njihovo gensko pestrost. Živalske vrtove (združene v Evropski in svetovni zvezi živalskih vrtov) obišče letno okoli 600 milijonov obiskovalcev in zato so postali največja neformalna institucija za

Foto: Vida Rezar

Belokranjska pramenka.

Foto: Petra Hrovatin

Bovška ovca.

Foto: Rafko Rokavec

Cikasta krava Jagoda.

Foto: Petra Hrovatin

Istrska pramenka.

Foto: Petra Hrovatin

Jezerska solčavka.

Foto: A. Kastelic

Krškopoljski prašič na paši.

Foto: Andreja Simonišek

Posavski konj v vpregi z lojtrnikom.

Foto: Nezika Petric

Štajerska kokoš.

avtohtonih pasem domačih živali

Foto: Metka Žan Lotrič

Drežniška koza.

Foto: Vida Rezar

Slovenski hladnokrvni konj.

Foto: Petra Hrovatin

Lipicanec.

izobraževanje o živalih.« Sicer pa velja, da si živalski vrtovi znotraj Evropskega združenja živalskih vrtov (EAZA) živali med seboj ne prodajajo, ampak si jih le izmenjujejo. Nabor živali v ljubljanskem ZOO je po besedah Barbare Mihelič kompromis, ki ga krojijo sredstva in kapacitete. Slovenija z edinim živalskim vrtom ne more biti specializirana samo za slovenske domorodne vrste živali, ampak mora imeti tudi predstavnike nekaterih tujerodnih vrst. »Predvsem pa je prav, da v našem živalskem vrtu pokažemo tisto, po čemer smo izjemni, saj smo po biološki raznovrstnosti eno najpestrejših območij, ena najbogatejših dežel Evrope, po jamski favni oziroma podzemnih živalih pa veljamo za svetovno velesilo po raznovrstnosti živih bitij na enoto površine.«

Živalski vrt danes in jutri

Živalski vrt Ljubljana letno obišče okoli 280 000 obiskovalcev. Ker se v živalskem vrtu odvijajo poleg ogleda tudi številne druge živahne aktivnosti in programi za družine in otroke, nas je zanimalo, kakšno je sožitje med obiskovalci in živalmi. Pa tudi, kakšen bi bil pravzaprav živalski vrt prihodnosti? »Ker se smo v krajinskem parku in nas določa naravovarstvena zakonodaja, smo pri novih gradnjah in širitvi precej omejeni. Toda manj je lahko več. Manj živali, te pa v lepših bivališčih. Moja vizija živalskega vrta prihodnosti je, da bi predstavljali predvsem tisto, po čemer smo izjemni. Tisto, kar tujec išče v Sloveniji in kar bi morali bolj poznati in ceniti tudi doma. Naš ponos je naša biodiverziteti, po tem smo zares izjemni in močni,« je poudarila Barbara Mihelič.

Na sprehodu po živalskem vrtu smo opazili še eno prijazno obvestilo, tablo s kronološkim seznamom vseh mladičev, ki so leta 1911 ugledali luč sveta v ljubljanskem živalskem vrtu. Minikoza, miniova, drežniška koza, muflon,

kapibara, afriški jež in gibbon so novi (naravni) prirastek in ponos v vrtu. In kdo skrbi za vse te živali? Za vsako vrsto živali skrbita dva ali štirje oskrbniki, glede na velikost in zahtevnost živali oziroma ograde. Živalim je treba vsak dan počistiti prostore, jih enkrat ali dvakrat dnevno nahraniti (spet odvisno od vrste živali), poleg tega pa tudi spremljati njihovo vedenje in zdravje ter jih po potrebi peljati k veterinarju. Živalski vrt Ljubljana se lahko pohvali z mnogimi dejavnostmi, ki jih ponuja njihov bogat program za otroke in družine. Tukaj si lahko omislite praznovanje rojstnega dne, enodneвно taborjenje, preživite del počitnic, se odločite za nočno vodenje, postanete za en dan oskrbnik živali, praznujete kresno noč ali noč čarovnic, se srečate z Miklavžem in dedkom Mrzom, preživite naravoslovni dan, hranite živali, nakupujete v ZOO trgovinici in še marsikaj. Vsemu temu se je zdaj pridružila še Slovenska kmetija.

Na novi Slovenski kmetiji tudi program Kmet za en dan

Ana Bordjan, biologinja in vodinja projekta Slovenska kmetija, je povedala: »Z ohranjanjem teh pasem želimo prispevati k ohranjanju kulturne krajine in ozaveščanju ljudi. Povezali smo se s šolami in pripravljamo posebne knjižice o tem, kaj so naše avtohtone pasme, kakšne so njihove posebnosti, kolikšna je njihova ogroženost, številčnost, koliko mleka dajejo, katere izdelke pridobivamo s pomočjo teh živali ipd. Začenjamo program *Kmet za en dan*, kjer bodo lahko otroci spoznavali, kakšno je življenje na kmetiji in morda pomolzli kravo, očistili hlev, nahranili živali ter spoznali, kako je sedeti v traktorju in biti pravi kmet.«

Dragocen prostor preživetja

In kaj so značilnosti in posebnosti slovenskih avtohtonih pasem, prvič

zbranih na enem mestu (kot so se pošalili, na eni zadnjih kmetij v Ljubljani)? Če omenimo le nekatere: lipicanski konj, ena najstarejših kulturnih pasem konj na svetu, veljajo za vztrajne, dolgožive živali, danes jih po svetu živi le še okrog 3000. Današnje cikasto govedo izvira iz domačega, zelo majhnega rdečkastega goveda, ki se je paslo na strmih in skromnih alpskih pašnikih ter bilo pozneje oplemeniteno z večjim avstrijskim pincgavskim govedom, ki je daje več mleka. Bovške ovce, doma iz Zgornjesoške doline, slovijo po svoji skromnosti in odpornosti, dolg gobček jim omogoča, da dosežejo tudi težko dostopno rastlinje. Pisani krškopoljski prašiči so znani po odpornosti in hitri rasti itn. Izvor izbranih živali na tej enkratni kmetiji geografsko pokriva tako rekoč vslovensko pokrajino oziroma njene robne predele. Genska banka, ki se tako vzpostavlja v živalskem vrtu, in vsa znanja, ki jih bodo ob tem pridobili za prihodnost, pa bodo nemara pomagali preživeti tem vedno redkejšim predstavnikom domačih pasem, ki jih že močno ogroža križanje z drugimi vrstami, spremenjeni življenjske razmere idr. »Vemo, da so bili nekoč pogoji za vzrejo živali pri nas pogosto zelo skromni, zato so nastale in se ohranile predvsem tiste pasme, ki so bile skromne in vzdržljive. Šele v zadnjem času, ko je zaradi svetovne trgovine in sodobnega kmetovanja hrana postala široko dostopna in poceni, tudi pri nas lahko obstanejo pasme, ki so zahtevnejše. Tako nekatere sodobne pasme zamenjujejo stare, raznolike pasme, ki so bile dobro prilagojene na tukajšnja manjša področja in so nastajala več tisočletij. Šele v zadnjem času se zavedamo pomena te pestrosti udomačenih rastlin in živali, kjer je vsaka lastnost izgubljena za vedno. Zato si danes povsod po svetu prizadevajo, da jih ohranijo,« so nam povedali strokovnjaki iz ljubljanskega živalskega vrta.

ZMANJŠAJTE STROŠKE ZA OGREVANJE, ELEKTRIČNO ENERGIJO IN VODO

Brezplačni obisk energetskega svetovalca projekta Achieve

Tomislav Tkalec

Čas kurilne sezone je že tukaj, stroški za energijo in vodo pa so iz leta v leto višji. Ti stroški predstavljajo vedno večje breme za vse večje število gospodinjstev in posameznikov. Najlažji način znižanja teh stroškov je zmanjšanje rabe energije in vode. Pogosto se tudi ne zavedamo naše dejanske porabe toplote, električne energije in vode ter ne vemo, ali smo varčni ali potratni. Ne vemo, katera naprava porabi največ elektrike, ali nam okna zadovoljivo tesnijo in kakšni so enostavni ukrepi za izboljšanje stanja. Za iskanje rešitev pri varčevanju z energijo preprosto nimamo časa ali pa ne vemo, kje dobiti zanesljive in uporabne informacije, ki bi nam bile v pomoč.

Društvo Focus na območju Mestne občine Ljubljana izvaja evropski projekt Achieve, katerega cilj je zmanjšanje rabe energije in vode v gospodinjstvih. Naši energetske svetovalci opravljajo brezplačne obiske gospodinjstev, v sklopu katerih analizirajo stanje ter pregledajo porabo električne energije, toplote in vode. Na podlagi tega pregleda svetovalci izračunajo, kje v gospodinjstvu je mogoče najbolj učinkovito privarčevati energijo, čemur sledi priprava sklopa priporočil. Ta priporočila in napotki za zmanjšanje rabe energije so gospodinjstvu predstavljena v sklopu drugega obiska, ko svetovalci v gospodinjstvu namestijo tudi brezplačne naprave za varčevanje z energijo (varčne sijalke, tesnila za okna in vrata, varčevalne nastavke za pipe in tuše, podaljšek za elektriko s stikalom za izklop ipd.). Pri tem je pomembno, da je izbira naprav prilagojena situacijam v različnih gospodinjstvih. Učinek teh naprav pa je mogoče zlahka meriti v kWh, kar seveda pomeni prihranke v evrih.

Za brezplačni obisk energetskega svetovalca ter brezplačni paket naprav za zmanjšanje rabe energije se lahko prijaviš gospodinjstva oz. posamezniki na območju Mestne občine Ljubljana, ki prejemajo socialno pomoč ali pa njihovi prihodki ne presegajo 300 evrov na člana gospodinjstva. Energetski svetovalec bo gospodinjstvo brezplačno obiskal po predhodnem dogovoru. Najcenejša je namreč tista energija, ki je ne porabimo!

Za brezplačni energetski pregled vašega doma in brezplačni paket naprav za zmanjšanje rabe energije se prijavite na: e-naslov: achieve@focus.si, M: 040/83 83 16, poštni naslov: Focus, društvo za sonaraven razvoj, Trubarjeva 50, 1000 Ljubljana.

Center za permanentno izobraževanje Cene Štupar

Izobraževalni programi, ki jih financira Mestna občina Ljubljana, so zelo priljubljeni

Mirjana Ribič

Fotografije: Robert Ribič

Mag. Bojan Hajdinjak, direktor Centra za permanentno izobraževanje Cene Štupar

Tečajniki pri pouku slovenščine.

Izobraževanje odraslih v Ljubljani se iz leta v leto povečuje tudi zaradi subvencij, ki jih zagotavljajo Mestna občina Ljubljana in nekateri evropski skladi. Veliko je zanimanje za učenje tujih jezikov in drugih znanj, ki jih odrasli lahko pridobijo kot samoplačniki. Kako lahko svoj prosti čas obogatimo z različnimi znanji upokojeanci, zaposleni, nezaposleni, socialni ogroženi, kje in kako se lahko tuji učijo slovenščine, kako naj se starši skupaj učijo s svojimi otroki, smo izvedeli v Centru za izobraževanje Cene Štupar, ki že več kot 50 let skrbi za izobraževanje odraslih. O tem smo se pogovarjali z direktorjem mag. Bojanom Hajdinjakom, Alido Zagorc Šuligoj, profesorico italijanščine in organizatorko izobraževanja odraslih ter vodinjo projektov Centra Cene Štupar, Metko Premerl, dolgoletno profesorico slovenščine, srbohrvaščine in makedonščine, ki je v Centru Cene Štupar zunanja sodelavka pri izpitni komisiji iz slovenščine na osnovni ravni, in učenci Radenom Neškovičem, Martino Čančar in Alen Fetičem, ki smo jih v Centru ujeli, ko so opravljali pisni in ustni izpit iz osnovnega programa slovenskega jezika in so zbrali pogum, da so prišli pred mikrofonom. Delo profesorjev in tudi organizatorjev pouka je zanimivo, pestro in tudi lepo. V njihovih pisarnah na stenah in omarah visijo pristrčne risbe učencev iz vseh krajev sveta in ganljiva pisna sporočila. Po opravljenih izpiti se učenci družijo s profesorji ob prigrizku in pogovoru. Večina med učenci pravi, da so po tečajih novi ljudje: z več samozavesti in volje, da pridobljeno znanje poglobljajo.

S katerimi ustanovami sodelujete pri izvajanju vseh programov izobraževanja?

Mag. Bojan Hajdinjak: Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport je plačnik programa osnovnošolskega izobraževanja odraslih in nekaterih drugih programov. Uspešno sodelujemo z Mestno občino Ljubljana, ki ima zelo zanimive programe za Ljubljančane. Ti programi so najbolj obiskani. Poleg tega sodelujemo tudi z Andragoškim centrom Slovenije, Centrom za poklicno izobraževanje, Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve in tudi s podjetji, ki pošiljajo zaposlene na različne programe izobraževanja. Največkrat so to tuji jeziki. Zavod izvaja različne programe tudi v okviru razpisanih sredstev Evropskega socialnega sklada, Evropskega sklada za begunce in Evropskega sklada za vključevanje državljanov tretjih držav.

Katere programe imate na voljo v šolskem letu 2012/2013?

Mag. Bojan Hajdinjak: Za leto 2012/2013 imamo naslednje prenovljene programe: administrator, bolničar, negovalec, gastronom hotelir, trgovec, ekonomski tehnik, gastronomski tehnik, ekonomski tehnik, gastronomsko-turistični tehnik, kozmetični tehnik, logistični tehnik, poklicni tečaj

predšolske vzgoje. Občani se v teh programih izobražujejo za: prometnega, ekonomskega in turističnega tehnika in tudi za vzgojitelja in vzgojiteljico predšolskih otrok. Te programe udeleženci plačujejo sami.

Vaš center je že več kot 50 let znan po izobraževanju tujih jezikov. Katerih jezikov se je mogoče učiti pri vas?

Mag. Bojan Hajdinjak: Učenje tujih jezikov poteka od prve do četrte stopnje. Poučujemo angleščino, francoščino, nemščino, italijanščino in druge tuje jezike. Tečajji tujih jezikov so namenjeni vsem tistim, ki bi želeli pridobiti osnovno znanje, in seveda tistim, ki si želijo znanje nadgraditi. Tudi ti tečajji so za udeležence plačljivi.

Omenili ste sodelovanje Mestno občino Ljubljana. Katere programe financira občina in kakšno je zanimanje zanje?

Mag. Bojan Hajdinjak: V sodelovanju z Mestno občino Ljubljana imamo za Ljubljančane celo paleto brezplačnih programov. Sodelovanje se je začelo pred tremi leti. Brezplačni tečajji tujih jezikov so namenjeni upokojevcem Ljubljane in socialno šibkim prebivalcem Mestne občine Ljubljana. Tečaj obsega 50 ur. Ta program je odlično obiskan in imamo že rezervacije tudi za naslednje leto.

Kaj pa drugi programi, ki jih financira Mestna občina Ljubljana?

Mag. Bojan Hajdinjak: Prek javnih razpisov, ki jih objavlja občina Mestna občina Ljubljana, že tretje leto izvajamo programe splošnega neformalnega izobraževanja odraslih. Namen izobraževalnih programov je zviševanje splošne izobraženosti in razvoj ključnih kompetenc odraslega prebivalstva v Republiki Sloveniji za dejavno vključevanje v življenje in delo.

Eden izmed zelo popularnih programov je program UŽU MI (vseživljenjsko učenje), ki ga je razvil Andragoški center Slovenije in je namenjen odraslim prebivalcem, ki se želijo izobraževati naprej, si zvišati stopnjo izobrazbe in s tem kvaliteto življenja. Namenjen je odraslim prebivalcem našega glavnega mesta. Udeleženci tega programa pridobivajo učne tehnike in navade učenja za vsakdanje potrebe in za potrebe delovnega okolja ter povečujejo motivacijo za učenje, se naučijo izpolnjevanja obrazcev ter sestavljanja dopisov, življenjepisa, vlog, pritožb itd. za potrebe v vsakdanjem življenju, spoznavajo osnove računalništva, interneta, elektronske pošte ter izpolnjevanja obrazcev prek interneta, sestave dopisov na računalniku, se seznanjajo s spletnim bančništvom, razvijajo komunikacijske spretnosti, spoznavajo pravice in dolžnosti odraslih v družbi, ko nastopajo v različnih socialnih vlogah in še

kaj. Usposabljanje traja 120 pedagoških ur. Učenje programa UŽU MI poteka v obliki delavnic, iger vlog, v skupinah, samostojno in nekaterih drugih oblikah. Ti programi se ponavadi začnejo maja.

Naslednji program je UŽU BIPS, ki ga je razvil Andragoški center Slovenije in je namenjen starejšim otrokom prve triade, ki želijo spoznati različne učne tehnike in metode za pomoč svojim otrokom pri opismenjevanju. Pogoj za obisk tečaja je potrdilo o šolanju otroka v nižjih razredih osnovne šole (prva triada). Starši obiskujejo program skupaj z otroki. Skupaj z otroki spoznavajo različne učne tehnike in metode za pomoč svojim otrokom pri opismenjevanju, učijo se tudi tehnike za urjenje računskih spretnosti otrok in osnov uporabe računalnika. Prav tako starši in otroci spoznavajo izobraževalne, kulturne in druge ustanove, ki so lahko v korist otrokom. Program traja 75 pedagoških ur, 50 ur organiziranega dela in 25 ur vodenega domačega dela.

Slišali smo, da je zelo obiskan program Slovenščina za starše, ki ga obiskujejo tudi tisti občani Ljubljane, ki jim je slovenščina drugi govorni jezik. Kaj ponuja ta program?

Mag. Bojan Hajdinjak: Program Slovenščina za starše je neformalni program, ki je namenjen starejšim otrokom vrtec oz. učencev osnovnih šol na območju Mestne občine Ljubljana, ki se v vsakdanjem življenju srečujejo s težavami pri izražanju v slovenskem jeziku. Starši in otroci se učijo obvladati navadne socialne položaje: pozdrav, prošnja, zahvala, opravičilo, voščilnice in tako naprej. Starši se tudi naučijo oblikovati besedila za šolske potrebe: opravičila za otroke, vabila, pritožbe, čestitke, prošnje, izpolnjevanje različne obrazce, kot so vloga za uveljavljanje pravic iz javnih sredstev, vloga za uveljavljanje posebne olajšave za vzdrževane družinske člane pri informativnem izračunu dohodnine, vloga za pridobitev osebnih dokumentov in podobno. Starši, ki jim slovenščina ni materni jezik, se lahko naučijo spretnosti za aktivno sodelovanje na roditeljskih sestankih in govornih urah. Na tečaju je veliko praktičnih primerov, dialoga med udeleženci in učitelji in dela z informacijskimi viri pisnih izdelkov. Ob zaključku usposabljanja udeleženci pišejo interni preskus znanja in pridobijo potrdilo o udeležbi. Program traja 70 pedagoških ur.

Katere programe pa imate za tujce, ki si želijo pridobiti slovensko državljanstvo?

Mag. Bojan Hajdinjak: Naš center kot pooblaščen ustanova Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani – Centra za slovenščino kot drugi/tuji jezik, opravlja preverjanje znanja slovenščine na osnovni ravni. Za zaposlene tujce v Sloveniji imamo prav tako program učenja slovenskega jezika na osnovni ravni in višjih ravneh. Udeleženci, ki so zaposleni, plačujejo izobraževanje plačujejo sami.

Alida Zagorc Šuligoj

Metka Premerl

Radenko Nešković

Alen Fetić

Na izpit iz slovenščine se lahko prijavi vsakdo, tudi če se prej ni izobraževal po programu Slovenščina za tujce ali če ni opravil katerega koli pripravljalnega tečaja. Kandidati, ki so prosilci za slovensko državljanstvo in so nepismeni, lahko opravljajo izpit iz govornega sporazumevanja v slovenščini na osnovni ravni, če ob prijavi predložijo ustrezno dokazilo, ki ga izda Ministrstvo za notranje zadeve. Vse tečaje in izpite tujci plačujejo sami, če so v Sloveniji zaposleni.

Nekatere programe izvajamo tudi v sodelovanju z Ministrstvom za izobraževanje, znanost, kulturo in šport in Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve. Udeležba v teh programih je za udeležence brezplačna, saj operacijo financira Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport. Potencialni udeleženci, zlasti nezaposleni občani pridobivajo informacije prek naše spletne strani in na Zavodu za zaposlovanje RS.

Kateri projekti izobraževanja so se najbolj prijeli v zadnjih nekaj letih?

Alida Zagorc Šuligoj: Tečaj slovenščine za državljane tretjih držav je bil lani zelo močan projekt, ki smo ga izpeljali na podlagi Javnega naročila Ministrstva za notranje zadeve. V dveh letih smo imeli več kot 1 300 udeležencev tega projekta, ki ga financira Sklad za vključevanje državljanov tretjih držav. Izvedli smo tudi in še izvajamo javno naročilo učenja slovenščine prosilcev za mednarodno zaščito in učno pomoč za njihove otroke. Izvajamo tudi program javnega naročila učenja slovenščine za begunce, ki čakajo na status mednarodne zaščite. Zelo dobro obiskan program je dvig ravni pismenosti (izvajamo usposabljanje za življenjsko uspešnost različne vrste). To so programi Andragoškega centra Slovenije. V okviru neformalnega izobraževanja imamo programe, ki smo jih pri nas ustvarili skupaj z zunanjimi sodelavci. Programi so namenjeni različnim ciljnim skupinam, udeležencem s posebnimi potrebami, zaposlenim in nezaposlenim in drugim skupinam.

Kateri občani Ljubljane se najbolj zanimajo za učenje tujih jezikov, ki ga financira Mestna občina Ljubljana?

Alida Zagorc Šuligoj: Mestna občina Ljubljana ima zelo simpatičen projekt, ker vključuje vsestransko izobraževanje odraslih: od tujih jezikov do poklicnega usposabljanja. Ti programi so zelo popularni in tudi zelo obiskani. Najbolj množično se učenja tujih jezikov udeležujejo ljubljanski upokoenci.

Upokoenci morajo dokazati, da prejema socialno pomoč, s potrdilom o mesečni pomoči ali pomoči v enkratnem znesku.

Kaj pa če ne prejemo socialne pomoči in so samo prijavljeni na Zavodu za zaposlovanje?

Alida Zagorc Šuligoj: Če ima občan status nezaposlene osebe in je prijaven na Zavodu za zaposlovanje, ne prejema pa nobene socialne pomoči, se teh tečajev ne more se udeležiti.

Zakaj ta omejitve?

Alida Zagorc Šuligoj: Brezposelne osebe imajo možnost izobraževanja prek aktivne politike zaposlovanja in jih Zavod pošilja na tečaje jezikov ali kakšne druge tečaje za poklicno usposabljanje, ki so plačani iz Evropskega socialnega sklada, in nekatere programe izvajamo tudi mi. Socialno šibek je lahko marsikdo, vendar nismo pristojni, da bi ocenjevali družinske proračune, zato smo se ob pomoči Mestne občine Ljubljana odločili, da se iz občinskega proračuna lahko pri nas izobražujejo socialno šibki ljubljanski upokoenci, ki nam prinesejo potrdilo, da dobivajo socialno pomoč.

Ste tudi letos napolnili šolske klopi z upokoenci?

Alida Zagorc Šuligoj: Seveda in z njimi se odlično razumemo. Najbolj se zanimajo za angleščino, nemščino in nazadnje tudi za italijanščino. Vse skupine so že polne.

Kako se odvija program Beremo in pišemo skupaj, ki ga prav tako financira Mestna občina Ljubljana?

Alida Zagorc Šuligoj: Ta oblika ni bila tako znana, ker program izvajamo drugo leto. Letos smo naredili večjo promocijo in je odziv zelo velik. Svetovalke v osnovnih šolah presoajo, kateri otroci in njihovi starši potrebujejo tovrstni program. Petnajst osnovnih šol že čaka na vrsto za drugo leto, ker so tako starši kot učitelji spoznali, da je program koristen. Program je namenjen predvsem staršem, ki se učijo, kako pomagati otroku pri učenju, sodelujejo pa tudi otroci.

Letos smo bili tudi na roditeljskih sestankih in starši so navdušeni nad tem programom.

Na ta program prihajajo starši in otroci zelo različnih nacij in tudi različnega socialnega statusa, če pa ne znajo dobro slovensko, program prilagajamo njihovim potrebam, s poudarkom, da se dobro naučijo našega jezika. Pri tem jim zelo pomagamo. Tuji državljani imajo lahko začasno bivanje v Ljubljani, pomembno je le, da otrok obiskuje osnovne šole v Ljubljani.

Povejte nam izkušnje z učenci, ki jih učite v azilnem domu?

Alida Zagorc Šuligoj: Naša učiteljica ima vsak dan pouk v azilnem domu, 4 dni na teden, 48 ur na mesec. Program obsega osnovni in nadaljevalni tečaj; slednjega izvajamo dvakrat na leto in je zelo dobro obiskan. Že zdaj delamo podkategorije, ker ločeno poučujemo državljane iz Afganistana, Irana, ker večina med njimi ne govori angleško, govorijo samo svoj jezik, ki ga mi ne razumemo. Posebej imamo skupino beguncev z območja nekdanje Jugoslavije, s katerimi se dobro razumemo. Na osnovnem tečaju imamo 15 tečajnikov in vsako leto je veliko zanimanje za nadaljevalni tečaj.

Kako pa se sporazumevate z azilanti, ki govorijo samo svoj jezik?

Alida Zagorc Šuligoj: Pri poučevanju si pomagamo s simboli oz. z risbami, z mimiko, neverbalno komunikacijo, skratka, zabavno je, pa tudi naporno, ker velikokrat ponavljamo določene besede, da se jih naučijo. Ko osvojijo neko osnovno besedišče, ki zajema sto besed, sledi naslednja stopnja. Zanje je naš jezik težak. Program obsega 180 ur izobraževanja, kar je za tujce, ki niso s področja slovanskih jezikov, premalo. Z azilanti iz nekdanjih republik Jugoslavije teh težav nimamo.

Ali vas tujci iz tretjih držav presenetijo s kakšnim svojim programom?

Alida Zagorc Šuligoj: Seveda, vabijo nas na predstave. Izkušnje naših profesorjev z azilanti iz Kitajske, Tajske in tudi drugih držav so zelo lepe.

Ste na katerega od svojih učencev posebej ponosni?

Metka Premerl: Z velikim veseljem vam povem, da sem najbolj ponosna na svojo učenko Marijo Šestak, slovensko atletinjo, rojeno Martinović, ki je doma iz Kragujevca, se pravi iz Srbije. Poročena je z atletom Matijem Šestakom. V Sloveniji je živel komaj tri mesece in je prišla k nam na osnovni tečaj slovenščine. Bila je najboljša v skupini učencev, ki so se učili slovenščine, kajti bila je vztrajna in zelo dosledna pri pisanju nalag. Prav tako sva se veliko posvečali izgovorjavi slovenskih besed; popravljala sem ji vsak akcent in danes govori slovensko, kot da bila rojena tukaj. Nanjo sem res zelo ponosna, obe sva se zelo potrudili in rezultat je odličen. Pri jeziku je tako: Vsega se lahko naučiš, tudi slovnice in pisanja, nihče ti pa ne more pomagati, če nimaš poslušala za govorjeni jezik.

So dekleta boljše pri učenju jezika in pri govoru?

Metka Premerl: To je zelo različno. Pri nekaterih imamo dobesedno krčne porode, ker težko izvlčemo iz njih kakšno besedo. Z neko deklico iz Avstralije sva vztrajno vadili akcente, vendar se ni mogla naučiti pravilne izgovorjave. Desetkrat sem jo popravila, enajstič je spet izgovorila narobe.

Kaj je bil razlog, da ste se vpisali v tečaj slovenščine?

Radenko Nešković, zaposlen v gradbeništvu: V Sloveniji živim deset let, delam v gradbeništvu in sem se šele letos odločil za učenje slovenščine v Centru Cene Štupar. Program, ki sem ga opravil, obsega 80 ur osnovnega pouka slovenščine. Tečaj je zame odlična izkušnja, ker sem skozi jezik spoznal tudi nekatere pomembne Slovence s področja književnosti. Vsem mojim rojakom, ki ne govorijo dobro slovenščine, priporočam tečaj, ker se jim bodo odprle nove dimenzije komunikacije s Slovenci, tako v zasebnih pogovorih kot tudi pri iskanju zaposlitve. Osebnostno menim, da sem čakal predolgo, zdaj pa vidim, da ni tako težko, kot sem si mislil. Posebej sem bil navdušen nad prijaznimi profesorji. Tečaj sem plačal sam.

S kakšnim motivom ste se vpisali v tečaj slovenščine?

Martina Čančar, trgovka, doma iz Bosne: Pred enim tednom sem začela delati v Mercatorju, tukaj živim že tri leta. Zavedam sem, da je znanje jezika zelo pomembno za komuniciranje in tudi vključevanje v vsakdanje življenje. Otrok hodi v vrtec in že govori slovensko, zato sem se tudi zaradi njega odločila za tečaj. Tečaja slovenščine nisem plačala, vendar sem se udeležila več kot 80 odstotkov predavanj. Prihodnji mesec bom izvedela, ali sem naredila pisni izpit, danes imamo še ustni izpit.

Stroške izpita mi je pokril Sklad za vključevanje državljanov tretjih držav.

Kdo vam je priporočil tečaj slovenščine v Centru Cene Štupar?

Alen Fetić, vzdrževalec strojev v podjetju Yulon: Za nadaljevanje šolanja v programu trgovcev sem se med drugim odločil na podlagi dobrih izkušenj mojega prijatelja, ki je tukaj naredil srednjo šolo. Iz prejšnje šole, ki je žal nisem dokončal, poznam profesorja in direktorja Bojana Hajdinjaka, ki je učil moje prijatelje in so bili z njim zadovoljni. V enem letu sem naredil 14 izpitov in zdaj pripravljam zaključni izpit. Moja starša sta iz Bosne, jaz pa sem se rodil v Ljubljani. V podjetju Yulon delam kot vzdrževalec strojev, v prihodnje pa bom iskal službo v trgovskem poklicu. Profesorji so prijazni in razumevajoči do tistih, ki se šolamo ob delu. Šolanje sem si plačal sam.

Brigita Žinko, rojena pod srečno zvezdo

Nada Breznik

Foto: Stane Jeršič

Brigita Žinko

Ob najinem zadnjem srečanju v Cankarjevem domu na lanskoletni podelitvi Dnevnikovih gazel najboljšim podjetnikom sem jo komaj spoznala. Večno nasmejana nekdanja študentka se je preobrazila v elegantno, samozavestno mlado podjetnico, ki je svoje dolge lase zamenjala z moderno kratko pričesko. Ko je pred leti v decembrskem prednovoletnem času še kot srednješolka prejela štipendijo za nadarjene, mi je zaupala, da jo je prejela prav na svoj osemnajsti rojstni dan, malo pred tem pa je na nekem srečelovu zadela osebni avto. Pridobitev štipendije seveda ni imela nič skupnega s srečo ali žrebom, saj si jo je izborila v konkurenci najboljših med najboljšimi. Odlične ocene v gimnaziji ter številni klavirski nastopi so zagotavljali dobro študijsko kondicijo, igranju na klavir se je pridružilo še petje. Z zborom Perpetuum Jazzile je sodelovala na vrsti koncertov doma in po svetu. Študij je potekal brez zatikanja in brez težav. Diplomirana mikrobiologinja, zdaj osebna trenerka in direktorica vadbenega studia, svoje strokovno teoretično znanje, obogateno z osebno izkušnjo, prenaša na nove generacije. V lanskem letu je kot soavtorica učbenika *Biologija v gimnaziji* prispevala poglavje *Biološke osnove zdravega življenja*. V kakšno podporo in pomoč ji je to znanje pri delu v vadbenem studiu OZ, katerega direktorica je, nam je zaupala v pričujočem pogovoru.

Presenetljivo je, da si po diplomu iz mikrobiologije ustanovila vadbeni studio za osebno zmago - OZ. Kako je prišlo do tega »preobrata«?

Ob študiju sem si pridobila znanje o življenjskih procesih v celicah in organizmih, kako se prehranjujejo in kaj vse potrebujejo za normalno delovanje. Življenje je zame čudovita čarovinja in v veselje mi je bilo odkrivati te zakonitosti in jih opazovati z znanstveno-raziskovalnim delom v laboratorijih. Moja prva prava zaposlitev je bila v farmacevtskem podjetju – prodaja zdravil. Kmalu

sem ugotovila, da prisegam na zdravje, ravnovesje in preventivo. Še vedno verjamem, da je človeško telo zelo dognan instrument in če z njim lepo ravnamo, samo poskrbi za telesno in duševno ravnovesje, brez zdravil. Znanje, ki sem si ga pridobila med študijem, sem želela prenesti ljudem in jih spodbuditi k zdravim navadam, da bodo živeli bolj kakovostno in daljše življenje. Tako sem pridobila licence za inštruktorico fitnesa in pilatesa pri Fitnes Zvezi Slovenije. Z novim znanjem, močno voljo in veliko poguma sem leta 2009 odprla svoj vadbeni studio, Studio OZ. Od takrat sem z dušo in srcem v tej zgodbi.

Današnji čas od vseh terja dobro psihično in fizično kondicijo in lep videz. Športne dvorane, centri ugodja, vadbeni centri in tekaške steze, vsi ti objekti so zelo oblegani. Kaj je tisto, kar studio OZ razlikuje od drugih vadbenih centrov?

Danes živimo v poplavi aktualnih diet in oblik vadbe, ki so za nekoga koristni, za drugega pa lahko škodljivi. V Studiu OZ se ne pustimo zavesti trenutnim trendom, ampak nas zanima edinstvenost vsakega posameznika, telesno in duševno. Ugotovimo, kakšna prehrana in vadba je zanj najbolj primerna, da bo z lahkoto ohranjal dobro kondicijo in trdno zdravje. Posebnosti telesa lahko ugotovimo z genskim testom, krvno sliko in drugimi testiranj, na podlagi katerih določimo, kakšna prehrana in vadba je za posameznika najbolj primerna.

Ali ti je tvoja izobrazba s področja mikrobiologije v podporo in pomoč pri oblikovanju programov in kako?

Na prvi pogled se zdi, da mikrobiologija nima kaj dosti skupnega z osebnim trenerstvom. Vendar se moja izobrazba vedno bolj kaže kot izjemna konkurenčna prednost. Ker procese v telesu dobro poznam, lahko veliko bolj kvalitetno svetujem glede vadbe in prehrane. Dobro poznavanje genetike mi zelo koristi pri analizi genov naših obiskovalcev, saj lahko programe vadbe in prehrane oblikujem veliko bolj po meri posameznika. Na primer, če ima nekdo gene, ki kažejo nagnjenost za pojav srčno-žilnih obolenj ali je imel tovrstne dogodke v družini, bodo načrti vadbe oblikovani v smeri krepitev srčne mišice in ožilja ter zadostne prehranske podpore z omega-3 maščobami, antioksidanti in B-kompleksom. Nekdo drug je občutljiv na gluten ali ne prebavlja mleka, zato mu je potrebno prilagoditi prehrano. Nekateri imajo povečan holesterol in krvni sladkor ter preveliko telesno težo, drugi pa se borijo z anoreksijo. Z upoštevanjem vseh posebnosti posameznika in širokim znanjem s področja vadbe in prehrane oblikujemo programe po meri posameznika.

V želji, da vodiš studio ob upoštevanju vseh vidikov podjetništva, nadgrajuješ svoje izobraževanje. Katera nova znanja in veščine si boš pridobila z izobraževalnim programom, ki ga trenutno obiskuješ?

Razvoj Studia OZ me potiska v smer vodenja, strateškega odločanja, poslovnih sodelovanj itd., kar je zame nekaj povsem novega. Doslej sem se zanašala na svojo intuicijo in očitno deluje (smeh). Zdaj pa je čas, da razvijem oz. nadgradim tudi podjetniško znanje in veščine. Zato sem se vpisala na mednarodni študij MBA (*Master of Business Administration*), ki mi bo razširil obzorja na področju marketinga, financ, računovodstva, človeških virov, managementa idr. Profesorji prihajajo iz vsega sveta in imajo bogato znanje s področja podjetništva. Večinoma so tudi sami podjetniki, zato teorijo dobro povezujejo s prakso. Praktične izkušnje, uspehi in napake ter analiza, zakaj nekaj uspe ali ne – to se mi zdi uporabno znanje. Največ se naučim z izmenjavo izkušenj s sošolci, ki so večinoma zaposleni na vodilnih položajih večjih mednarodnih podjetij ali pa vodijo svoja podjetja. Pridobljeno znanje skušam čim prej prenesti v prakso. Za nadaljnji študij sem se odločila tudi zato, ker verjamem, da je nenehno izobraževanje in soočanje z novimi izzivi motor osebnostne rasti.

23. Bienale oblikovanja in oblikovanje doživetij

Aina Šmid

Foto: arhiv BIO23

23. razstava Bienale oblikovanja v Muzeju za arhitekturo in oblikovanje.

Fotografiji: arhiv RRA LUR

V okviru letošnjega 23. Bienala oblikovanja je 2. oktobra v Mestni hiši potekal prvi simpozij o storitvenem oblikovanju z naslovom *Oblikovanje doživetij: procesi storitvenega oblikovanja* v organizaciji Regionalne razvojne agencije Ljubljanske urbane regije.

Bienale oblikovanja (po novem brez opredelitve industrijski), ki se je v svoji 23. izdaji predstavil na osrednjem prizorišču Muzeja za arhitekturo in oblikovanje na Fužinskem gradu in še na številnih lokacijah po Ljubljani, je prinesel svež veter v razumevanje tega, kar naj bi predstavljalo oblikovanje danes. Že napovedi, ki so ga spremljale: Oblikovanje, ki spreminja svet! In Oblikovanje na presečišču raziskovanja, znanosti, tehnologij, digitalizacije in globalizacijskih procesov, povedo marsikaj o premikih in korakih, ki jih ubira novi BIO. Po osemindesetih letih si je ta nekoč v srednji Evropi zelo ugledna prireditelj, zdaj pa že nekoliko zbledela blagovna znamka, spet povrnila nekaj svojega starega pionirskega leska. Eden najstarejših mednarodnih oblikovalskih dogodkov je v svoji zgodovini prvič povabil k sodelovanju kustosinji iz mednarodnega prostora Margo Konings in Margriet Vollenberg iz znanega nizozemskega studia Organisation in Design, ki sta med 437 prijavljenimi deli iz 38 držav izbrali 100 objektov na razpisano temo Razmerja v oblikovanju. Svež in kritičen, družbeno vpnet in ekološko naravnjen je 23. BIO presegel običajen pregledni značaj tovrstnih manifestacij in se s svojo močno poudarjeno socialno, ekološko, pa tudi eksperimentalno držo približal sodobnemu razumevanju in refleksiji okolja, v katerem nastaja.

Kakšna bo prihodnost projektov in izdelkov, ki smo jih videli na razstavi?

Direktor BIO Matevž Čelik je povedal: »Čeprav se povezuva med oblikovalcem in produkcijo danes dogaja na drugačen način, lahko rečemo, da se oblikovanje vrača k svojemu izvoru. Če pogledamo Kralja in pionirje slovenskega oblikovanja, je bil zanje eksperiment zelo pomemben. Ključen. Prav oni so odpirali prve razvojne oddelke v podjetjih, da bi pokazali, kaj bi se še dalo proizvajati. Mislim, da obstajajo med tem, kar se v oblikovanju dogaja danes, kar smo skušali prikazati na glavnih razstavi, in tem, kar se je dogajalo v zgodovini, neke vzporednice. Danes lahko razberemo, da se je oblikovanje tam nekje v osemdesetih zelo podredilo ekonomiji, postalo predvsem komercialna storitev, zato je nujno morala priti neka kontrareakcija v obliki kritičnega oblikovanja.«

Prvi simpozij o storitvenem oblikovanju z naslovom Oblikovanje doživetij: procesi storitvenega oblikovanja v Mestni hiši

Ob centralni razstavi na Fužinskem gradu je v okviru letošnjega BIO 23 potekal tudi bogat program spremljevalnih dogodkov, ki so odpirali različne vsebine na temo novih razmerij v oblikovanju. Med drugim je v začetku oktobra potekal v Mestni hiši v sodelovanju z Regionalno razvojno agencijo Ljubljanske urbane regije, Muzejem za arhitekturo in oblikovanje ter Uradom za intelektualno lastnino prvi simpozij o storitvenem oblikovanju z naslovom *Oblikovanje doživetij: procesi storitvenega oblikovanja*, ki je želel širši javnosti predstaviti to v Sloveniji manj znano, v tujini pa zelo razvito in uveljavljeno panogo. Ta razmetoma mlada, a hitro rastoča disciplina in z njo potreba po oblikovanju storitev v razvitih deželah predstavlja že okoli 80 odstotkov domačega bruto proizvoda, s tem pa tudi vedno večje število ljudi, ki jih zaposluje.

Kaj pravzaprav je storitveno oblikovanje? »Storitveno oblikovanje je nova, celovita, interdisciplinarna in povezujoča panoga, ki na prvo mesto postavlja uporabnika. Pomaga ustvarjati nove storitve in izboljševati obstoječe, da bi bile za uporabnike še koristnejše in uporabnejše. Storitveni sektor v Sloveniji predstavlja več kot 65 odstotkov bruto družbenega proizvoda, v najrazvitejši Ljubljanski urbani regiji pa je ta delež še za deset odstotkov višji. Storitve so pomemben del našega gospodarstva, kakovostne storitve pa potrebujemo tudi na področju zdravstva, javne uprave in različnih javnih institucij,« je povedala mag. Lilijana Madjar, direktorica Regionalne razvojne agencije Ljubljanske urbane regije.

Če se zavedamo, da predstavlja rastoča ekonomija storitev tudi v Sloveniji že največji delež med gospodarskimi panogami, je bilo gostovanje domačih in tujih strokovnjakov s tega relativno mladega področja zelo dobrodošla informacija in uvajanje v svet sodobnih kreativnih industrij. Na simpoziju so sodelovali mag. Tina Pezdirc Nograšek, vodinja evropskega projekta CCALPS, mag. Barbara Predan, predavateljica na Oddelku za industrijsko oblikovanje, avtorica knjig in nekaterih oblikovalskih razstav pri MAO, ki je predstavila stanje storitvenega oblikovanja v Sloveniji, Daniel Letts, direktor podjetja uporabnosti storitev in storitvenega oblikovanja ter svetovalec za inovacije iz Londona, ki je predstavil nekaj uspešnih primerov dobre prakse storitvenega oblikovanja v Skandinaviji in Veliki Britaniji, Ana Osredkar iz Gorenje design studia, ki vodi različne projekte industrijskega oblikovanja in je letos organizirala prvi Global Service Jam v Ljubljani ter delavnice na temo javnih storitev, in mag. Tina Zajec z Urada RS za intelektualno lastnino, specializirana za svetovanje podjetjem na področju upravljanja z znankami, modeli in avtorskimi pravicami.

Storitveno oblikovanje in varovanje intelektualne lastnine

Po besedah direktorja MAO Matevža Čelika postaja storitveno oblikovanje (podobno kot informacijsko) v našem vsakdanjem življenju vedno bolj pomembno, čeprav se tega niti ne zavedamo. Iz razstave letošnjega bienala, ki je prav tako to temo prepoznalo kot upoštevanja vredno, je izpostavil dva zelo zgovorna primera storitvenega oblikovanja. Zelo natančno izdelan slovenski projekt *Varni na internetu*, ki seznanja uporabnike glede varne rabe interneta in hkrati ponuja podporo žrtvam goljufij na internetu, je namenjen tako širši javnosti kot majhnim in srednjim podjetjem, drug zanimiv primer razmišljanja o storitvenem oblikovanju pa je nizozemski projekt označevanja oziroma navigacije z bojami iz pletenih vrbovih vej, ki pomagajo izletnikom pri čolnarjenju v nacionalnem parku Beisbosch kot označevalci plovnih poti.

Storitveno oblikovanje odpira pomembna vprašanja in izzive tudi z vidika varovanja intelektualne lastnine. Ker predstavljajo storitve tudi konkurenčno prednost, ki privablja tako kupce kot investitorje, je storitve potrebno tudi zaščititi in zato je po besedah mag. Tine Zajc z Urada za intelektualno lastnino dobro, da storitveni oblikovalci poznajo svoje pravice in jih znajo pravilno zaščititi. Med drugim smo izvedeli, da je po številu registracij intelektualne lastnine za leto 2011 kar 74 odstotkov registriranih tudi za storitve.

Ena od ugotovitev simpozija, da organizacije in podjetja po svetu izgubijo veliko denarja in časa prav zaradi slabo oblikovanih storitev in da je dobro storitveno oblikovanje priložnost tako za poslovni uspeh kot tudi za zadovoljstvo uporabnikov, daje zagotovo misliti, da je potencial te panoge v prihodnosti izjemen.

Meščanke in meščani ste prijazno povabljeni, da prispevate utrinke iz življenja v svojih četrtinskih skupnostih, sporočate o pridobitvah v vašem ožjem življenjskem okolju, pa tudi svoje predloge, pobude in vprašanja, na katera bodo odgovorili sodelavci Mestne uprave. Svoje prispevke pošljite na naslov: ➔

Mestna občina Ljubljana
Glasilo Ljubljana
Mestni trg 1
1000 Ljubljana

e-naslov: glasilo.ljubljana@ljubljana.si

Četrtni

Fotografije: Marijana Kobe

11. oktobra so se številni prebivalci ČS Center zbrali na spominski slovesnosti 24 talcev, ki so 13. oktobra 1942 padli pod streli okupatorjevih fašističnih vojakov.

Na dan ČS Center 13. oktobra se je v prostorih Plesnega teatra Ljubljana na Prulah odvijal pester kulturni program, na katerem so sodelovali koncertni pianist Zoran Škrinjar, učenci OŠ Toneta Čufarja, folklorna skupina Kolovrat, otroci iz Vrtača Pod gradom, enote Prule, baletke iz Konservatorija za glasbo in balet Ljubljana, Karlo Rupnik iz Zavoda Janez Levce, učenci OŠ Prule, folklorna skupina Mestnega društva gluhih in pevski zbor Mlada srca iz Vodmata.

ČS Center

Dan ČS Center veselo, prijateljsko, poučno in spoštljivo

Meta Verbič, Marijana Kobe

Ustvarjalnost prebivalcev ČS Center

Za letošnji dan ČS Center 13. oktober velja poudariti, da je minil v prijetnem, prijateljskem, poučnem, pa tudi spoštljivem razpoloženju. Ob sicer tradicionalno zastavljenem programu prireditev na ta dan velja omeniti dvoje. Prvič smo osrednjo kulturno-družabno prireditev za občane pripravili na Prulah, v dvorani, v kateri domuje Plesni teater Ljubljana, nekoč pa je bil tam sedež KS Prule. S tem smo še en korak bliže našemu temeljnemu cilju, da povežemo prebivalce posameznih sosesk naše četrtne skupnosti, ki danes šteje skoraj 25 000 prebivalcev vseh generacij.

Prvič se je zgodilo, da se je po izidu naše zloženke k sodelovanju v kulturnem delu prireditev javil eden od prebivalcev – koncertni pianist Zoran Škrinjar. Seveda smo njegovo pripravljenost na sodelovanje z veseljem sprejeli. Gospod Zoran nam je ob odprtju razstave *Ustvarjalnost prebivalcev ČS Center* pokazal in dokazal, kaj v življenju pomenita volja in pogum, ko te sredi študija doleti izguba vida, pa vseeno vztrajaš in uspeš. Zoran, hvala! Hvala tudi vsem pridnim in spretnim rokam, ki ustvarjajo idrijske čipke in svetovno znane Unicefove punčke, umetniškimi dušam, ki so nam polepšale stene dvorane s svojimi slikarskimi deli, oblikovalkama nakita in ne nazadnje našim najmlajšim, ki so v delavnica počitniškega varstva ustvarili drobne umetnine iz papirja in gline. Otvoritev razstave pa ne bi bilo popolna, če je ne bi oplemenitili s kulturnim programom. Poleg Zorana Škrinjara so nam ga pripravili učenci OŠ Toneta Čufarja in folklorna skupina Kolovrat, ki deluje v okviru humanitarnega društva Nikoli sam; pripravila nam je posebno presenečenje; s svojim plesom nas je popeljala v stare čase na Ljubljansko promenado.

Na Prulah je bilo veselo

Dvorana Plesnega teatra Ljubljana na Prulah se je začela polniti precej pred napovedanim začetkom torkove prireditve. Veliko mladih družin je prišlo kar iz bližnje sosesčine, kjer domuje Vrtec Pod gradom, Enota Prule. Malčki iz vrtača so bili namreč prvi na vrsti, da prebijajo led na prireditvi. In res so ga pod vodstvom svojih vzgojiteljic prebili z dvema pesmicama o prijateljstvu. Veseli in razigrani so nas spodbudili, da smo se jim spontano pridružili.

Brv za pešce in kolesarje na Špici nas že nekaj časa simbolično povezuje s Konservatorijem za glasbo in balet Ljubljana na drugi strani Gruberjevega prekopa. Glasbeniki se vedno odzovejo našemu vabilu, tokrat pa nas je očaral nastop skupine baletke s koreografijo njihove mentorice Vesne Cestnik na glasbo Dimitrija Šoštakoviča.

Iz Zavoda Janeza Levca nas je presenetil 17-letni gojenec Karlo Rupnik, ki sicer obiskuje poklicno gradbeno šolo, v srcu pa se je zapisal glasbi. Ni samo poustvarjalec, ampak tudi skladatelj. Na sintesajzer je zaigral dve skladbi. Skladba z naslovom Balada je njegovo avtorsko delo. Pri njegovem glasbenem delu ga spodbuja vzgojitelj Miralem Zec.

Kot vsako leto doslej smo k sodelovanju na prireditvi povabili osnovno šolo v soseski, kjer prireditev pripravimo. Tokrat je bila to OŠ Prule. Čeprav so se učenci še pred prireditvijo udeležili tekmovanja v krosu, niso odklonili sodelovanja. Vokalna skupina, solistka na prečni flavti in učenka, ki je prebrala svoj spis o prijateljstvu, so s svojo mentorico Ireno Pančur prišli zadnji trenutek, še vsi zadihani, vendar pripravljeni na svoj nastop.

Folklorna skupina Mestnega društva gluhih Ljubljana, naša stara znanka, če ne že kar prijateljica, je na oder priplesala ob zvokih harmonike in nas z istrskim plesom popeljala iz Ljubljane v Istro. Še en dokaz več, da ne poznamo nikakršnih meja. Ko se je prireditev bližala koncu, je napočil trenutek za najstarejše po letih, pa mlade po srcu – članice pevskega zbora Mlada srca iz Vodmata. Solistki zbora in kitaristka so z izborom treh ljudskih pesmi zadele v polno. Še posebej s tisto Res hudi časi, ampak ob njihovem petju smo pozabili na vse hudo in slabo in se jim pridružili.

Po končani prireditvi se je večina zadržala na druženju, ki se je nadaljevalo s prijetnimi pogovori, pa tudi ob glasbi Karla Rupnika, ki so ga k temu nagovorili nekateri obiskovalci prireditve in z njim tudi zapeli. Posladkali pa smo se s kulinaricnimi dobrotami članic DU Tabor.

Poučno je bilo kar dvakrat

Prvič na OŠ Toneta Čufarja, ki je bila letos gostiteljica posebne Zgodovinske učne ure o zgodovini Slovencev v obdobju NOB in v obdobju osamosvajanja za učence devetih razredov osnovnih šol v ČS Center. Spet so se srečali mladi in predstavniki generacij, ki so doživeli 2. svetovno vojno in so aktivno sodelovali v NOB in pri osamosvajanju Slovenije. Vsako od obravnavanih obdobjev naše zgodovine je imelo svoje sence, dobre strani, svoje dileme, predvsem pa vrednote, ki jih ne smemo pozabiti in moramo svojo prihodnost graditi na njih.

Drugič pa je bilo poučno na dnevu odprtih vrat na Srednji zdravstveni šoli. Dijaki in mentorji šole gostiteljice in Srednje šole za farmacijo, kozmetiko in zdravstvo ter gojenke Dijaškega doma Poljane so nam predstavili marsikaj koristnega za naše zdravje, nam izmerili tlak, srčni utrip, sladkor in opozorili na morebitne pomanjkljivosti ali pa nas pomirili, da so rezultati merjenj v redu. Vendar so nas kljub dobrim rezultatom opozorili, kaj moramo storiti, da bomo ohranili svoje zdravje.

Spoštljivo pri spomeniku 24 talcev

V četrtek, 11. oktobra, pa smo se številni prebivalci ČS Center zbrali pri spomeniku 24 talcev pri Poljanski gimnaziji na spominski slovesnosti, da se poklonimo spominu 24 Ljubljančanov, ki so 13. oktobra leta 1942, pred 70 leti, padli pod streli okupatorjevih fašističnih vojakov. V najtežjih časih slovenskega naroda, v času, ko je bila Ljubljana obdana z boedečo žico, so dali največ, kar lahko človek daruje za svobodo in samostojnost svoje domovine. Dali so svoje življenje, da danes živimo v samostojni, suvereni državi. Na to je v spominskem nagovoru opozoril Janko Heberle, predsednik ZB za vrednote NOB Ljubljana. Veliko o tistih časih pa so povedali tudi dijaki Poljanske gimnazije z recitalom

razgledi

pesmi Ivana Minattija, ki vsako leto znova dokazujejo, da se mladi zavedajo pomena ohranjanja vrednot NOB in spoštujejo vse, ki so te vrednote ustvarjali. Spominu 24 talcev so se s polaganjem vencev poklonili župan Zoran Jankovič in predstavniki ZB za vrednote NOB Ljubljana Center in krajevne organizacije 24 talcev, Partizanski pevski zbor, številni praporščaki partizanskih enot Ljubljane, Društva TIGR in častni vod Slovenske vojske.

ČS Šiška

Kulturno in športno razmigana Šiška

Vesna Bleiweis

Rojeno jedro prvega sonoričnega gledališča na svetu

Konec letošnjega septembra sta vrata v svet prostorsko in programsko prenovljeni Vodnikovi domačiji odprla predsednik RS dr. Danilo Türk in ljubljanski župan Zoran Jankovič. Načrti, dogodki in delovanje Ateljeja za sonorično umetnost so bili podrobno predstavljeni v prejšnji številki Ljubljane. Zato le: naj Šiška v svetu zaslovi kot okolje, v katerem je rojeno jedro prvega sonoričnega gledališča – gledališča zvoka, svetlobe in neusahljive ustvarjalnosti v iskanju prvin, ki tudi zvočno zaznamujejo naše bivanje.

S Kinom Šiška, Kulturno četrtjo in Vodnikovo domačijo Šiška dobiva zaokroženo podobo mestne četrti – stičišče urbane kulture.

Znamenita Šiškarja

Jesen se je v Šiški začela z otvoritvijo razstave o delu in življenju dveh znamenitih Šiškarjev. Slikar Hinko Smrekar je vil virtuozen risar in v karikaturi izjemno pronicljiv, porogljiv in duhovit upodobljevalec razmer in časa, v katerem je živel. Italijani so ga 1. oktobra 1942 brez sodbe ustrelili kot talca v Gramozni jami.

Prof. dr. Anton Dolenc, zdravnik, doktor medicinskih znanosti – njegovi strokovni domeni sta patologija in sodna medicina, je ves svoj prosti čas namenil slikarstvu, glasbi in poeziji. V stroki, slikah, glasbi in poeziji je žlahtno izražena razsežnost ustvarjalčeve osebnosti.

Razstavo je v dvorani četrtne skupnosti pripravilo Turistično društvo Ljubljana Šiška, ki pod vodstvom predsednice Hiacinte Škoda zbira, ureja in javnosti vsako leto predstavi bodisi podobo stare Šiške bodisi ustvarjalnost njenih znanih nekdanjih in sedanjih prebivalcev. Ljubitelji zgodbe o stari Šiški in njenih ljudeh so ob otvoritvi dodobra napolnili dvorano.

Vabilo na razmiganje telesa in duha

Na jugovzhodni strani telovadnice osnovne šole Valentina Vodnika (na Trgu komandanta Staneta) je četrtna skupnost že postavila šest načrtovanih vadbenih (fitnes) naprav na prostem. Četrtna skupnost jih je financirala iz sredstev, namenjenih za mala dela. Vrednost je okoli 7.600 evrov. Prepričani smo, da bo rekreacijska vadba na prostem pritegnila kar največ okoliških prebivalcev vseh starostnih skupin.

Vadbene naprave na prostem je oddelek za šport MOL postavil na sotočju Glinščiце in Pržanca. Lesene

Foto: arhiv ČS Dravlje

6. oktobra so v ČS Dravlje priredili dobro obiskan boljšak, ki so ga poimenovali Draveljska bolha.

naprave odlično služijo sprehajalcem na Poti spominov in tovarštvu. Za vse ljubitelje trimčkanja pa še to: kmalu bo odprta nova trim steza z lesenimi vadbenimi napravami. Tudi stezo je postavil oddelek za šport MOL.

Ko pa bo v prostorih nekdanjega TVD Partizan Zgornja Šiška oziroma nekdanje Ilirije ob Vodnikovi cesti zaživel nov družinski rekreacijski center, bo Šiška postala programsko bogato središče za sproščanje duha in telesa. Več o programu si lahko preberete v tej številki Ljubljane.

Jeseni so se v prostorih Mestne občine Ljubljana, s katerimi upravlja četrtna skupnost, spet začele različne društvene aktivnosti. Uporabniki teh prostorov na različnih lokacijah (Jesenkova, Litostrojska in Kebetova ulica ter Trg komandanta Staneta) so predvsem društva upokoencev in prostovoljske organizacije, ki vabijo v različne delavnice, na predavanja in na povsem družabne urice ob sproščenem klepetu. Pridružite se jim.

Lahko pa se mladi pridružite tudi dejavnostim v Mladinskem četrtnem centru Šiška (sedež je v Tugomerjevi ulici 2). Vodstvo centra vabi k sodelovanju tudi starejše, saj želi, da bi center postal eno od središč ustvarjanja medgeneracijske tolerance in razumevanja. Pravijo, da bi center lahko postal most med modrostjo in mladostjo.

Kaj pa žulji?

Prebivalci ulice ob Žici in Kogojeve si še vedno prek svojih predstavnikov prizadevajo za ureditev lastninskih razmerij oziroma vzpostavitev stanja na parkiriščih, kot je bilo pred »zasedbo« zasebnega lastnika oziroma najemnika zemljišča. Sodni mlini so mleti, meljejo in bodo še mleti...a kruha iz te nularice (vrsta moke) prizadeti prebivalci še nekaj časa ne bodo užili glede na trajanje sodnih postopkov med Mestno občino in zasebnikom. Dokler ne bodo postopki pravnomočno končani, si župan Zoran Jankovič prizadeva umiriti žogico tako, da od najemnika parkirišča in od lastnika bližnje garažne hiše zahteva oddajo prostorov pod pogoji, ki jih imajo najemniki mestnih parkirišč in garaž. Bomo k že tako vroči »parkiriščni vojni« dobili dodatke še z gradnjo zasebnega parkirišča na zelenici ob Adamičevi ulici med vrtcem in osnovno šolo? Lastnik

Foto: arhiv ČS Šiška

Svet ČS Šiška skoraj leto dni čaka, da bo pristojna služba za varstvo spomenikov državnega pomena očistila z grafiti popisano fasado Plečnikove cerkve.

Foto: arhiv ČS Šiška

Svet ČS Šiška se že dolgo neuspešno sprašuje, ali bo moral gradbeni material v celoti zgrmeti na pločnik, da se bodo inšpekcijske službe odločile glede pristojnosti za ukrepanje v primeru razpadajoče stavbe na Vodnikovi cesti 17 c.

zemljišča (podjetje Videoart) je gradbeno dovoljenje pridobil leta 2010, zemljišče je že zagrajeno.

Ulici Pod hribom in Mala Aljaževa naj bi bili urejeni v letu 2014. Tako so nam pisno julija letos zagotovile pristojne mestne službe, ko so obravnavale uresničevanje prednostnih načrtov naše skupnosti za obdobje 2011–2012. Ulica Pod hribom je že leta potrebna temeljite sanacije, predvsem pa pločnika, saj naj bi bila ulica tudi varna šolska pot. Enosmerni promet je zagato s tranzitnim prometom na tej ulici predvsem ob konicah omilil, ostaja pa neurejena, nevarna in dobesedno razpadajoča ulica, ki ni našla prostora za ureditev v osnutku proračuna Mestne občine Ljubljana za obdobje 2013–2014. V času javne obravnave proračunskih osnutkov je Svet četrtne skupnosti predlagal uvrstitev sanacije obeh ulic v predlog proračuna. Sicer pa je v osnutku proračunov MOL za obe leti najti kar nekaj vlaganj v objekte in programe vzgoje in izobraževanja, kulture, socialnega področja, prometa in varstva naravne ter kulturne dediščine.

Ko pa smo že pri žuljih – dva sta res nemarna. Skoraj leto dni že čakamo, da bo pristojna služba za varstvo spomenikov državnega pomena očistila z grafiti popisano fasado Plečnikove cerkve in da se bodo inšpekcijske službe odločile glede pristojnosti za ukrepanje v primeru razpadajočega objekta na Vodnikovi cesti 17 c. Bo padajoči gradbeni material res moral v celoti zgrmeti na pločnik, da se bodo zganile?

ČS Dravlje

Uspela 1. Draveljska bolha

Na sončno soboto prvega tedna v oktobru se je v četrtni skupnosti Dravlje uspešno rodila prireditev, ki smo jo poimenovali *Draveljska bolha* in bo potekala vsako leto v začetku meseca oktobra. Mize in klopi smo si sposodili od PGD Dravlje, za vse drugo smo

Fotografije: Borut Likar

Foto: Davor Radić

Razstava *Križem kražem po ČS Trnovo* avtorja prof. dr. Boruta Likarja na Krakovskem nasipu je bila osrednji likovni dogodek na trnovskih spominskih prireditvah ob 150-letnici rojstva arhitekta Jožeta Plečnika. Razstavo si je mogoče ogledati še do 8. novembra.

7. oktobra so gasilci v

poskrbeli krajanje Dravelj. Povabili smo tudi varovance doma za starejše občane, ki deluje v bližini. Stanovanci Smrtnikove 3 in 5, kjer je potekala prireditev, so poskrbeli za prigrizek in kavo. Medtem ko so starši kupovali ali prodajali rabljena oblačila, igrače in predmete, so otroci asfalt okrasili z barvnimi kredami.

ČS Trnovo

Spominske prireditve ob 150-letnici rojstva Jožeta Plečnika

Breda Cajhen

Praznovali smo s sodelovanjem številnih ustanov in posameznikov v naši četrtini skupnosti

Naše trnovske prireditve, ki so potekale med 29. septembrom in 18. oktobrom, so se končale. Vodilna nit letošnjih prireditev je bil spomin na arhitekta Jožeta Plečnika. Letos obeležujemo namreč 150-letnico njegovega rojstva, poleg tega je dan četrtne skupnosti povezan z njegovim imenom. Tudi letošnje prireditve so potekale po vnaprej premišljenem in napovedanem programu – program prireditev so dobila vsa gospodinjstva v naši ČS – in so v celoti dosegle namen, ki so si ga zastavili organizatorji prireditev. Želeli smo namreč vključiti čim več v naši četrtini skupnosti delujočih ustanov, društev, klubov, skupin, zborov in ustvarjalnih posameznikov. To nam je lepo uspelo. Poleg tega je bil program oblikovan tako, da je bil zanimiv za vse dele Četrtna skupnosti Trnovo, v katero so združene nekdanje krajevne skupnosti Murgle, Kolezija, Rakova jelša, Trnovo in Zeleni log.

Kje vse smo v našem celotnem programu obujali spomin na Jožeta Plečnika?

Na otvoritveni prireditvi v dvorani ČS Trnovo, ki jo je odprl predsednik Sveta četrtne skupnosti Žiga Oven, je kustosinja v Plečnikovi hiši Ana Porok z izbranimi besedami spregovorila o Plečniku, njegovi domačiji v Karunovi ulici, predmetih, ki jih hrani, in o njegovih stvaritvah v Trnovem: mostu pred cerkvijo, Trnovskem pristanu, ureditvi porečja Gradašče in o sakralnih predmetih in posegih na trnovski cerkvi. Na otvoritveni prireditvi je nastopil godalni kvartet Glasbene šole Ljubljana Vič-Rudnik, z likovnimi izdelki na temo *Plečnik skozi otroške oči* pa so dvorano četrtne skupnosti okrasili učenci OŠ Kolezija, Livada in Trnovo, Vrta Trnovo ter gojenci Mladinskega doma Malči

Belič. Razstava je bila na ogled do konca oktobra. Na otvoritvi se je predstavila tudi naša trnovska pesnica Nada Mihelčič.

Ogled Plečnikove hiše

V Plečnikovi hiši na Karunovi ulici so si v treh dneh obiskovalci lahko ogledali notranjost hiše in bogato zakladnico mojstrovih predmetov in izdelkov. Predavanje dr. Damjana Prelovška v polni Finžgarjevi galeriji v trnovskem župnišču je predstavilo Plečnikove nerealizirane pa tudi izvedene sakralne objekte ter njegov duhovni svet. Nedeljska maša v trnovski cerkvi v Plečnikov spomin pa je z besedami župnika Toneta Kompareta in ob sodelovanju Trnovskega okteta izzvenela nad vse poduhovljeno. Na izviren način so se Plečnika spomnili učenci prve triade OŠ Livada. Obiskali so Plečnikovo domačijo in na odru osrednje prireditve ubesedili vtise, ki so se vsakomur posebej zapisali v spomin.

Osrednja prireditev na OŠ Livada

Sicer pa je bila osrednja prireditev na OŠ Livada posebno doživetje! Po pozdravu ravnatelja šole Gorana Popovića in predsednika odbora za pripravo prireditve Andreja Špraha je navzoče pozdravil tudi župan Zoran Jankovič, ki so ga vsi navzoči toplo pozdravili. V svojem nagovoru je čestital prirediteljem in napovedal, kaj je v načrtu aktivnosti Mestne občine Ljubljana za ČS Trnovo v prihodnjem obdobju. Po njegovem nagovoru so se na odru zvrstili zbori, skupine, plesalci, folkloristi in predstavili zelo pester in razgiban program. Pohvalno si zaslužijo prav vsi sodelujoči. To so otroci iz Vrta Kolezija, učenci z OŠ Livada, Kolezija in Trnovo, gojenci Doma Malči Belič in Zavoda Dolfke Boštjančič, učenci Glasbene šole Ljubljana Vič-Rudnik, pevski zbor Društva upokojencev Trnovo, folklorna skupina Cof in trnovska kulturna zvezda Klemen Klemen. Presenečenje so pripravila tudi nekatera trnovska društva: ribiško, čebelarstvo in gasilsko, ki so v avli šole na stojnicah in pred šolo prikazala svojo dejavnost. K vselemu zaključku prireditve in k pogostitvi, pri kateri so požrtvovalno sodelovali učenci in vsi zaposleni na OŠ Livada, so se pridružili tudi prijazni učenci in učenke Biotehniškega izobraževalnega centra.

Vrhunec s pisateljem akademikom Dragom Jančarjem

V KUD France Prešeren sta bili zelo uspešni dve prireditvi. Raper Klemen-Klemen je v pravem avgustovskem trnfestovskem vzdušju razgrel napolnjeno dvorišče KUD France Prešeren, najmlajši so prišli na svoj račun na lutkovni predstavi *Moj dežnik je lahko balon*. V Glasbeni šoli Ljubljana Vič-Rudnik

pa so se v posameznih instrumentalnih in vokalnih točkah izkazali učenci te šole.

Na literarnem področju je bil osrednji dogodek srečanje s pisateljem akademikom Dragom Jančarjem. Pogovor je povezoval prof. Andrijan Lah, ki je predstavil življenje in delo našega najbolj prevajanega in s številnimi nagradami kronanega pisatelja, tudi kandidata za Nobelovo nagrado. Nato se je razvil sproščen pogovor z umetnikom o različnih vidikih njegovega ustvarjanja, o njegovem obsežnem književnem opusu, o prevajanju in dojemanju njegovih del in še kaj. Za vse je zmanjkalo časa.

Trnovo v publikacijah in dokumentaciji

Razstava na Urbanističnem inštitutu RS z naslovom *Trnovo v publikacijah in dokumentaciji*, ki jo je odprla direktorica dr. Breda Mihelič, je prikazala številne publikacije, ki z različnih vidikov odkrivajo preteklost, sedanjost pa tudi lepote Trnovega. Hvala Inštitutu za možnost gostovanja s to razstavo! Velike pozornosti je bila deležna tudi 50-minutna videoprojekcija *Trnovo in Krakovo z Ljubljano* avtorja dr. Rafaela Cajhna, ki se je na monitorju prikazovala ves čas trajanja trnovskih prireditev in jo je bilo mogoče spremljati iz prehoda v zgradbi na Trnovskem pristanu 2. Osrednja likovna prireditev, ki traja še do 8. novembra, je razstava *Križem kražem po ČS Trnovo* na Krakovskem nasipu (razstavišču na prostem) avtorja prof. dr. Boruta Likarja. Razstavo odlikujejo odlični posnetki, ki celotno naše območje prikazujejo iz drugačnih zornih kotov in perspektiv, kot jih običajno zaznavamo. Avtor je ure in ure prežal na primerne trenutke, da je lahko v svoj objektiv zajel zaželeni prizor. Pri izboru najboljših od stoterih fotografij je avtorju svetoval tudi priznani mojster fotografije Oskar Dolenc. Na otvoritvi je trnovsko himno *Lepa je trnovska fara* zapel učenec Glasbene šole Ljubljana Vič-Rudnik Rok Ceglar, dr. Milan Orožen-Adamič pa je razstavo z lepim nagovorom odprl.

Novost letošnjih trnovskih prireditev

je ta, da so se nekateri samostojni organizatorji prireditev želeli vključiti v program prireditev ob dnevu naše ČS. Pobuda je bila sprejeta z vsestransko naklonjenostjo. Tako smo prvič imeli v programu športni dogodek 22. *Veslaško regato*, ki jo vsako leto pripravlja Veslaški klub Ljubljana. Posebno presenečenje je bil tudi predlog Skupine študentk Bioetike za vsakogar v okviru Kulturnega centra Vintgar. S to vključitvijo v program smo bili deležni vrhunskih predavanj treh eminentnih strokovnjakov: prof. dr. Mira Cerarja, predsednika Slovenske akademije znanosti in umetnosti akademika prof. dr. Jožeta Trontlja in p. dr. Tadeja Strehovca.

ČS Jarše slovesno prevzeli novo gasilsko vozilo.

Ljubljana, reka tisočerih lepot in skrivnosti

Na ladji Barjanka čolnarja Vojka Bašiča in ob spremstvu vodiča Janeza Viranta, ki je pripovedoval o zgodovini Ljubljane s posebnim poudarkom na Plečnikovih posegih, se je zadovoljno občinstvo prepeljalo na treh voznjih.

Svet ČS Trnovo se ob zaključku uspešnih trnovskih prireditev zahvaljuje vsem, ki so jih pripravljali, izvedli in omogočili. To pa so poleg Mestne občine Ljubljana, ki zagotavlja sredstva za delovanje četrtinskih skupnosti, tudi lokalni donatorji: BKS bank, Gostišče Julči, Mercator, Pekarstvo Orehek, Lokal Charleston, Vinarstvo Monvi in Kiosk sadja in zelenjave. Hvala vsem! - Uspeh letošnjih trnovskih prireditev je dober obet in izziv za prihodnje leto.

ČS Jarše

Povabilo na telovadbo, martinovanje in praznovanje ob koncu leta

Mitja Petje

V septembru se je odvijal ženski debatni večer s svetovalko družinskega Centra ZPM Moste Polje univ. dipl. psihologinjo Kajo Polenik na temo *Kaj obremenjene ženske lahko storimo same zase v času, ki nam nalaga vse večje obveznosti?* 7. oktobra je bil prevzem in blagoslov novega gasilskega vozila za prevoz moštva, ki ga je delno financirala GZ Ljubljana. S povabljenimi gosti iz PGD Zadobrova, Tomačevo-Jarše in Vranoviči iz Bele krajine so dogodek zaključili s pravim gasilskim piknikom. Boter vozila je Janez Petkovešek.

V čast dneva reformacije in prve slovenske knjige je bil 27. oktobra drugi jesenski večer, Sodelovali so pevski zbor iz OŠ Nove Jarše, pevski zbor sv. Martin, harmonikarji, kitaristi in recitatorji.

Župnija pa vabi na obisk maše našega zaveznika sv. Martina na njegov god 11. novembra ob 9. uri, po kateri bo manjše martinovanje. Vabljenе vse generacije!

Decembra nas bo obiskal dobri mož sveti Miklavž in skupaj z angelčki in parklji obdaroval najprej po hišah, nato pa še najmlajše v župnijskem ateljeju z gledališko igro. Priredili bodo tudi novoletno zabavo za mlade družine in člane društva. Več na: <http://www.dpm-smartnoobsavi.si/>

Fotografije: Vera Sinčič

Svet ČS Moste je pripravil štiri septembrske rekreativne dneve, na katerih so športni poznavalci krajanom prikazali pravila za igranje petanke, uradno odprli zunanje fitness naprave ob sprehajalni poti od Brodarjevega trga 10 proti vzhodu in postavili obvestilno tablo, prikazali pravilno tehniko nordijske hoje in vedoželjnim razložili balinarska pravila.

Društvo upokojencev Šmartno vabi na telovadbo v prostore gasilskega društva vsak ponedeljek in četrtek. Več informacij na 031/ 836 536.

ČS Moste

Septembrski rekreativni dnevi v Mostah

Barbara Šivec, Vera Sinčič

S pomočjo Športne zveze Ljubljane (v nadaljevanju ŠZLJ), Balinarskega športnega društva Nove Fužine (v nadaljevanju BŠD) in Športno rekreativnega kluba Nove Fužine smo izvedli štiri rekreativne dni, ki so v večini potekali na površinah Balinarskega športnega društva Nove Fužine pri Brodarjevem trgu. V tem času smo poskušali občanom prikazati načine za aktivnejše in bolj zdravo preživljanje prostega časa v njihovi neposredni bližini.

6. septembra smo pripravili prikaz pravilne tehnike nordijske hoje, ki jo je izvedlo Športno rekreativno društvo Tacen v sodelovanju s ŠZLJ. Prikaz je potekal na teoretičnem in praktičnem nivoju. Občani pa so imeli tudi možnost, da se prijavijo na tečaj pravilne tehnike nordijske hoje, ki ga sofinancira Mestna občina Ljubljana in poteka v jesenskem ter spomladanskem času tudi na Fužinah. Sočasno je potekalo brezplačno merjenje krvnega tlaka, sladkorja v krvi in holesterola. Zaradi velikega zanimanja občanov – tako za merjenje kot za nordijsko hojo – se je dan zavlekel v večer in prvi rekreativni dan smo zaključili z dobrimi občutki glede izvedbe ter obiska in upanjem, da bo tako tudi na naslednjih dogodkih.

13. septembra smo pripravili uradno otvoritev zunanjih fitness naprav ob sprehajalni poti proti vzhodu od Brodarjevega trga 10 s postavitvijo obvestilne table ter prerezom traku. Predstavniki športno rekreativnega kluba Nove Fužine je obiskovalcem prikazal pravilno vadbo na fitness napravah. Nato smo obiskovalcem ponudili zdravo hrano in pijačo, ki so jo skupaj z mentorico pripravili dijaki četrtega letnika Srednje šole za gostinstvo in turizem. Pod šotorom so obiskovalce pogostili s piščančjimi rezanci z zelenjavo, jabolčno gibanico ter breskovim in borovničevim napitkom. Kljub slabemu vremenu dobre volje ni manjkalo in tudi obisk je bil zelo številan.

20. septembra je BŠD na igriščih za petanko predstavilo pravila za igranje petanke ter nato interesantom tudi omogočilo igranje. Vsaka skupina-ekipa je imela svojega demonstratorja, ki je občanom tudi med igro dajal napotke glede položaja telesa in načinov metanja krogel. Sočasno je potekalo merjenje telesne teže z analizo telesne maščobe, mišične mase in količine vode v telesu, ki je potekalo pod okriljem ZD Ljubljana, OE Moste-Polje. Mogoče nam je tega dne pomagalo sonce ali pa resnično veliko zanimanje za igranje petanke, saj je bil ta dan obisk najbolj številan. Glede na zelo zadovoljne udeležence pa lahko sklepamo, da je bila tudi predstavitev petanke zelo dobra.

Vse nove in stare navdušence za igranje petanke bi radi razveselili z novico, da je BŠD v sodelovanju s ČS Moste in s finančno pomočjo Mestne občine Ljubljana zgradilo nov in uporaben športni poligon oziroma igrišče za petanko, kjer lahko tekmuje sedem ekip. Igrišče leži zunaj ograjenih površin BŠD na prostoru nekdanjega igrišča za badminton in je namenjeno tudi vsem občanom, ki so se ali se še bodo navdušili za to zvrst rekreacije.

26. septembra so bili člani BŠD ponovno na voljo občanom, tokrat na igriščih, ki so namenjena za balinanje. Takoj zatem, ko so vrli balinarji popivnali luže na baliniščih, so vedoželjnim občanom razložili pravila balinanja, nato pa so se občani lahko preizkusili tudi v igranju oziroma tekmovanju trojk. Dobro, da so igrišča osvetljena, saj se je igranje spet zavleklo v večer. Sočasno je potekalo tudi veliko zanimanje za brezplačno merjenje krvnega tlaka, sladkorja v krvi in holesterola.

Za nami je še ena uspešna akcija, v kateri se je pokazalo, da si v Mostah znamo medsebojno pomagati, se zabavati in da smo seveda pravi športniki. Poskrbeli smo za mlado strokovno vodstvo in dober športni tim, ki je izvajal aktivnosti z obiskovalci. Lačne smo nasitili, žejne napojili, številnim pa omogočili dober nasvet, veliko dobre volje, smeha in želje po novih aktivnostih. Glede na pozitivne odzive občanov, ki so se prireditev udeležili, bomo podobne rekreativne dneve poskušali organizirati tudi prihodnje leto.

Zaključek rekreativnih dni pa ne pomeni, da v Četrtni skupnosti Moste počivamo, ampak se s polno paro pripravljamo na Velikančka, zadnjo prireditev v tem koledarskem letu. V torek, 11. decembra, bo na ploščadi Preglov trg v okviru prireditve od 14. ure dalje potekala Pravljina tržnica z bogato ponudbo ročnih izdelkov po simboličnih cenah, naše najmlajše pa bo obiskal naš zvesti dedek Mraz.

Foto: Aleš Fevžer

Levo: Organizator Tek na Šmarno goro je najmlajše obdaril z gorenjskimi dobrotami.
Desno: Baldacchini in Teklay v cilju.

Renata Bolban: Pristanišče Zalog okoli leta 1750.

ČS Šmarna gora

33. Tek na Šmarno goro

Tomo Šarf

Šmarnogorska pobočja že desetletja služijo Ljubljančanom kot poligon za nabiranje kondicije. Konec sedemdesetih let je bilo obdobje rojevanja športno-rekreativnih tekmovalcev in Tek na Šmarno goro je ena redkih prireditev, ki se je ohranila iz tega obdobja.

Sprva povsem lokalna rekreativna prireditev se je v dobrih treh desetletjih razvila v vrhunsko športno tekmovanje, ki v zadnjih letih kot finale WMRA Grand Prixa zaznamuje zaključek mednarodne in domače sezone gorskih tekov. Poleg domačih ljubiteljev teka čez drn in strn Tek zadnje desetletje privablja smetano svetovnega gorskega teka. Svoj pečat so Teku pustili asi, kot so 6-kratni svetovni prvak Novozelanec Wyatt, prav tako 6-kratni svetovni prvak Degasper, 5-kratni evropski prvak Turek Arslan, legendarni Fregona, 3-kratni svetovni podprvak Teklay, pa kraljice svetovnega gorskega teka, kot so Mayerjeva, Pichrtova, Bellotijeva, Zatorska, Mudge, Rota-Gelpi itd. Na zmagovalni stopnici so stali tudi naši asi, kot so Mitja in Mateja Kosovelj, Lucija Krkoč in nenazadnje tudi Petra Majdič.

Tako kot se je z leti spreminjala konkurenca, se je spreminjala tudi proga – prva leta je tekače vodila v spirali iz Tacna čez sedlo na Šmarno goro, z osamosvojitvijo Slovenije pa smo progo priredili zahtevam za prvo državno prvenstvo novorojene države – dodali smo pentljo čez Grmado in tako progo podaljšali na 10 km. Sedanja proga po mnenju poznavalcev zahteva res popolnega gorskega tekača – močnega na vzponu na Grmado, spretnega in hrabrega na spustu in vzdržljivega na ponovnem vzponu na Šmarno goro. Z leti smo širili tudi krog udeležencev – podmladku smo namenili njihovi starosti primerne proge, vse s ciljem na vsem znanem vrhu.

Končno lahko tudi s povsem mirno vestjo zatrdimo, da je Šmarnogorski tek spodbudil razvoj gorskih tekov kot tekmovalne zvrsti v Sloveniji. Pohvalimo se lahko tako s tekmovalnimi kot organizacijskimi dosežki – slovenski reprezentanti nas vsako leto razveseljujejo z medaljami na največjih tekmovanjih, Slovenci pa smo v zadnjih letih gostili vse tekme iz mednarodnega koledarja.

Letošnji tek je minil v znamenju »boja na nož« med ves čas vodilnim Eritrejem Teklayem in zasledovalcem Baldacchinijem, ki je imel v zadnjih metrih ščepec več moči. Med ženskami je suvereno zmago slavila Novogoričanka Mateja Kosovelj. Tek se je udeležilo skoraj 200 tekačev iz 13 držav.

Organizatorji v prihodnjih letih želijo ohraniti močno mednarodno tradicijo, hkrati pa želijo na šmarnogorske strmine privabiti več domačih ljubiteljev tovrstne športne rekreacije – v Sloveniji je malo prireditev, kjer bi se lahko rekreativci z ramo ob rami pomerili s svetovnimi asi.

Podrobnosti si lahko ogledate na spletni strani www.smarnagora.com

ČS Polje

150 let od zadnje ladje v zaloškem pristanišču

Mag. Minka Jerebič

»Leta 1862. so vlekli zadnjo ladjo po Savi gori proti Zidanemu Mostu, bila je polna živine. In kakor bi bil duh časa hotel končati brodarstvo na Savi z dogodkom, ki naj bi ostal ljudem še delj časa v spominu, potopila se je ta ladja; ž njo vred pa je potonila skoro vsa živina,« je zapisal Ivan Vrhovec v svoji knjigi *Čolnarji in brodniki na Ljubljanici in Savi*. Založani so v pristanišču Zalog tistega leta zaman čakali zadnjo ladjo, ki naj bi bila natovorjena z živino in namenjena iz tedanje Hrvaške v Ljubljano.

Po tej nesreči je »utonila« tudi rečna plovba po Savi in Ljubljanici. Pristanišče v Zalogu je

začelo zgubljati svoj pomeni. Nekoč veliko in pomembno pristanišče je kljubovalo še dobrih 30 let, ko je bilo popolnoma zapuščeno. Pristanišče so kasneje predelali in nasuli oba bregova in s tem onemogočili, da bi prihajalo proti staremu delu Zaloga do vsakoletnih spomladanskih in jesenskih poplav. Zadnji udarec za čolnarje je bila železnica, ki je stekla leta 1857 iz Ljubljane v Trst. S tem je bilo čolnarjenje po Ljubljanici popolnoma uničeno in je kmalu povsem prenehalo. Do leta 1893 se je v zaloško pristanišče pripeljal še kakšen čoln (drevak ali tombas), ki je prevažal nekaj drv, peska, kamenja ali opeke.

Zaloško pristanišče je bilo več kot 800 let zelo pomembno. Ob pristanišču so bila poslopja, kot so skladiščni prostori, tržnica, Vrhovni urad za rečno plovbo, carinarnica, kovačnica, gostilna in »hotel«. Poleg pristanišča v Zalogu je bila pomembna tudi Zaloška cesta, ki je vodila od pristanišča Zalog do Ljubljane. Ob njej je bilo kar 17 gostiln. Približno na polovici Zaloške ceste proti Ljubljani je stala velika cerkev Device Marije, ki so jo obdajala sama polja in travniki. Kasneje je kraj Polje dobilo ime po Devici Mariji na polju.

Ko je bila leta 1849 zgrajena železnica od Zidanega mosta do Ljubljane, je živahno življenje v pristanišču Zalog začelo zamirati. Tako je v Zalogu ostalo brez dela veliko krajanov, ki so poprej delali v pristanišču. Veliko Založanov je delalo že pri izgradnji železnice, nato pa so se na železnici tudi zaposlili. Vse do 70. let prejšnjega stoletja pa je bil »kanal« v pristanišču Zalog pomembno zbirališče zaloških peric, tako poleti kot pozimi. Čeprav pristanišča Zalog ni bilo več, je prostor služil kot »glavni vir dnevnih novic«.

Prihodnje leto bo 120 let od uradnega zaprtja pristanišča Zalog. Zamenjale so se številne generacije, toda spomin na nekoč bogato življenje brodarjev, čolnarjev ter drugih delavcev v pristanišču Zalog bo ostal živ tudi za prihajajoče rodove.

Vira:

Matjažič, Stane. Naš Zalog. Društvo upokojencev Zalog, 1998.

Vrhovec, Ivan. Čolnarji in brodniki na Ljubljanici in Savi. Slovenska matica, Ljubljana, 1895.

Magična veduta mesta

Nagrajena fotografija Tine Velkavrh

Stane Jagodič, akad. slikar in publicist

Foto: Tina Velkavrh

Nagrajena fotografija Tine Velkavrh.

Odkritje fotografske tehnike v prvi polovici 19. stoletja (Niepse, 1826, Daugerre, 1839, Puhar 1848) pomeni veliko prelomnico v likovnem oziroma vizualnem ustvarjanju. Vendar ne zgolj v posnemanju vidnega, realnega, skozi fotografski objektiv, temveč tudi v kreativnem fantazijskem smislu. Že konec 19. stoletja so se pojavili trije znameniti fotografi, Američana Muybridge, Eakins in Francoz Marey, ki so fotografski medij nadgradili z znanstveno-

tehničnimi inovacijami, ki so prinesle izredno slikovite vizualne rešitve, povezane s fizikalnim gibanjem človeka (*homopraxiscope*) in živali (*zoopraxiscope*) v horizontalni in krožni obliki. Omenjena fotomotivika je opazno vplivala na zgodovinski modernizem slikarstva, risbe, kiparstva, grafike, ilustracije ter scenografije, dizajna in spodbudila razvoj kinematografije.

Tudi avtorica Tina Velkavrh, nagrajenka jesenskega

natečaja, je pri kreiranju fotografije izbrala poseben ustvarjalni postopek in na površino kroga, ki spominja na gramofonsko ploščo, predstavila svoj fantazijski pogled na mesto Ljubljano. V fokus preluknjane

magičnega lika, položenega na temno osnovo, je vkomponirala ljubljansko arhitekturo v obliki prstana, kar spominja na slikovit kalejdoskop. Vendar na podobi ne prevladuje krožna mestna veduta, temveč nebo nad različnimi stavbami

z minimalnimi oblaki in z ogromno mavrico, ki poruši strogo simetrijo kroga. Na spodnji strani kompozicije se mavrici oblikovno pridruži krožni trak, ki predstavlja izrez stolpnice, kar sproži občutek optičnega kroženja. Celotna motivika daje videz, kot da je posneta z letala, in v opazovalcu sproži radovednost, s kakšnimi tehničnimi sredstvi si je ustvarjalka sploh pomagala. Z različnimi lečami ali s pomočjo zrcalnega trika, ki ga omogoča računalniška tehnologija? Vsekakor gre za izredno slikovito in skrivnostno motiv, ki spominja na vesoljni planet, morda svetniško avro ali celo koncentrični krog na vodi. Tudi glede kontrasta in barvitosti je fotografija brezhibna.

Zmagovalci so se približali: Ana Doles z imenitno serijo motivike Krisperjeve hiše, v kateri se obiskovalci različnih profesij slikovito zrcalijo v razgibanih okenskih steklih; Matevž Peršin s premišljenim posnetkom pešca z dežnikom na granitno tlakovanem Prešernovem trgu; Miha Ajtnik s podobno motiviko, na kateri prevladujeta skrivnostni človeški senci; Uroš Černigoj z monumentalnim motivom na Kunaverjevi ulici, kjer dominira masiven blok, pod njim na igrišču pa pomenljivo štrli strgan koš za košarko; Matej Pilic z monokromatsko fotografijo, ki prikazuje družabni dogodek v prijetnem razpoloženju, medtem ko Irena Krasnik preseneča s prepričljivimi motivi, posnetimi v ljubljanskem živalskem vrtu. Tudi naslednji avtorji: Barbara Lavrič Ravbar, Anže Martinčič, Slavko Zupan, Anže Pompe, Egon Cokan, Guido Sambi, Ljubo Raičević, Franci Medved in Anže Carič so prispevali premišljeno izbrane mestne motive, skladne v kompozicijskem in barvnem smislu. Skratka, jesenski natečaj je imenitno uspel.

Nagradni fotonatečaj Moja Ljubljana

Avtor vsakokratnega izbranega posnetka motiva Ljubljane prejme 125 evrov. Fotografije za objavo v naslednji številki pošljite najpozneje do 26. novembra 2012 na naslov: Mestna občina Ljubljana, glasilo Ljubljana, Mestni trg 1, 1000 Ljubljana na CD-ju ali v fizični obliki ali na e-naslov: glasilo.ljubljana@ljubljana.si. Za vse prejete natečajne fotografije si Mestna občina Ljubljana pridržuje pravico, da jih objavi v tiskani in/ali spletni obliki glasila Ljubljana.

Z ladjico po mestu II.

Aina Šmid

Počasno kraško Ljubljanico z več kot 40 km površinskega toka od izvira pri Vrhniki do izliva v Savo si je na njeni poti majhen delček zase prisvojilo tudi glavno mesto. Ne samo, da se je najstarejši in najživahnejši del mesta v zgodovini vedno tiščal okoli reke, ki mu je bila včasih še mnogo bolj vir preživetja kot danes, Ljubljana je začela v zadnjih letih spet odkrivati svoje čare. Res, da smo do srede petdesetih imeli Ljubljančani na reki tudi svoje priljubljeno kopaljšče (kdo se ne spominja filmov in zgodb o povojni mladeži, ki se je vse poletje sončila in vrtela na Špiči), toda reka je potem za nekaj desetletij skoraj izginila iz našega življenja. Onesnažena in marsikje nedostopna zaradi zanemarjenih nabrežin je zaspala sen pozabljene princese, ki jo je bilo treba spet odkriti. Projekt preureditve nabrežij in mostov na Ljubljani v starem mestnem jedru, ki intenzivno poteka že nekaj let (in je bil letos v Barceloni tudi prejemnik Evropske nagrade za urbani javni prostor) zadnja leta pomembno oblikuje življenje v mestu.

Fotografije: Dunja Wedam

Zgoraj: Masivna macesnova ladjica Ljubljana se po obliki vzoruje po blejski pletni. Spodaj: Pogled na živahno rečno plovbo, ki v zadnjih letih ob preurejenih nabrežjih Ljubljane bogati življenje v mestu in turistično ponudbo. Poleg aktivnih plovil na Ljubljani pa se je zlasti ob Trnovskem pristanu in Livadi razširila še ena vrsta rečne ponudbe v mestu. To so barčki na posebej prirejenih barkah, splavih, ki ponujajo na svojih palubah in mizicah na bregu značilno družabno gostinsko vzdušje majhnih alternativnih barov.

Znamenitosti na poti

Če vzamemo za izhodišče Tromostovje, enega najbolj prepoznavnih mestnih simbolov, ki ga je v letih 1930 in 1932 pri preurejanju nabrežja Ljubljane zasnoval arh. Jože Plečnik, nas vodi pot naprej s pogledom na Filipov dvorec, ki je nastal po potresu 1895, in na drugi strani na 300 let staro Slovensko filharmonijo s častnimi člani v svoji zgodovini, kot so bili Hayden, Beethoven, Paganini in Brahms, kot dirigent pa je tu med letoma 1881 do 1882 deloval tudi Gustav Mahler. Pod nekdanj lesenim Čevljariskim mostom, ki so ga v srednjem veku poseljevale čevljarske in obrtniške lope, v tridesetih letih 20. stoletja pa ga je prenovil arh. Plečnik kot široko ploščad z visokimi stebri, ki povezuje mesto z Mestnim trgom, nas pelje pot naprej mimo Novega trga s palačo Slovenske akademije znanosti in umetnosti, mimo Zoisove palače na Bregu in Gallusovega nabrežja s starotrškimi fasadami ter Stiškimi dvorcem iz 17. stoletja, kjer danes domuje Akademija za glasbo, vse do Šentjakobskega mostu. Od tod nas pelje Ljubljana med lepimi novourejenimi bregovi Krakovskega nasipa in Grudnovim nabrežjem pod novopostavljenim obnovljenim litoželeznim Mostom Hrdeckega, ki velja za enega največjih tehničnih dosežkov svojega časa. Zadnji most na poti do Špiče je rdeči opečnati Prulski most, nazaj proti mestu pa se pod grajskim gričem, ki dominira nad starim mestom,

peljemo spet mimo Tromostovja pod arkadami Plečnikove tržnice do novega, med Ljubljančani zelo priljubljenega Mesarskega mostu, delo arh. Jurija Kobeta, s kipi Jakova Brdarja in naprej do starega secesijskega Zmajskega mostu iz leta 1901 (enega prvih železobetonskih v Evropi), kjer zeleni zmaji stražijo vhod v mesto.

Daljši izleti z ladjico

Posebna ponudba iz žabje perspektive pa so izleti daleč od mestnega jedra, globoko v oazo krajinskega parka na Barju. Ponudnikov je več, ker pa gre za daljše ekskurzije, ki trajajo po želji od 3 do 8 ur, se je potrebno prej najaviti in dogovoriti z lastnikom. Na Ljubljanskem zmajcu, ki potegne običajno do Podpeči ali do Močilnika, so nam povedali, da jih najamejo skoraj izključno organizirane skupine, od vladnih služb do različnih podjetij. Individualnih najemov, za recimo praznovanje rojstnega dneva, je bolj malo. Verjetno se tudi tukaj pozna kriza. In kakšno je povpraševanje? Anže Volovšek, lastnik Ljubljanskega zmajca, pravi, da običajno izleti trajajo 4 ure (po 2 uri v eno smer), za goste pa pripravijo poleg prelepe vožnje skozi zeleni naravni park tudi piknik na ladji s precej bogato gostinsko ponudbo različnih menijev. Če ima vožnja skozi staro mesto svoj poseben čar, je izlet na divjišče Barja, ki je bolj ali manj neobljudeno, čisto posebno doživetje. Porasli zeleni bregovi z

vrbami, jelšami, brezami in izjemno favno, od sulcev, ščuk, klenov in piškurjev v vodi, od nutrij in vider ter nad več kot stotimi vrstami ptic, z raco mlakarico, malim ponirkom, že omenjeno zelenonogo tukalico, vodomcem in še kakšnim rečnim prebivalcem.

Je lahko vožnja po počasni Ljubljani kdaj tudi nevarna? V glavnem ne. Vodostaj je precej stalen, reguliran z zapornicami, če pa se pretok dvigne nad 150 kubičnih metrov na sekundo, lahko postane tudi nedolžna Ljubljana prenevarna za plovbo. Takrat večina pametnih kapitanov ostane v privezu. Čeprav se zdi, da je reka najbolj privlačna poleti, je vedno več tistih, ki prisegajo na tople jesenske mesece in pa veseli december.

Poleg vozečih, aktivnih plovil na Ljubljani pa se je zlasti ob Trnovskem pristanu in Livadi razširila še ena vrsta rečne ponudbe v mestu. To so barčki na posebej prirejenih barkah, splavih, ki ponujajo na svojih palubah in mizicah na bregu značilno družabno gostinsko vzdušje majhnih alternativnih barov. Morda se je prav tu, kjer se giblje več lokalnih kot turističnih obiskovalcev, prijel tisti »amsterdamski« duh bivanja in druženja na barkah v mestu. Recimo, da se na ta konec najraje odpravijo tisti, ki jim je odveč ponudba mondenega centra in jim je bliže bolj sproščeno druženje pod vrkami, kjer se vmes prosto sprehajajo tudi štirinožni kosmatci. Vsekakor pa je utrip mesta z ladjice ali bregov reke treba poskusiti v živo!

Tomo Zupančič, predsednik Društva rečnih kapitanov Ljubljana:

»REČNI TURIZEM IMA ŠE VELIK POTENCIAL«

Foto: Robert Bogataj

Tomo Zupančič

Kdo so vaši gostje na ladjici?

80 odstotkov naših gostov so tujci. Avgusta je zagotovo največ Italijanov, julija Avstrijcev in Nemcev. Imamo tudi precej stalne skupine Američanov, posebej tiste, ki se pripeljejo v Koper z velikimi ladjami. Opažamo pa tudi porast individualnih gostov. Vedno več je gostov iz vzhodnoevropskih držav, kot so Čehi, Rusi in Poljaki, pa tudi iz daljnega vzhoda, iz Tajske in Južne Koreje. Pa tudi od drugod, od Špancev do Brazilcev, če se tako izrazim, tukaj je navzoč ves svet v malem. Značilnost naših gostov je, da so to večinoma zrelejši ljudje, ne mladi z nahrbtniki. Ljudje, ki si radi udobno, s svojega sedeža ogledajo lepote Ljubljane.

Ste lastnik dveh ladjic in predsednik Društva rečnih kapitanov Ljubljana.

Ja, imam dve ladjici, Ljubljana I in Ljubljana II. S tem se ukvarjam že dvajseto leto. Sedem let smo bili edini na reki, ki smo vozili za neznanega kupca, zdaj pa se nam je pridružilo že kar nekaj drugih. Društvo je stanovska, strokovna organizacija, ki skrbi za dvig varnostne in vsakršne kulture plovbe po reki Ljubljani ter za izobraževanje. Če prevedemo rečni kapitan v mednarodni jezik, to pomeni skiper, tisti, ki uporablja svoje znanje v komercialne namene.

Kako pa ste vi postali kapitan? Kako ste se sploh začeli ukvarjati s plovbo po Ljubljani?

Oh, to je pa zgodba, ki ima že brado. Še v nekdanji državi sem bil med počitnicami skiper v Kompas Yachtingu in učil tujce jadrati in uporabljati jadrnice. To je bil čas, ko je bil praktično še vedn naš, da ne rečem moj, tam sem si pridobil te, recimo jim, mornarske izkušnje. Postal sem skiper. Šele po osamosvojitvi, ko je postala plovba po Jadranu otežena zaradi znanih razmer, so se mi oči začele obračati k bližnji vodi. Tudi leta so naredila svoje. Tako sem bil v začetku kapitan turistične ladjice Julija, last Veslaškega kluba Ljubljana, potem pa sem naredil svojo ladjico, prvo, ki je bila namenjena prav za ogled mesta s korita

Začel je med prvimi. Pred več kot desetimi leti, ko na Ljubljani še ni bilo prevoznikov, ki bi ponujali reden ogled mesta, je ustanovil majhno podjetje Rečni transport. Danes je ponudba, pa tudi konkurenca na reki precej bolj pestra, toda, kot nam pove kapitan in lastnik dveh ladjic Tomo Zupančič, ki je tudi predsednik Društva rečnih kapitanov Ljubljana, ima rečni turizem v glavnem mestu še velik potencial.

Ljubljane. To tudi sovпада z ustanovitvijo Zavoda za turizem leta 2001, ko se je začela tkati ta zgodba o turistični ekspanziji. Tako smo se zavedali, da je Ljubljana turistični biser, samo treba se bilo skloniti in pobrati kamenček.

V čem se vam pa zdi Ljubljana posebna? Kakšna reka je Ljubljana?

Rekel bi, da je naša reka čarobna. In je edina reka 300 km naokoli, ki pozimi nikoli ne zamrzne. To pomeni, da lahko plujemo v petek in svetek, poleti in pozimi. To je kraška reka, ki je poleti prijetno hladna, pozimi pa nikoli ne pade pod minus 4 stopinje Celzija.

Verjetno se je z vami popeljalo že kar nekaj znanih ljudi?

Skoraj ga ni javnega človeka, ki ga ne bi oba poznala, da se še ni zapeljal z ladjico. Moram pa reči, čeprav so tujci zelo navdušeni nad Ljubljano, da največje vzkliske presenečenja doživljam od svojih someščanov, ko se prvič popeljejo po Ljubljani. Morda je danes drugače z novim Kongresnim trgov, a Ljubljana nima širokih bulvarjev in trgov in marsikakšne lepe zgradbe si v Ljubljani ni moč ogledati z ene perspektive. Ljubljana pa nam omogoča prav to, da si te za Ljubljano tako pomembne, lepe in lepo obnovljene hiše in mostove lahko s primerne distance tudi ogledamo.

ENOURNA VOŽNJA PO LJUBLJANI V ORGANIZACIJI TURIZMA LJUBLJANA

Cena vožnje z ladjico: 8 € (odrasli), 3–4 € (otroci do 12 let), do 4. leta brezplačno.

Vodeni ogled s turističnim vodnikom poteka vsak dan ob 12. in 16. uri z ladjico Ljubljana.

Vstop iz pristana na Ribjem trgu.

Cena vožnje s turističnim vodnikom: 10 € (odrasli), 5 € (otroci do 12 let), do 4. leta brezplačno.

PRVEGA DECEMBRA VABI DOBRODELNI BAZAR SILA

Doroteja Omahen

Foto: arhiv SILA

Letošnji tradicionalni dobrodelni bazar SILA, na katerem je vsako leto mogoče kupiti zanimiva novoletna darila, se bo 1. decembra od 10. do 15. ure odvijal na Gospodarskem razstavišču v znamenju Indije. Naprodaj bo tudi nova kuharska knjiga Okusi Indije, ki so jo napisale članice Slovenskega mednarodnega združenja žensk SILA, uredila pa jo je Doroteja Omahen.

Dobrodelni bazar bo kot vsako leto potekal na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani od 10. do 15. ure. Ker bodo letos stojnice iz kar 37 držav v dveh dvoranah, domnevamo, da ne bo takšne gneče kot lani, ko je to nekajurno prireditev, na kateri smo zbrale rekordnih 82.000 evrov v dobrodelne namene, obiskalo kar 6.500 ljudi. Na stojnicah naše članice in soproge tujih veleposlanikov prodajajo blago iz svojih držav, ki ga lahko kupite in podarite za decembrske praznike ter hkrati storite še nekaj dobrega za slovenske ljudi, ki živijo v hudem pomanjkanju. Ob robu dogodka pa ves dan poteka zelo zanimiv mednarodni kulturni program.

Rdeča nit letošnjega bazarja SILA bo Indija, ki je v Sloveniji in v svetu čedalje bolj popularna. Na bazarju bomo prodajali tudi novo, čudovito oblikovano in bogato ilustrirano kuharsko knjigo z indijskimi recepti, ki so jih prispevale članice združenja SILA in smo jo konec oktobra predstavile v indijski restavraciji NAMASTE. To je že tretja dobrodelna knjiga izpod peresa članic in v založbi združenja SILA, ima kar 340 strani ter praktično spiralno vezavo. V knjigi se tudi SILA predstavi v sliki in besedi s 50 fotografijami. Cena je le 18 evrov. Kupite jo lahko na 080 11 99, 01 47 37 600, narocnine@delo.si ali www.etrifika.delo.si. Na voljo pa imamo še nekaj izvodov prejšnje knjige Okusi sveta s priljubljenimi in res zanimivimi recepti naših članic iz kar 45 držav sveta po ugodni ceni 15 evrov.

Članice Slovenskega mednarodnega združenja žensk SILA se bomo že devetnajstič trudile zbrati denar, ki ga bomo podarile pomoči potrebnim Slovincem. Letos bomo podprle 17 projektov. Med njimi so organizacije za pomoč otrokom in odraslim s posebnimi potrebami, dve družini z dolgotrajno bolnimi otroki, mladoletni iskalci azila, samske matere, žrtve družinskega nasilja, in brezdomci (OŠ Glazija, Celje; VDC – Varstveni delovni center Vrhnika – Idrija, Vrhnika; CKSG – Center za korekcijo sluha in govora, Portorož; Društvo za cerebralno paralizo, Ljubljana; Zavod Pelikan Karitas, Ljubljana; CUDV – Center za usposabljanje, delo in varstvo Dolfke Boštjančič, Draga, Ig; VDC – Varstveni delovni center, Šentjur; VDC – Varstveni delovni center Polž, Maribor; Društvo Barka, Medvode; Fridolin – center za enake možnosti mladih, Velenje; Center za sluh in govor, Maribor; Center Korak za osebe s pridobljeno možgansko poškodbo, Kranj; Kralji Ulice – Društvo za pomoč in samopomoč brezdomcev, Ljubljana; Vzgojni zavod.

Slovensko mednarodno združenje žensk SILA je bilo ustanovljeno že leta 1993 in je prostovoljno nepridobitno ter nevladno združenje. Naše članice so tuje državljanke, soproge diplomatskih in gospodarskih predstavnikov tujih držav ter mednarodnih organizacij v republiki Sloveniji in tudi omejeno število Slovenk. Združenje skrbi za bogato družabno življenje, pomaga tujim članicam pri vključevanju v slovensko okolje in spodbuja športne, kulturne in izobraževalne dejavnosti. Tako na primer organiziramo izlete, ogledne kulturnih prireditev ter spoznavamo kulturno dediščino in naravne znamenitosti Slovenije, pa tudi drugih dežel. Zelo pogosto pripravljamo različne športne in kuharske aktivnosti ter jezikovne tečaje, precej časa in energije pa posvečamo tudi dobrodelni dejavnosti.

Članice združenja SILA pomagamo ljudem v stiski. KOT KUPCI NA BAZARJU SILA PA BOSTE TUDI VI DAROVALI LJUDEM, KI POTREBUJEJO POMOČ. Toplo vabljeni na naš dogodek! Vstopnine ni.

Ljubljanske novice

28. slovenski knjižni sejem

Maja Vidergar

Med sredo, **21. novembra**, in nedeljo, **25. novembra**, je pred nami 28. Slovenski knjižni sejem. V dandanašnji svet nenehnih sprememb in prilagajanj nam z lagodno domačnostjo prinaša stare novice: termin konec novembra, ko se nas pred Miklavževim poloti prvi nemi glede prihajajočih praznikov, bogastvo pisane besede v najrazličnejših oblikah in medijih, cvet slovenskih založb in založnikov, bogat spremljevalni program prodajne razstave, Cankarjev dom kot lokacija in brezplačen vstop.

Pod budnim očesom Cankarjevega doma, Zbornice knjigotržcev in knjižnih založnikov, ki deluje v okviru GZS, ter upravnega odbora se je Slovenski knjižni sejem z leti razvil v največjo in osrednjo knjigo povezano prireditve v Sloveniji, ki poteka prav v naši prestolnici in jo zagotovo pozna vsak Ljubljančan in tudi vsak Slovenec, saj je v vznikanju najrazličnejših prireditev to edini sejem, ki s ponosom in pravico nosi pridevnik slovenski. In tudi prvi. Ljubljane in naroda. Uradno 28., v resnici pa sejem obeležuje 40 let (prvih 13 sejmov je bilo bienalnih, od leta 1997 dalje pa sejem poteka vsako leto) nepretrganega delovanja, širjenja knjige in ozaveščanja javnosti je zagotovo pustilo pečat v našem prostoru. O tem pričajo številni obiskovalci sejma. Vsako leto jih naštejemo najmanj 35.000, število pa se vztrajno povečuje.

28. slovenski knjižni sejem kljub težkim časom, ki jih čuti tudi založništvo, ostaja v vsem svojem sijaju. Res ni dovolj sredstev za velike spremembe, bo pa vrsto dogodkov bogatilo sejem vse dni do nedelje zvečer. Seveda so osnovno gibalno Slovenskega knjižnega sejma tudi novi naslovi, ki jih v knjigarni še niste videli, dober razlog, da se skupaj z nami družite s knjigami.

Slovesna otvoritev 28. slovenskega knjižnega sejma bo 20. novembra ob 18. uri v Linhartovi dvorani, kjer eminentne govorce in kulturni program spremljata podelitev osrednje, Schwentnerjeve nagrade, ki jo nagrajenci prejmejo za življenjsko delo na področju založništva. Vsako leto podelimo tudi nagrado za najlepšo slovensko knjigo, nagrado za najboljši literarni prvenec ter priznanje za mladega prevajalca.

Odperti oder Društva slovenskih pisateljev – **Pokusimo besedo** v Veliki sprejemni dvorani Cankarjevega doma tudi letos gosti ugledne književnike in vrhunsko literaturo. Letos se bo v rubriki **Pisateljska soba – s poti** (vsak dan ob 16.00 uri) v živahnem pogovoru z Boštjanom Gorencem Pižamo predstavilo več avtorjev (Brane Mozetič, Polona Glavan, Barbara Pogačnik, Andrej Blatnik in Aleš Šteger), ki so obiskali daljne knjižne sejme na vseh kontinentih in od tam prinesli vtise, sveže ideje, nove vezi. Za otroke in mlade pisateljsko društvo vsak dan ob 10. uri pripravljata nastope vidnih

ustvarjalcev. V pogovoru s Klavdijo Zupan v sklopu pod imenom **Moja literarna pokrajina** (od srede, 21. novembra, do sobote, 24. novembra, vsak dan ob 17.30 uri) bodo priznani avtorji odstirali pokrajinske dimenzije svojega umetniškega ustvarjanja; v soboto Društvo slovenskih pisateljev na svojem odru tako gosti Borisa Pahorja.

Založniška akademija je strokovno jedro Slovenskega knjižnega sejma, na kateri so obravnavane smernice in aktualne tematike v založništvu. V četrtek in petek – 22. in 23. novembra – si bodo mikrofon podajali štirje mednarodni strokovnjaki: Eva Hemmungs Wirten, Torre Slatta, Jaume Vicens Barcelo, Kelvin Smith. Če želite slovenska stališča primerjati z izkušnjami od drugod, je obisk Založniške akademije enkratna priložnost.

Debatna kavarna v Prvem predverju Cankarjevega doma je kraj, kjer najvidnejši predstavniki vseh sfer javnega življenja, publicisti, medijski strokovnjaki, kulturni ustvarjalci, poslovneži ... razpravljajo o aktualnih temah. Je prostor srečevanja, kresanja mnenj in odpiranja novih tem: založniških in knjigotržskih, pa tudi aktualnih družbenih dilem duha časa. Mimoidoči lahko prisluhnejo in se debatam pridružijo kot poslušalci ali kot aktivni sogovorniki. Med temami letošnjega sejma opozarjamo na debato o vprašanju, ali popkultura odvrta pozornost od pomembnih reči, kaj se lahko današnji državni naučijo od antičnih filozofov, od Freuda in načela ugodja do vročih sledi hladne vojne, od kulture javnega nastopanja in Steva Jobbsa pa tudi o slovenskem nacionalnem karakterju, o naši pregovorni »sreči, na svoj žalosten način« in seveda o izzivih digitalizacije, e-knjigah in sodobnih družabnih omrežjih ...

Forum za obiskovalce v Drugem predverju Cankarjevega doma vsak dan med 9. in 20. uro predstavlja različne vsebine knjig tako v glasbi kot besedi: kadar so predstavljene v obliki jedi in pijače, jih lahko tudi okusite. Namenjen je prav vsem generacijam, sejmu prinaša zabavnejši in lahkotnejši pridih.

Šolski knjigosled v sodelovanju s študenti Filozofske fakultete in Oddelka za bibliotekarstvo učencem osnovnih in srednjih šol omogoča vodeni ogled po Slovenskem knjižnem sejmu.

Ekipa kulturno-umetniškega programa Cankarjevega doma v okviru

Kulturnovzgojnega programa

Cankarjevega doma prav za Slovenski knjižni sejem pripravi nabor prireditev, namenjenih odrasčajočim mladostnikom na vseh stopnjah šolanja. Na ogled in pokušino bodo tokrat: Martin in Gregor ali od junaka do bedaka, Gal v Galeriji, Marko repa in skače, Posluh! Recikliramo, Knjiga o džungli.

Skrbno pripravljen program napoveduje zanimivo prireditve. Vabimo vas, da se pripravite in 28. slovenski knjižni sejem obiščete!

Podrobno o programu: www.knjiznisejem.si

Festival Godibodi 24. novembra

Konec novembra se na Oder pod zvezdami vrača festival sodobne avtorske in etnoglasbe *Godibodi*, tokrat ujet v pisanih jesenskih barvah. Festival s petletno tradicijo, ki se sicer odvija vsako pomlad, tudi tokrat prinaša glasbene novosti pod okriljem Glasbene zadruge Celinka in Zavoda Godibodi. Med drugimi se bodo na Odru pod zvezdami predstavil priznani nagradjeni pevec in skladatelj Rudi Bučar v družbi spremljevalne zasedbe Istrabend ter vsestranska pevka Eva Hren s skupino Sladcore. *Festival Godibodi – jesen 2012* bo potekal 24. novembra 2012 z začetkom ob 19.30.

Zanimiv november v Šentjakobskem gledališču

Po izjemno uspešni premieri politične komedije *Ugrabitve* D. Foja v režiji G. Tiča, ki je navduševala premiersko in abonmajsko publiko pretekli mesec, se nam v Šentjakobskem gledališču Ljubljana obeta nova premiera, znova komedija, o verjetno najslavnejšem in največjem igralcu svojega časa Edmundu Keanu z naslovom *Kean IV.* ruskega avtorja G. Gorina v režiji njegovega rojaka V. Ljubutina. S tem pa novembrskih premier v tem našem najstarejšem repertoarnem ljubiteljskem gledališču še ni konec, saj bo konec meseca (v nedeljo, 25. 11.) na sporedu še krstna uprizoritev igrice za otroke, ki je nastala po motivih slovenskih ljudskih pravljic, *Zlata ptica* v režiji člana gledališča Ž. Sedmaka. To pa bo tudi že nekakšen uvod v zadnji mesec v letu, ko bosta tudi v Šentjakobskem gledališču najmlajše obiskovalce že tradicionalno obiskovala dedek Mraz in Božiček.

Poleg omenjenih premiernih uprizoritev in ponovitev bo novembrski program na Šentjakobskem odru na Krekovem trgu 2 v Ljubljani postregel tudi z nekaterimi uspešnicami iz preteklih sezon. Tako bo po daljšem času znova na sporedu izvrstna situacijska komedija *Zbudi se, Katka!* M. Grgiča v režiji B. Kobala, ki bo prav konec meseca na gostovanju v Sežani doživela svojo petdeseto ponovitev, pa komediji *Kvartet R.* Harwooda v režiji M. Bratuša, s katero bodo tudi v Šentjakobskem gledališču obeležili evropsko noč gledališč (17. november) in *Zaigraj še enkrat, Sam W. Allena* v režiji D. Mlakarja, s katero bodo Šentjakobčani sodelovali tudi na festivalu Čufarjevi dnevi na Jesenicah. Potem ko so se z nedavno končanega Linhartovega srečanja v Postojni vrnili s kar dvema prestižnima priznanjema

(Linhartova plaketa za odmevne dosežke na področju ljubiteljskega gledališča in posebno priznanje strokovne žirije za predstavo Kripl v Inishmaana), bo to nova priložnost za dokazovanje kakovosti in visoke uprizoritvene ravni Šentjakobskega gledališča Ljubljana. Več aktualnem programu na www.sentjakobskogledalisce.si.

Arhitekturna razstava:

11xena + 1 hiša

V galeriji Dessa na Židovski stezi 2 v Ljubljani je od 29. oktobra do 23. novembra 2012 vsak delovnik od 10. do 15. ure na ogled razstava *11xena + 1 hiša*. Predstavljenih je enajst sodobnih slovenskih enodružinskih hiš, zgrajenih med letoma 2007 in 2012, ki so jih zasnovali slovenski arhitekti, in eno dodatno alternativno opcijo domovanja. Izbor hiš sta naredili arhitekti Maja Ivanič, predsednica Društva arhitektov Ljubljana, in Ana Struna Bregar, vodinja Hiše arhitekture ZAPS. Razstavljajo: ● Blaž Slapšak, Dominika Batista, hiša Atrij A, Koseze, Ljubljana, 1969, 2007; ● Vesna in Matej Vozlič, hiša B, Novo mesto, 2007; ● Rok Žnidaršič, Jerneja Fischer Knap, hiša Mali vrh, 2008; ● Bevk&Perović arhitekti, hiša D v Rožni dolini v Ljubljani, 2008; ● Aleš Prinčič, vila Fabbro v Vidmu, 2009; ● Gregorc&Vrhovec arhitekti, hiša v Podkorenju, 2009; ● Tatjana Kerčmar, Iztok Prosen, hiša ZTR1A v Mariboru, 2010; ● Demšar arhitekti, hiša Bistričica, Kamnik, 2010; ● Dekleva Gregorič arhitekti, hiša Maui, Hawaii, ZDA, 2011; ● Andrej Mlakar, Tatjana Mahovič, hiša Pod gozdom, Trzin, 2012; ● Peter in Boštjan Gabrijelčič, hiša Suha, Škofja Loka, 2012; ● COODO, modularne enote COODO, Brdo pri Kranju, 2012.

Novembrski cikel predavanj Slovenska zgodovina na Ljubljanskem gradu

V ciklu štirih predavanj bodo predavatelji osvetlili nekatere teme in dogodke, ki so v času od slovske naselitve do nastanka samostojne države Slovenije zaznamovali prostor med Alpami, Jadranom in Panonijo. Uvodno predavanje (6. novembra) *akad. prof. dr. Petra Štiha* z naslovom **Na stičišču svetov; srednji vek na Slovenskem** bo posvečeno obdobju, v katerem se je postavil jezikovno-etnični temelj, na katerem se je skozi različne etnične povezave, politične tvorbe in identitete v dolgotrajnem procesu veliko pozneje oblikoval slovenski narod. Sledilo bo predavanje *dr. Marka Štuhca* **Zgodnji novi vek na Slovenskem** (13. novembra) z glavnimi značilnostmi tega obdobja, med katerimi zagotovo najbolj

Foto: arhiv ProstoRož

20. oktobra so pred Kinodvorom odprli manjše urbano otroško igrišče na Kolodvorski ulici, ki ga je Mestna občina Ljubljana postavila v sodelovanju s Kinodvorom in skupino ProstoRož v okviru projekta Zemljevid želja. Igrišče je postavljeno v osi Kolodvorske ulice pred Kinodvorom. Prepoznaven značaj prostora ustvarjajo drevesna debla in krošnje. Za vodilno temo je bilo izbrano plezanje in opazovanje drevesnih krošenj. Na bele stebre so pritrjena tri različna plezala: drog, horizontalna lestev in plezalna mreža. Leseni stebri se igrivo zaključijo z rdečimi krogli. Kot protiutež igralom, ki razvijajo gibalne sposobnosti, je ob zaključku igrišča obešena viseča mreža, namenjena počitku in opazovanju krošenj. Za varno podlago je znotraj območja uporabljen prod. Igrišče je zasnovano kot neograjnen odprt javni prostor, ki je dostopen vsem in ga lahko uporabljajo otroci različnih starostnih skupin. V senci dreves se lahko zadržujejo mamice s svojimi malčki in obiskovalci Ljubljane, ki so pravkar izstopili na bližnji železniški postaji. Ob igrišču je daljša klop za posedenje starejših generacij, ki lahko opazujejo otroško igro.

izstopa vzpostavitev slovenščine kot povsem razvitega knjižnega jezika. Kakšno podobo so imeli Slovenci o cesarju Francu Jožefu I., nemu izmed najdlje vladajočih evropskih vladarjev, bomo izvedeli na tretjem predavanju iz cikla (20. novembra); pripravlja ga *dr. Janez Cvirn* in nosi naslov **Imago imperatoris; cesar Franc Jožef I. in Slovenci**. Cikel bo sklenilo (27. novembra) predavanje *dr. Boža Repeta* **Dežela ali država, deželani ali državljani? Slovenija in Slovenci v 20. stoletju**; izvedeli bomo, kako so Slovenci doživljali obdobje, v katerem so preživeli dve svetovni vojni in zamenjali tri državne okvirje ter dočakali obdobje samostojne države. Predavanja bodo potekala v Modri dvorani, vsakič ob 18. uri. Podrobnejši spored teh in preostalih dogodkov na Gradu najdete na spletni strani: www.ljubljanskigrad.si, dodatne informacije pa tudi v Info centru na Ljubljanskem gradu (T: 01/306 42 93).

Mestni trgovci privabljajo kupce z inovativnim pristopom

Mirjana Ribič

Srečanje mestnih trgovcev in Turizma Ljubljana v organizaciji Združenja trgovcev mesta Ljubljana (ZTML) - Sekcije malih trgovcev pod okriljem GZS Podjetniško trgovske zbornice je potekalo 8. oktobra 2012. Srečanja se je udeležilo več kot 30 trgovcev iz središča Ljubljane in predstavniki omenjenih ustanov. **Mag. Vida Kožar**, direktorica GZS Podjetniško trgovske zbornice, je navzoče seznanila z letošnjimi aktivnostmi zbornice, o strategiji dela je nekaj več povedal **Janko Mlakar**, predsednik Sekcije mestnih trgovcev. O aktivnostih vesalega decembra in prihodnji

strategiji sta spregovorila **Andrej Kovačič**, namestnik predsednik ZTML in **Maja Ravbar Jean**, članica združenja. **Barbara Vajda**, direktorica Turizma Ljubljana, je predstavila sodelovanje in aktivnosti med Turizmom Ljubljana in GZS Podjetniško trgovsko zbornico in ZTML za obdobje 2012 in v letu 2013.

Letošnje aktivnosti so potekale v znamenju slogana **Kupuj in uživaj**, kar je tudi v skladu s strategijo mestnega trženja, ki jo izvajajo po zgledu avstrijskih mest. Projekt **Cvetje** se je zelo dobro obnesel in ga bodo razvijali še naprej. Člani združenja imajo pred vdomom v trgovine cvetlična korita, ki jih ljubljanski cvetličarji aranžirajo v skladu z letnimi časi, letos pa so pohiteli z jesenskimi okrasitvami.

Združenje trgovcev mesta Ljubljana (ZTML) je v sodelovanju z MOL in Turizmom Ljubljana prvič organiziralo Nakupovalni dan v okviru dogodka Noč na Ljubljani. **Direktorica PTZ mag. Vida Kožar** je pohvalila odziv trgovcev, ki so zadnji dan avgusta in prvi dan septembra odprli trgovine za nočne nakupe, čeprav je močno deževje preprečilo večji obisk trgovin. Ljubljanski trgovci v središču mesta veliko pričakujejo od veselega decembra.

Andrej Kovačič, podpredsednik ZTML, je pozval navzoče, da predlagajo aktivnosti, ki bi pritegnile kupce. »ZTML pripravlja decembrsko nagradno igro, v kateri bodo lahko kupci izpolnjevali nagradne kupone. Sodelujoče trgovine bodo pripravile nagrade v obliki darilnih paketov. Žrebanje nagrad bo predvidoma potekalo konec decembra v navzočnosti župana Zorana Jankovića. O natančnih pravilih igre, financiranju letakov in razdeljevanju letakov bo ZTML obvestilo trgovce.«

Maja Ravbar Jean, članica ZTML, je posebej poudarila problem zaprtih trgovin v mestnem jedru ob sobotah, v popoldnem času: »Ljubljana je zelo lepa in zelo obiskana tudi ob sobotah in nedeljah, zato pri ZTML predlagamo, da v mestnem jedru trgovine odpremo tudi ob sobotah popoldan. Sprehod in ogled mesta ter nakupi so veliko bolj prijetni v mestnih središčih. Poleg tega je parkiranje na mestnih ulicah ob sobotah od 13. ure dalje brezplačno. Prebivalci okoliških krajev se bodo tako z večjim veseljem odpravili na izlet v Ljubljano in izkoristili prosti čas za umirjeno nakupovanje, ki ga zaradi pomanjkanja časa ne morejo opraviti med tednom. Gledano dolgoročno, bodo sobote popoldan za vse trgovce zagotovo rentabilne, tako kot so po vseh mestih v tujini, potrebno je samo malo potrpežljivosti. Če želimo, da bo zadeva uspešna, se moramo za ta korak odločiti skupaj in vse trgovine odpreti sočasno. Pri ZTML predlagamo prvo soboto v decembru ob novoletnih nakupih. O tem je nujno obveščati na nacionalnem nivoju in tukaj bomo vsekakor potrebovali pomoč Mestne občine.«

OB SVETOVNEM DNEVU PALIATIVNE OSKRBE IN HOSPICA

Branka Lovrečič

12. oktobra je bila v organizaciji Slovenskega združenja paliativne medicine pri Slovenskem zdravniškem društvu v Trubarjevi hiši literature okrogla miza *Spregovorimo o minevanju, spreminjanju in smrti*. Gostje Ifigenija Simonovič, Boris A. Novak, Alojz Ihan in Urška Lunder so ob vodenju Carmen L. Oven spregovorili o tikanju smrti (Boris A. Novak), o soočenju izgube bližnjih, svojcev, prijateljev, pacientov. Pričujoči zapis je nizanje misli, ki so jih izrazili ti gostje in dr. Manca Košir. Ni je večje prelomnice v življenju, kot je zaključevanje življenja. In ravno o umiranju običajno nimamo izkušenj in se pogovoru o tem izogibamo kot tabuju. Ko pa se odpremo in si izkušnje tenkočutno med seboj delimo, nas izkušnja bližnje smrti poveže s toplo čustveno naklonjenostjo. Zaradi izkušnje smrti smo si bili v petek zvečer v Trubarjevi hiši literature vsi, čeprav neznanci, blizu.

Medicina je na videz danes tako mogočna, da daje vtis, kot da odloča o življenju – da ali ne, kot da je smrt bolnika neke vrste samomor. Svoji onkoloških bolnikov včasih zaradi tabuja smrti želimo podaljšati »dejanje zdravljenja«, velikokrat prek resničnih želja bolnika. Smrt nam odpira najgloblje strahove, bojimo se njene usodnosti, bojimo se konca časa, ki ga prinaša. Morda imamo še neizrečene misli, neopravljeno dejanje, občutek krivde, slabo vest. Bolnik razume končnost svoje bolezni, svoji pogosto težko, ker se bojimo izgube dragega človeka, ker se bojimo pogovora z njim. Ob nastopu bližine umiranja je potreba po pogovoru velikanska, po ogromno detajlih in informacijah. Svoji imamo vprašanje o bolečini, odgovornosti, skrbi za bolnika, imamo mezaupanje v zdravstvo ... Svoji se umiranjajo bojimo, ne znamo, ne upamo si voditi pogovora o tej strašni dokončnosti. Strokovni paliativni tim prinese pomoč, prinese uradne informacije in sočutje. Pripelje do potenciala, ki ga ne bo več – družinskega sestanka. Sami ga ne znamo voditi. Paliativni tim sproži in vodi pogovor v smer bolečine, zamer, kdo je dal/ni dal ljubezni, dediščine, zadnje želje ... Ko bolnik sam pove, kaj čuti in kako vidi stvari, ko se svoji nehaljo ščititi drug pred drugim, zbežnost mine, pride razumevanje in uvid.

Smrt je zelo normalen dogodek, v življenju nujen, a odvisno od zrelosti človeka in od pripravljenosti, kako ga sprejema. Lahko o smrti razmišljamo od svojih rosnih let, dobro je, da se v rednih intervalih nanjo pripravljamo v zrelih letih (»mogoče me jutri ne bo«), lahko razmišljamo o svoji minljivosti od prvih gubicah v naših najljubših letih, a ko pride, pripravljeni ali ne, je smrt nekaj dokončnega. Ko smrt gledamo od daleč (kako drugi umirajo), se nanjo ne moremo pripraviti. Smrt moramo doživeti. Umiranje »meni ljube osebe« je bistvena življenjska izkušnja. Je nekaj izjemnega. Če smo od smrti sterilno odrezani, da je ne vidimo, se vrača skozi zadnja vrata podzavesti in nas hudo straši. Če pa jo doživljamo skozi proces umiranja, skozi obrede, ki lajšajo žalost, se je dotikamo ob odhajajočo ljube osebo, se tikamo s smrtjo. Ni več srhljiva, ne straši več. Na obrazih pokojnih pušča tišina, mir. Naj nas vodi to sporočilo spokoja. Preden stopimo k umirajočemu, se napolnimo z mirom, ne s svojo stisko, ne s strahom, ne z napetostjo. Ne sprašujemo se o sebi, kako bomo ali ne bomo nekoga prizadeli. Vstopimo v svoj lasten notranji mir, tam bomo našli vse odgovore, vse geste, vse, kar je potrebno ob umirajočem postoriti. Bodimo skromni in pogumni, da vstopimo v to neznan okolje smrti, pogumni, da vstopimo v sočutje. Beseda slovesa bo prava. Spregovorimo z umirajočim, kar je potrebno spregovoriti, razkrijmo sebe v tem, kar smo. Čas umiranja je najbolj intimen čas. Sprejmemo čast, da smo lahko poleg, da umirajoči v svoji najgloblji intimi »mene dovoli zraven«. Takrat bomo začutili milost, da smemo biti v svetenem prostoru umiranja. Doživeli bomo globoko pomiritev, dotikali se bomo globokega bistva, dotaknili se bomo tudi neskončnosti – darila smrti. Poklanja nam izkušnjo za nas, ki imamo še življenje v sebi: v vsakdanjem življenju se pogovarjamo tako odprto, kot bi se z umirajočim. Zdej, danes se pogovarjamo iz srca v srce, povejmo si vse bistveno, povejmo si to, kar si včasih upamo šele ob smrti: rad/a te imam.

Foto: Bor Slana

Od 24. oktobra do 16. novembra je v Steklenem atriju Mestne hiše odprta razstava ilustracij slikarke Alenke Sottler za roman Tujec Albeta Camusa. Ilustracije za knjigo so nastale kot odziv na mednarodni natečaj londonske House of Illustration in založbe The Folio Society za upodobitev Camusovega Tujca. Alenka Sottler se je s svojo izjemno upodobitvijo uvrstila med šest finalistov.

Foto: Nik Rovani

Na 17. Ljubljanski maraton se je letos prijavilo rekordnih 25.686 tekačev, a je zaradi izjemno slabega vremena z ohladitvijo in snegom na letošnji priljubljeni športni prireditvi startalo 16.954 tekačev iz 47 držav.

Barbara Vajda, direktorica Turizma Ljubljana, je navzoče razveselila z novico, da je obisk turistov Ljubljane presegel vse dosedanje rekorde in se je povečal za nekaj več kot 7 odstotkov v primerjavi s prejšnjimi leti. »Turistična statistika obiska Ljubljane je odlična, kar je tudi priložnost za vas trgovce. Turistične obiske Ljubljane smo tudi skrbno načrtovali skupaj s ponudbo hotelov. V prihodnje smo ponudili tridnevne pakete za tuje goste in ponudbo predstavili na največji Turistični borzi v Londonu. S tem v zvezi pozdravljamo idejo o odprtju trgovin v središču mesta tudi v popoldanskem času, ob sobotah.« Barbara Vajda je mestne trgovce seznanila tudi s pripravami za leto 2013. Poudarek je na osrednjem dogodku, ki bo zasul Ljubljano s turisti, poslovnimi, športniki in ljubitelji športa, namreč EURBASKET, Evropsko prvenstvo v košarki 2013 (od 4. do 22. 9. 2013).

prostorož*

Trubarjeva zelena tržnica vabi

Vabimo vas na Trubarjevo zeleno tržnico, kjer se bo odvijala prodaja ekoloških pridelkov in izdelkov **še 7. in 14. novembra med 12. in 19. uro**, potem ko sta minila dva uspešna tržnična dneva 24. in 30. oktobra. Da bi omogočili dostop do okusne, ekološko pridelane hrane tudi tistim, ki ne morejo ujeti mestne tržnice, tudi v novembru prirejamo Trubarjevo zeleno tržnico! Poleg svežih in ekološko pridelanih živil ter izdelkov bo na Trubarjevi živahno zaradi delavnic, povezanih z ekološko pridelavo, kulturnih dogodkov in nove ulične opreme, ki bodo popestrili Trubarjevo cesto in našo tržnico. Vabimo vas, da Trubarjevo skupaj z nami pozele tisti tudi vi! - Info: trubarjeva.trznica@gmail.com

Organizacija: ProstoRož, soorganizacija: Inštitut za trajnostni razvoj, Zveza združenj ekoloških kmetov Slovenije – Zveza Biodar

Vabilo na krvodajalske akcije novembra 2012

Spoštovane krvodajalke in krvodajalci mesta Ljubljane! Območno združenje Rdečega križa Ljubljane vas prijazno vabi na **krvodajalske akcije** v mesecu novembru, ki bodo potekale: ● **15. novembra 2012 od 7.00 do 15.00 ure**, ● **28. novembra 2012 od 7.00 do 17.00 ure**, ● **30. novembra 2012 od 7.00 do 15.00 ure na Zavodu za transfuzijsko medicino RS, Šlajmerjeva 6, Ljubljana. Hvala, ker darujete kri za življenje!**

Za dodatne informacije pokličite OZRK Ljubljana, Tržaška 132 Ljubljana, telefon: 01/ 42 53 419 in 040/ 871 589 ali nam pišite na: kaplja@rdcekrizljubljana.si

Predsednik OZRK Ljubljana Ivan Hvala

DrogArt

Združenje DrogArt

je zasebna neprofitna volonterska organizacija, ustanovljena z namenom, da zmanjša škodljive posledice drog med mladimi. Glavna področja delovanja so **info točka** na Prečni ulici 6 v Ljubljani, **terensko delo** na prireditvah elektronske glasbe, **informiranje** po terenu in klubih, **izvajanje delavnic** *Izberi sam* po osnovnih in srednjih šolah, da bi tako zmanjšali škodo zaradi neprimerne uživanja alkohola med mladimi. V okviru Združenja poteka tudi projekt **Aftertaxi**, ki si prizadeva za zmanjšanje števila prometnih nesreč. Na voljo so brezplačni kuponi za vožnjo s taksijem. Več o tem na www.aftertaxi.si.

Poleg terenskega dela, informiranja in delavnic pa izvajajo tudi **svetovanje** za mlade in njihove bližnje, ki imajo težave zaradi uživanja nedovoljenih drog in alkohola. Svetovanje je individualno, telefonsko ali prek spleta. Lahko jih pokličete na telefon 01/ 439 72 70 vsak dan od ponedeljka do petka med 8.00 in 16.00 uro ali na gsm 041/ 730 800 vsak dan od 8. do 20. ure. Za vse informacije so na voljo tudi po e-pošti: info@drogart.org.

Mednarodna delitev

V okviru vseslovenskega projekta predavanj na temo *Svet na pragu preobrazbe*, ki jih društvo Share Slovenija kot del mednarodne mreže Share International (Mednarodna delitev) organizira v letu 2012/2013 po večjih mestih v Sloveniji – v Ljubljani, Mariboru, na Ptuj, v Celju, Kopru, Sežani, Kranju itd. – bo predavanje s tem naslovom v Ljubljani potekalo v četrtek, 29. novembra 2012, v ob 19. uri v Cankarjevem domu, v konferenčni dvorani M3 (vhod iz Erjavčeve ulice). Tema je v času prehoda dob in s tem vsesplošne svetovne krize zanimiva in aktualna. Pounja vpogled v spremembe, ki bodo v prihodnosti preoblikovale človeško družbo in posameznikom omogočile bolj ustvarjalno in izpolnjeno življenje. Vstop je prost. Več na www.share-international.net/slo.

2. ustvarjalni festival ARTish

24. novembra se bo v **atriju ZRC SAZU** (Novi trg 2) **med 9. in 20. uro** znova odvijal **ARTish**, tokrat že **12. ustvarjalni festival** s prodajno razstavo avtorskih del okoli **50 slovenskih ustvarjalcev**. Stojnice se bodo šibile pod čudovitim **unikatnim nakitom, oblačili in obuvali, pohištvom, ilustracijami, lutkami, dodatki za dom, keramiko, lesenimi izdelki** in mnogimi drugimi ročno izdelanimi unikati. Tudi tokrat bo potekala **izmenjava rabljenih oblačil** (prineseš eno oblačilo in odneseš drugo). Pestro dogajanje bodo ves dan dopolnjevale **brezplačne delavnice**, obeta pa se še kakšno ustvarjalno presenečenje. Več na www.ARTish.si. Vstop je prost.

5 zlatih odličij za plesalce Kazine na Svetovnem prvenstvu v jazz in modern disciplinah

Na Svetovnem prvenstvu v modern in jazz disciplinah, ki je med 3. in 7. oktobrom potekalo v Frankfurtu, so plesalci Kazine osvojili kar 8 medalj, od tega 5 zlatih in 3 bronasta odličja za povrh pa so v finalih posameznih kategorij osvojili še tri četrta, eno peto in eno šesto mesto. Med solistkami je svetovna prvakinja v modernu v izjemno močnem finalu postala med članicami **Petra Zupančič**, kvaliteto slovenskega in kazinskega plesa je na tretjem mestu na svetu potrdila še **Klara Lainšček**. Tudi v mladinski konkurenci solistk modern jim je pripadlo zlato za nastopom **Arnike Matko Juvančič**. Med pari modern člani je slavila dvojica **Petra Zupančič in Jan Ravnik**. Zlato je osvojila tudi **modern mala članska skupina Kazine s točko The force in modern mala mladinska skupina Kazine s točko Swiss knife**. Plesalci delajo pod trenerskim vodstvom izjemnega Mitje Popovskega. V koreografiji **Mirjam Podobnik** sta bron med jazz članskimi pari osvojila **Tina Turk in Matej Voušek**, z odličjem enako žlahtne barve pa je bila okronana tudi **Barbara Krašovec** za jazz solo koreografijo Mitje Popovskega.

Energetika Ljubljana ima najnižjo ceno plina v Sloveniji

1. novembra je Energetika Ljubljana pripravila novo konkurenčno ceno zemeljskega plina, ki bo veljala najmanj do 31. decembra 2012. Neto cena zemeljskega plina bo tako do novega leta znašala 0,3589 evra na standardni kubični meter, kar pomeni 30-odstotno znižanje glede na raven cen iz septembra 2012, po novem letu pa družba zagotavlja, da cena ne bo preseгла 0,3970 evra na standardni kubični meter najmanj do konca ogrevalne sezone. Poleg znižanja cen zemeljskega plina za

gospodinjstva in poslovne odjemalce ima Energetika Ljubljana še vedno v ponudbi akcijski paket *Bodi aktiven*, ki odjemalcem zagotavlja skoraj 40 odstotkov nižjo ceno zemeljskega plina glede na raven cen iz septembra 2012.

Dan smučanja v Guncljah

17. novembra bo v Guncljah potekala prva ljubljanska predstavitev smučarskih aktivnosti, ki so na voljo ljubljancem (in okoličanom). Kaj počnejo društva, ki se ukvarjajo s snežnimi športi in kaj vse pri njih lahko počnete tudi vi – otroci ali odrasli, tudi če niste ravno veščji, boste torej lahko izvedeli sredi novembra pod smučiščem oziroma skakalnicami v Guncljah.

V Črnučah v enem letu nov športni park

Črnučam se obeta nov športni park, saj so ljubljanski župan in direktorja podjetja Ludus podpisali pogodbo o javno-zasebnem partnerstvu o ureditvi športnega parka Črnuče. Investicija, ki je vredna 1,2 milijona evrov, bo vključevala športno dvorano z notranjimi igrišči za odbojko na mivki, ureditev zunanjih igrišč za odbojko na mivki, tenis, košarko, mali nogomet in parkirišča. Nov športni park naj bi z delovanjem začel že prihodnjo jesen.

Razpis Bloudkovih nagrad in priznanj za 2012

Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport poziva organizacije na področju športa in druge organizacije ter posameznike, da predlagajo kandidate za dobitnike najvišjih športnih priznanj pri nas za leto 2012. Glede na Zakon o Bloudkovih priznanjih in Pravilnik o delu Odbora za podeljevanje Bloudkovih priznanj bodo podelili Bloudkove nagrade za izjemen prispevek k razvoju slovenskega športa, vrhunski mednarodni dosežek, življenjsko delo v športu in Bloudkove plakete za pomemben prispevek k razvoju slovenskega športa, pomemben tekmovalni dosežek, življenjsko delo v športu, pomemben prispevek k razvoju in popularizaciji določene športne panoge oziroma športa v Sloveniji. Pisni predlogi za priznanje morajo biti poslani v zaprti ovojnici na naslov: Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport, Masarykova 16, 1000 Ljubljana, s pripisom »Za priznanja Stanka Bloudka« najpozneje do 14. decembra 2012. Razpis je objavljen na spletnih straneh Ministrstva za izobraževanje, znanost, kulturo in šport.

Spremembe linij LPP v občini Medvode in Vodice in nova linija 30

5. novembra je LPP uvedel spremembe linij v občini Medvode in Vodice. Nova linija 30, ki deloma poteka v enem in deloma v dveh plačilnih območjih, postaja povezovalna linija med Medvodami in Vodici; med drugimi novostmi sta najpomembnejši še dve prestopni stičišči v Medvodah in Vodich ter podaljšanje linije 15. Linija 60 v Vodich je dodatno okrepljena. S temi spremembami želi LPP zagotoviti vsem, ki dnevno potujejo v Ljubljano, kakovostne in cenejše povezave z usklajenimi voznimi redi in enotno plačilno kartico urbano.

PLINSKA REVOLUCIJA

Matjaž Valenčič, energetski svetovalec

Zemeljski plin je okolju najprijaznejši energent med fosilnimi gorivi, energent 21. stoletja. Svetovnih zalog je dovolj vsaj za to stoletje. V produktih zgorevanja je veliko vlage, zato ga je primerno uporabljati v kondenzacijskih grelnikih. Glede na zanesljivost oskrbe in ceno je ustrezno nadomestilo kurilnemu olju. Prednost je v čistejšem zgorevanju, enostavni kondenzacijski tehnologiji in v možnosti celostne oskrbe objekta (ogrevanje, priprava sanitarne vode, kuhanje). Pri temperaturah dimnih plinov pod 55°C vodna para kondenzira v kondenzat in pri tem se sprosti latentni del toplote. Najboljši učinek kondenzacijskih plinskih grelnikov je v povezavi z nizkotemperaturnimi ogrevalnimi sistemi.

Vendar vse te lepe lastnosti ne pomenijo, da mora biti zemeljski plin drag energent. To, da je v Sloveniji med najdražjimi v Evropi, približno 20 % nad povprečjem, je politika uvoznika, ki je bil mnogo let monopolist. Še več, ceno plina je vezal na ceno nafte z rahlo časovno zamudo, zato je zemeljski plin tisti energent, ki se je v zadnjem letu največ podražil.

Čeprav je že od 1. julija 2007 trg zemeljskega plina odprt, kar pomeni, da v vaše gospodinjstvo lahko dobavljata zemeljski plin katerikoli slovenski dobavitelj, prehodov skoraj ni bilo. Vsi dobavitelji (razen enega) so imeli zelo podobne dolgoročne pogodbe in podobne maloprodajne cene, kar kaže na možne kartelne dogovore.

Šele v sredini letošnjega septembra se je na trgu pojavil nov dobavitelj zemeljskega plina s približno 20 % nižjo, bata ceno 0,3999 €/Sm³. Odziv kupcev je bil pričakovan, po dolgih letih stičnega prenašanja tihih podražitev so množično odleteli k novemu dobavitelju. Vsak dan vsaj tisoč prestopov. Ves teden je trajalo, preden so stari dobavitelji dojeli delovanje trga in poskusili obdržati kupce, ki jim še niso ušli. Vojna za kupce se je začela. Pri kateri ceni se bo končala? Pozor, zdaj je čas za branje drobnega tiska. Ponudba starega dobavitelja, ki nudi eno leto popust na cenik (brez garancije cene) ob vezavi za dve leti, ni ugodna.

Zamenjavo dobavitelja zemeljskega plina je mogoče izvesti skladno s pravili o delovanju trga z zemeljskim plinom. Kupci zemeljskega plina imamo možnost izbirati med dobavitelji. Informacije o dobaviteljih in zamenjavi so objavljene na spletni strani **Javne agencije Republike Slovenije za energijo** www.agen-rs.si v spletni aplikaciji informator.

Pri izbiri dobavitelja je pomembno poleg cene upoštevati tudi vse druge

pogoje, ki jih ponujajo dobavitelji. To so predvsem časovna veljavnost pogodbe, odpovedni rok, plačilni pogoji in dodatne storitve. Izbrani novi dobavitelj lahko izpelje celoten postopek zamenjave. Ne glede na dobavitelja pa ima odjemalec še zmeraj sklenjeno pogodbo o dostopu do distribucijskega omrežja s sistemskim operaterjem distribucijskega omrežja zemeljskega plina, na katerega je odjemalec priključen.

Nižja cena plina je samo kratkotrajno olajšanje za kupce. Trajno nižja bo, ko bo deloval trg, ko bomo kupci lahko izbirali plin iz plinovoda ali iz plinskega terminala v severnem Jadranu. Kljub nižji ceni ne pozabite na ukrepe učinkovite rabe. Potrebno bo krepko zmanjšati rabo energije, potem pa bo vseeno, po čem bo. Še boljša rešitev bo prehod na domače obnovljive vire energije. Brezplačne neodvisne strokovne nasvete o toplotni zaščiti, ogrevalnih sistemih, rabi obnovljivih virov, finančnih spodbudah ali znižanju stroškov poiščite v energetsko svetovalni pisarni **Ensvet** v Ljubljani, Dalmatinova 1 ali na spletni strani www.ensvet.si. Svetovanje je vsak torek in četrtek od 16.30 do 19.30. Prijavite se lahko vsak delavnik od 8.00 do 12.00 na tel. 01/306 11 44 ali pokličite brezplačni klicni center ENSVET med ponedeljkom in petkom od 9. do 14. ure na 080 1669 – kontakt za dejavnost energetskega svetovanja za občane s področja učinkovite rabe in obnovljivih virov energije.

Županovi dnevi odprtih vrat

Župan Zoran Jankovič ima **vsak prvi torek v mesecu** dan odprtih vrat, ko je v pritličju Mestne hiše na Mestnem trgu 1 **med 14. in 17. uro osebno na voljo za pogovor z meščankami in meščani.**

V letu 2012 bo dan odprtih vrat še: 4. decembra.

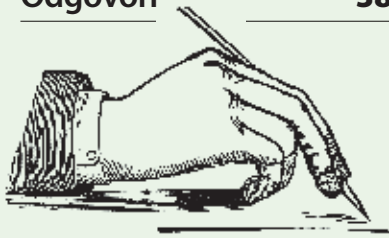

Najem poslovnih prostorov

Mestna občina Ljubljana oddaja več poslovnih prostorov v najem. Vse informacije so objavljene na spletni strani <http://www.ljubljana.si/>, dodatne informacije so vam na voljo na tel. št. 01/306-11-37.

- **Zdravstvo in socialno varstvo: Ambulanta za ljudi brez zdravstvenega zavarovanja:** tel.: (01) 437 20 10; **Socialna delavka v Ambulanti za ljudi brez zdravstvenega zavarovanja:** tel.: (01) 437 91 82; Klinični center: tel.: 01/ 522 50 50; **TOM - telefon otrok in mladostnikov:** tel.: 116 111; **telefonski klic v duševni stiski** (od 19. do 7. ure): tel.: (01) 520 99 00; **telefon za starše pri Mladinskem domu Jarše** (tor. in čet. od 16. do 18. ure): tel.: (01) 543 43 23 ali e-naslov: stan-skupina.hisa@guest.arnes.si; **SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja:** 080 11 55 ● **SOS telefon** je namenjen ženskam in otrokom, ki so doživljali ali še vedno doživljajo nasilje v družini in drugih medosebnih odnosih ter potrebujejo pogovor. SOS telefon je namenjen tudi ženskam in njihovim otrokom, ki potrebujejo umik pred nasiljem v družini v Zatočišče za ženske in otroke – žrtve nasilja v Ljubljani. Prek SOS telefona se ženske lahko vključijo tudi v skupino za samopomoč za ženske, ki so doživljale ali še vedno doživljajo nasilje. Na SOS telefon lahko pokličete ob delavnikih od 12. do 22., ob sobotah, nedeljah in praznikih pa od 18. do 22. Telefonska številka 01 / 524 19 93 pa je telefaks, namenjen gluhih – žrtvam nasilja. ● **Društvo SOS telefon**, Svetovalni telefon za osebe z izkušnjo nasilja na delovnem mestu: 031/ 722 333, vsak torek: od 17.00 do 20.00. ● **ROZA ALARM!** Prijavite homofobno diskriminacijo in nasilje prek spletne prijave na naslovu www.ljudmila.org/lesbo/alarm. Namenjena je prijavam, obveščanju in poročanju o nasilju, zlorabah in diskriminacijah, katerih žrtve so geji, lezbijke, biseksualci in transspolne ter transseksualne osebe. Omogoča hitro in preprosto poročanje o kršitvah ter takojšen dostop do pomoči in podpore. ● **Skupina SAA Ženske Slovenija** predstavlja anonimno skupino deklet in žena, ki okrevajo od zasvojenjskega seksualnega vedenja. Za dodatne informacije se obrnite na: saa.zenske@gmail.com ali 030/ 254 592 ● **OA, Overeaters Anonymous** je skupina za samopomoč osebam, ki okrevajo od odvisnosti s hrano (kompulzivnega prenehanja, bulimije, anoreksije). Za dodatne informacije se obrnite na <http://oa-slovenija.com> ali 051 755 291. ● **Krizni center Ženske svetovalnice** lahko pokličete 24 ur na dan na telefonski številki: 040/ 260 656 in 031/ 233 211. ● **Svetovalnica Fužine: Svetovanje in informiranje posameznikom, parom, družinam, ki so se znašli v psihosocialnih stiskah in težavah;** Preglov trg 15, tel.: 5206-442, vsak dan od 9. do 17. ure. svetovalnica.fuzine@siol.net, www.csd.ljmostopolje.si ● **Program Korak: svetovanje, informiranje in pomoč uporabnikom nelegalnih drog in njihovim svojcem;** Preglov trg 15, tel.: 5206-442, vsak dan od 9. do 17. ure. svetovalnica.fuzine@siol.net, www.csd.ljmostopolje.si ● **Center za psihološko svetovanje POSVET**, Mestni trg 8, 1000 Ljubljana, uradne ure: vsak delovni dan od 12. do 19. ure, tel.: 01/251 29 50, faks: 01/421 77 95, e-naslov: posvet@posvet.org in info@posvet.org, spletna stran: www.posvet.org ● **Pomoč družini na domu: Zavod za oskrbo na domu (ZOD)**, tel.: 01/ 23 96 502, **Zavod Pristan**: 01/ 54 79 579, 031/ 702 698. ● **Društvo Al-anon** za družine, v katerih je problem alkohol. Naslov: Lepi pot 6, Mirje, e-naslov: alanon@email.si; dežurni telefon: 041/ 590 789. ● **Anonimni alkoholiki** Vas zanimajo naše izkušnje? Pišite, telefonirajte, pridite! Naslov: P. p. 3512, 1001 Ljubljana, tel.: 01/ 433 82 25, e-naslov: aa.slo@amis.net, spletni naslov: <http://www.aa-drustvo.si> ● **Društvo socialni forum za zasvojenosti in omame**, Resljeva 11, Ljubljana: najava po tel.: 01/ 438 68 00, 01/ 438 68 05 ali na e-naslovu tomazic.katja@siol.net; odprto od ponedeljka do petka med 9. in 15. uro, v ponedeljek in četrtek tudi od 17. do 19. ure ● **Združenje DrogArt za zmanjševanje škodljivih posledic drog in alkohola med mladimi** nudi individualno, telefonsko ali spletno svetovanje. Pokličite na: 01/ 439 72 70 ali 041/ 730 800. Lahko nam tudi pišete na: info@drogart.org ● **Zavod MISSS – Mladinsko informativno svetovalno središče Slovenije • Telefon MLADI MLADIM:** usposobljen mladinski svetovalec odgovarja na vprašanja vrstnikov po telefonu (01/510 16 76, 051/ 300 380), e-pošti, Facebooku in Msn-ju. Delovni čas: pon. – čet. 15.30 – 17.30. ● **POMP - psihosocialna pomoč družinam priseljencev:** celostna obravnava družin in aktivno socialno-kulturno in ekonomsko vključevanje priseljencev v skupnost: učenje slov. jezika, računalniško opismenjevanje, informiranje, medkulturno učenje in delavnice za otroke. ● **Svetovalnica Dravlje:** Individualno in skupinsko svetovanje mladostnikom, staršem in strokovnim delavcem. Pomoč pri reševanju težav v obdobju odrasčanja in vključevanja v socialno okolje, vsak delovnik od 8. do 17. ure. Vse storitve so brezplačne. Več na www.miss.si ali 01/510 16 70. ● **Združenje proti spolnemu zlorabljanju**, Masarykovi 23, Ljubljana nudi zagovornišтво, svetovanje ter podporo in pomoč v skupini za mladoletne in odrasle žrtve spolne zlorabe. Tel. 01/ 43 13 341 in na brezpl. št. 080 28 80 vsak dan od 9. do 17. ure, sre. od 9. do 19. ure, pet. od 9. do 15. ure, e-naslov: spolna.zloraba@siol.net, splet: www.spolna-zloraba.si. ● **Zaupni telefon Samarijan za pogovor v stiski** – 24 ur na dan na brezplačni številki 116 123. ● **Promet: Oddelek za gospodarske javne službe in promet:** tel.: (01) 306 17 14; številka za zapuščena vozila: tel.: (01) 306 16 25; Redarstvo: tel.: (01) 306 16 32; AMZS, pomoč, vlečna služba, informacije: tel.: 19 87 ● **Služba za pobude meščanov:** tel.: (01) 306 12 82 ● **Okolje: JP Snaga, reklamacije, informacije in naročila:** tel.: (01) 477 96 40 ali (01) 477 96 67; JP Energetika, Center za pomoč uporabnikom: tel.: 080 28 82; dežurna številka Inšpektorata MU MOL, informacije o divjih odlagališčih, prevrnjenih smetnjakih in drugih dejavnih onesnaževanja okolja: tel.: (01) 306 16 04 ● **Varuh človekovih pravic**, brezplačni klic in informacije: tel.: 080 15 30 ● **Policija:** tel.: 113 ● **Center za obveščanje, gasilci, reševalna postaja:** tel.: 112 ● **Dnevni center za starejše:** Povšetova, tel.: 01/430 51 520 ● **Zavetišče za živali Gmajnice 30**, tel.: 01/256 02 79. Uradne ure za obiskovalce - delavniki: od 11. do 12. ure in od 14. do 17. ure, sobote, nedelje in prazniki - od 12. do 15. ure. Za oddajo najdenih živali lahko pokličete kadarkoli 24 ur na dan in najdenčka oddate.

Iz prve roke

Izbrani odgovori Mestne uprave na javna vprašanja

Fotografije: Dunja Wedam

DENARNA DARILA OTROKOM OB ROJSTVU IN OBLIKE DENARNE

POMOČI SOCIALNO NAJŠIBKEŠIM OBČANKAM IN OBČANOM

V Mestni občini Ljubljana smo se odločili, da bomo na osnovi Odloka o denarni pomoči (v uporabi od 1.

1. 2006) pomoč

ob rojstvu otroka zagotovili socialno najšibkejšim občankam in občanom. Tako je višina pomoči lahko nekoliko višja, kot če bi jo namenili vsem. Pomoč ob rojstvu otroka znaša 380 evrov. V letu 2011 jo je prejelo 91 otrok (v skupnem znesku 34.580 evrov). V letu 2011 je 645 otrok prejelo pomoč ob začetku šolskega leta (98.040,50 evra), 1.449 otrokom pa je MOL mesečno plačevala kosila (302.961,25 evra). Vlogo za dodelitev pomoči morajo zainteresirani nasloviti na pristojni center za socialno delo v Ljubljani, ki na podlagi kriterijev, določenih v omenjenem odloku, odloči o upravičenosti do pomoči. Do pomoči so upravičeni vsi, ki so brez lastnega dohodka ali pa z lastnim dohodkom ne dosegajo minimalnega dohodka za posameznega družinskega člana po Zakonu o socialnovarstvenih prejemkih, pa tudi tisti, ki do 30 % presegajo minimalni dohodek in imajo stalno bivališče v MOL.

BREZPLAČNO ODDAJANJE POSLOVNIH PROSTOROV

MESTNE OBČINE LJUBLJANA

Mestna občina Ljubljana v brezplačno uporabo oddaja 283 poslovnih prostorov

pravnim osebam, nevladnim organizacijam in zasebnikom. Med njimi ima vlada RS v uporabi 36 prostorov, UE izpostava Šiška pa 34 prostorov. Možnost brezplačne uporabe poslovnega prostora je v veljavi od sprejetja Zakona o stvarnem premoženju države, pokrajin in občin (Ur. l. RS, št. 14/2007). Na podlagi 30. člena Zakona o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti (Ur. l. RS, št. 86/2010) je mogoče nepremično premoženje, ki ga začasno ne potrebuje noben uporabnik, oddati v brezplačno uporabo z neposredno pogodbo: ● osebam javnega prava za opravljanje javnih nalog, razen javnim podjetjem ali nevladnim organizacijam, ki delujejo v javnem interesu, za opravljanje dejavnosti, za katero so ustanovljene, ● mednarodnim organizacijam, katerih članica je Republika Slovenija in imajo na ozemlju Republike Slovenije svoj sedež, agencijo, oddelek, predstavništvo ali pisarno. Prosilec za brezplačno uporabo poslovnega prostora ne sme opravljati profitne dejavnosti, prav tako mora imeti odločbo pristojnega ministrstva, da deluje v javnem interesu, ki je podlaga za tovrstno sklenitev pogodbe. Na podlagi vrste dejavnosti prosilca ter pomembnosti njegovega delovanja za Mestno občino Ljubljana, kot so npr. sofinancirani programi s strani Mestne občine Ljubljana, poda pristojni oddelek Mestne občine Ljubljana mnenje o brezplačni uporabi poslovnega prostora. O tem, kdo bo lahko prostor brezplačno uporabljal, določa najemodajalec.

SANACIJSKA DELA NA OBČINSKIH JAVNIH POVRŠINAH

Sanacije so v teku na naslednjih lokacijah:

- celovita sanacija Novega trga se bo nadaljevala spomladi in bo zaključena predvidoma do junija 2013 (predračunski znesek 479.938 evrov);
- pravkar se končuje sanacija ograje in ureditev električne napeljave na Bregu (predračunski znesek 170.691 evrov);
- ureditev meteorne kanalizacije ter obnova parkirišča v Tivoliju in Jakopičevega drevoreda je bila v večjem delu končana letos, z deli bodo nadaljevali spomladi, končana bodo predvidoma konec maja 2013;
- do 15. novembra letos bo urejena kolesarska steza na Cesti 27. aprila (predračunski znesek 205.000 evrov);
- prometna ureditev ceste in pločnika z izvedbo parkirišč in izvedbo dveh grbin na Litostrojski bo predvidoma končana do konca novembra 2012 (predračunski znesek 101.240 evrov);
- konec oktobra so bila zaključena vzdrževalna dela na Dalmatinovi ulici z ureditvijo pločnika in grbine.

KJE DIŠJO PEČENI KOSTANJI

Prešernov trg, Metalka, Cankarjevo nabrežje, Breg-Noví trg, Kongresni trg nasproti Kazine, Miklošičeva cesta nasproti sodišča, Slovenska cesta, Ajdovščina, Ob tržnici Koseze, Zaloška cesta, Dunajska cesta nasproti Gospodarskega razstavišča, Celovška cesta ob avtobusnem postajališču pred Halo Tivoli. Za Prešernov trg in Metalko sta bila razpisa ponovljena, ker izbrana ponudnika nista plačala uporabnine. Najdražja je najemnina za postavitev hišice na Prešernovem trgu (25.837 evrov), najcenejša pa na Celovski cesti (malo nad 331 evrov) - V kostanjehih hišicah bodo kostanje pekli do 31. januarja 2013.

UKREPI ZA ZMANJŠEVANJE ONESNAŽENOSTI ZRAKA S TRDNIMI DELCI PM₁₀ V LJUBLJANI

K onesnaženosti zraka z delci največ prispevajo promet, daljinski transport na dolge razdalje, individualna kurišča (pozimi), resuspenzija in industrijski viri. Merilnik delcev ne razlikuje med delci, ki so naravnega izvora, in tistimi, ki jih v okolje izpušča človek. Nekateri veliki naravni izvori so lahko oddaljeni tudi več tisoč kilometrov, saj je za delce značilno, da ob določenih vremenskih razmerah lahko potujejo na dolge razdalje (npr. saharški prah). Po grobih ocenah daljinski transport v Ljubljani prispeva 20 do

25 % onesnaženja z delci. Ljubljana je v preteklosti izvedla celo vrsto ukrepov, ki so bistveno prispevali k zmanjšanju onesnaženosti zraka: ● ukinitev kotlovnice in priključitev na daljinsko toploto; ● do leta 1992 so prenehale delovati vse večje kotlovnice na premog in na mazut, ogrevanje je bilo izvedeno prek centralnega toplotovodnega sistema, ki ga s toploto oskrbuje Termoelektrarna-Toplarna Ljubljana in Toplarna Šiška; ● zamenjava individualnih kurišč v večstanovanjskih objektih z izgradnjo centralnega ogrevanja in prehod na daljinsko toploto; ● izgradnja plinovodnega sistema oskrbe z zemeljskim plinom kot komplementarnim sistemom oskrbe z energijo za zamenjavo obstoječih individualnih kurišč na trda kuriva v enostanovanjskih hišah s prehodom na zemeljski plin; ● prehod na okoljsko sprejemljiva goriva, tako v Termoelektrarni Ljubljana (z opustitvijo uporabe premogov z visoko vrednostjo žvepla) kakor tudi v Toplarni v Šiški z zamenjavo mazuta z EL kurilnim oljem in dograditvijo plinskega kotla za pokrivanje trenutnih potreb po toploti; ● izgradnja vrečastih filtrov v TE-TO Ljubljana, ki so bistveno zmanjšale emisije trdnih delcev v zrak; ● zaključek izgradnje avtocestnega obroča v letu 1998, ki je Ljubljano delno razbremenil neposrednih škodljivih vplivov tranzitnega prometa; ● sklenitev notranjega cestnega obroča s Fabianijevim mostom, ki omogoča uvedbo izboljšane prometnega režima z manj cestnimi zastoji in dodatno omejitvijo dostopa z avtomobilom v mestno središče; ● zapora ožjega mestnega jedra za ves promet v letu 2008 smo v Ljubljani zaprli ožje mestno jedro za ves promet; ● urejanje parkirnih površin z izgradnjo parkomatov in podzemnih garaž je prineslo zmanjšano povpraševanje po rabi avtomobila v mestnem središču; ● na najbolj prometnih linijah v mestnem središču vozi 20 avtobusov, ki jih poganja metan in se po emisijskih standardih uvrščajo v okolju prijazno kategorijo vozil, ter pet hibridnih avtobusov; ● sistem izposoje kolesa Bicike(IJ). - Onesnaženost zraka z delci ni samo težava Ljubljane, ampak tudi širše regije in države.

POBUDA ZA IZGRADNJO GARAŽNE HIŠE

NA LJUBLJANSKEM GRADU

Oddelek za urejanje prostora je ob javni razgrnitvi sprememb in dopolnitve OPN MOL prejel

pobudo podjetja Ambient za izgradnjo garažne hiše na Gradu. Parkirna hiša naj bi bila namenjena obiskovalcem prireditve. Z izgradnjo podzemne parkirne hiše bi ob prireditvah grajsko planoto bistveno razbremenili mirujočega prometa in jo lahko namenili izključno pešcem. Ker prireditve na Gradu privabijo razmeroma veliko število obiskovalcev in dvigalo nima zadostnih kapacitet, namreč prometa na Grad ni mogoče povsem ukiniti, povzroča pa danes pravi kaos. Ukrep je tudi v skladu z novo prometno politiko mesta. MOL bo pobudo podrobneje ovrednotila in verjetno umestila v prve nadaljnje spremembe OPN ter s tem pravno formalno omogočila izgradnjo. Ker je Grajski grič spomeniško zavarovan kot arhitekturni in umetnostni spomenik in spomenik oblikovane narave, bodo glede same umestitve in končnega projekta potrebna še usklajevanja s pristojnimi organi.

Kakovost vode in zraka v Ljubljani

Kakovost pitne vode septembra 2012

Centralni vodovodni sistem mesta Ljubljana in okolice se oskrbuje iz dveh vodnih virov, Ljubljanskega polja in Ljubljanskega barja, kjer se podzemna voda izkorišča v petih vodarnah: Kleče, Hrastje, Jarški prod, Šentvid in Brest.

Notranji nadzor nad skladnostjo pitne vode JP Vodovod-Kanalizacija izvaja na vseh oskrbovalnih območjih skladno z določili Pravilnika o pitni vodi (Ur. l. RS 19/04, 35/04, 26/06, 92/06, 25/09) v okviru mikrobioloških in fizikalno-kemijskih preiskav, katerih obseg je odvisen od ocene tveganja za določeno vzorčno mesto oz. nadzorno točko sistema. Notranji nadzor izvajajo akreditirani laboratoriji.

Druge javno dostopne informacije uporabniki prejmejo:

- po elektronski pošti na naslovu voka@vo-ka.si,
- na spletni strani JP Vodovod-Kanalizacija www.vo-ka.si.

Dodatne informacije o rezultatih notranjega nadzora pitne vode najdete v podmenjih na spletni strani www.jh-lj.si/vo-ka/informacije/kaksno-vodo-pijemo

Kakovost podzemne vode septembra 2012

MV - predpisane mejne vrednosti za podzemno vodo po Uredbi o stanju podzemnih voda (Ur. l. RS, št. 25/09)

Mejne vrednosti za podzemne vode septembru 2012 na nobenem merilnem mestu niso presegle mejnih vrednosti.

Zrak v Ljubljani avgusta 2012

V tabeli so predstavljeni podatki meritev onesnaženosti zraka na merilnem mestu ob križišču Tivolske ceste in Vošnjakove ulice. Na tem merilnem mestu smo avgusta 2012 zabeležili 9 dni s preseženo dnevno dovoljeno vrednostjo onesnaženosti z delci PM_{10} v zraku. Na letni ravni (od začetka januarja do konca junija) je bila mejna 24-urna vrednost delcev PM_{10} , ki znaša $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$, presežena 76-krat.

V skladu z Uredbo o kakovosti zunanjega zraka (Ur. l. RS, št. 9/2011) veljajo naslednji normativi:

SO₂ (žveplov dioksid): Mejna urna vrednost je $350 \mu\text{g}/\text{m}^3$ in ne sme biti presežena več kot 24-krat v koledarskem letu. Mejna dnevna vrednost je $125 \mu\text{g}/\text{m}^3$ in ne sme biti presežena več kot 3-krat v koledarskem letu.

NO₂ (dušikov dioksid): Mejna letna vrednost je $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Mejna urna vrednost je $200 \mu\text{g}/\text{m}^3$ in ne sme biti presežena več kot 18-krat v koledarskem letu.

NO_x (dušikovi oksidi): Mejne vrednosti za skupne dušikove okside niso določene.

PM₁₀ (delci): Mejna letna vrednost v koledarskem letu je $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Mejna dnevna vrednost delcev PM_{10} je $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ in ne sme biti presežena več kot 35-krat v koledarskem letu.

Benzen: Mejna letna vrednost za benzen je $5 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

Rezultati notranjega nadzora septembra 2012

PARAMETER	enota	mejna vrednost	OSKRBOVALNO OBMOČJE	
			JARŠKI PROD	KLEČE, BREST
			5. 9. 2012	5. 9. 2012
pH		6,5 -9,5	7,8	7,7
Elektroprevodnost (pri 20°C)	$\mu\text{S}/\text{cm}$	2500	431	396
Nitrat	$\text{mg}/\text{l NO}_3$	50	7,5	7,7
Nitrit	$\text{mg}/\text{l NO}_2$	0,5	<0,003	<0,003
Sulfat	$\text{mg}/\text{l SO}_4$	250	11	10
Klorid	$\text{mg}/\text{l Cl}$	250	10	9,3
Fluorid	$\text{mg}/\text{l F}$	1,5	<0,10	<0,10
Bor	$\text{mg}/\text{l B}$	1	0,013	0,015
Krom	$\mu\text{g}/\text{l Cr}$	50	2,0	1,9
Svinec	$\mu\text{g}/\text{l Pb}$	25	<1,0	<1,0
Atrazin	$\mu\text{g}/\text{l}$	0,1	<0,05	<0,05
Desetilatriazin	$\mu\text{g}/\text{l}$	0,1	<0,05	<0,05
2,6-diklorobenzamid	$\mu\text{g}/\text{l}$	0,1	<0,02	<0,02
Pesticidi - vsota	$\mu\text{g}/\text{l}$	0,5	<0,05	<0,05
Trihaloeten in tetrakloroeten - vsota	$\mu\text{g}/\text{l}$	10	<0,5	<0,5
Trihalometani - vsota	$\mu\text{g}/\text{l}$	100	<0,1	<0,1
<i>Escherichia coli</i>	v 100 ml	0	0	0
Koliformne bakterije	v 100 ml	0	0	0
OCENA			SKLADEN	SKLADEN

Vir: JP Vodovod-Kanalizacija d.o.o., 2012

Podatki o kakovosti podzemne vode v vodnjakih vodarn na Lj. polju in Lj. barju

September 2012

merilno mesto	datum	atrazin	desetilatriazin	lahkohlapni halogenirani ogljikovodiki	nitrat	krom (skupno)
enota		$\mu\text{g}/\text{l}$	$\mu\text{g}/\text{l}$	$\mu\text{g}/\text{l}$	mg/l	$\mu\text{g}/\text{l}$
MV		0,1	0,1	10	50	30
Kleče Villa	3. 9. 2012	0,021	0,024	0,1	8,9	1,4
Hrastje la	3. 9. 2012	0,085	0,079	0,8	18	13
Šentvid la	3. 9. 2012	0,020	0,024	0,1	12	0,89
Jarški prod III	3. 9. 2012	0,012	0,019	0,2	7,1	1,2
Brest la	3. 9. 2012	0,017	0,073	0,6	5,3	0,54

Vir: Monitoring kakovosti podzemne vode in površinskih vodotokov za leto 2012, Oddelek za varstvo okolja Mestne občine Ljubljana

Zrak v Ljubljani avgusta 2012

Merilno mesto križišče Vošnjakove ul. in Tivolske c.	SO ₂	NO ₂	NO _x	Benzen	PM ₁₀
Veljavnih podatkov *	96 %	96 %	96 %	99 %	88 %
Maksimalna urna koncentracija	16	144	235	7	94
Maksimalna dnevna koncentracija	5	79	117	4	65
Minimalna dnevna koncentracija	2	26	34	3	29
Srednja (mesečna) koncentracija	4	51	71	3	46
Število preseganj dovoljenih vrednosti	0	0	-	0	9

Vse vrednosti koncentracij so navedene v $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

* stopnja pokritosti z meritvami v merilnem obdobju.

NAGRAJENI DOSEŽKI MESTNE OBČINE LJUBLJANA

Informacijska jagoda 2012 za najboljši dosežek na področju informacijske družbe

Enotna mestna kartica urbana in samopostrežni sistem izposoje koles Bicike(LJ) sta prejemnika informacijske jagode 2012, nagrade za najboljši dosežek na področju informacijske družbe. Obrazložitev nagrade navaja, da je »enotna mestna kartica urbana brezkontaktna pametna kartica, ki v Ljubljani med prvimi v Evropi omogoča plačevanje mestnih storitev, npr. vožnje z ljubljanskimi mestnimi avtobusi, parkiranja in storitve v knjižnicah. Samopostrežni sistem izposoje koles v Ljubljani Bicike(LJ) pa omogoča preprosto izposajo in vračilo koles. Število uporabnikov se bliža 15 odstotkom populacije Ljubljane, število vseh izposoj bo kmalu preseglo 1 milijon. 3. oktobra so postavili nov rekord – 4.113 voženj v enem dnevu.« Nagrada je bila podeljena v okviru mednarodne konference Informacijska družba 2012, ki je potekala od 8. do 12. oktobra 2012 na Inštitutu Jožef Stefan v Ljubljani. Informacijska jagoda je nagrada za najboljši dosežek na področju informacijske družbe, ki zadeva široko javnost. Podeljuje se vsako leto za dosežke v preteklem letu.

Turistična kartica Ljubljane tretja najbolje ocenjena turistična kartica v Evropi

Na spletni strani Euro Test, ki jo upravlja nemška avtomobilistična zveza ADAC, je v ocenjevanju turističnih kartic v evropskih mestih turistična kartica Ljubljane zasedla odlično tretje mesto. Ocenjevalce je prepričala s tem, da v svoji ponudbi vključuje vseh deset največjih znamenitosti v mestu, imetniki pa uživajo izjemen popust na njeno celotno ponudbo v višini 71 %. Med prednostmi so poudarili tudi zelo ugodno ceno kartice. Prvo mesto v ocenjevanju, v katero je bilo vključenih 16 turističnih kartic v 14 evropskih mestih, je zasedla dunajska kartica, drugo mesto kartica norveškega glavnega mesta Oslo, turistična kartica Ljubljane pa ji sledi na tretjem. Vse tri kartice so ocenjene z enako skupno oceno – dobro. Ocenjevanje je upoštevalo kriterije, kot so cena kartice, vključenost najpomembnejših mestnih znamenitosti in javnega prevoza v ponudbo kartice, dostopnost znamenitosti z javnim prevozom, dostopnost informacij o kartici na najpomembnejših prodajnih mestih ter na svetovnem spletu.

Priznanje za vrhunske dosežke v slovenskem turizmu Turizmu Ljubljana

Po izboru FIJET Slovenija – Društva slovenskih turističnih novinarjev je dobitnik letošnjega kristalnega triglava, priznanja za vrhunske dosežke v slovenskem turizmu, javni zavod Turizem Ljubljana. Gre za pomembno priznanje za delo celotne ekipe javnega zavoda MOL Turizem Ljubljana v dobrih desetih letih delovanja. V utemeljitvi je zapisano: »V dobrem desetletju delovanja je Turizem Ljubljana odigral pomembno vlogo v povezovanju nosilcev turistične in s turizmom povezane ponudbe slovenske prestolnice na osnovi več strateških razvojnih dokumentov. Z odlično načrtovanimi in sistematično izpeljanimi aktivnostmi je omogočil uresničitev razvojnih in trženjskih potencialov Ljubljane in njenega zelenega zaledja, v zadnjih letih tudi s pridobivanjem evropskih sredstev za različne projekte tako za Ljubljano kot tudi za Osrednjeslovensko regijo. Turizem Ljubljana je zdaj tudi nosilec aktivnosti regionalne destinacijske organizacije Osrednja Slovenija, ki povezuje vseh 26 občin ljubljanske urbane regije, aktivnosti na domačem in tujih trgih pa so že obrodile sadove. Turizem Ljubljana je z dobro izpeljanimi promocijskimi aktivnostmi na vseh pomembnih turističnih sejmih, intenzivnimi stiki z domačimi in tujimi novinarji ter kot turistična agencija za receptivni turizem in razvejano mrežo stikov s tujimi partnerji v svet ponesel podobo Ljubljane kot izjemno prijetne in živahne srednjeevropske prestolnice, v kateri potekajo številne prireditve na zgljedno urejenih trgih, ulicah, na območju Tivolija in na nabrežjih Ljubljane. Ljubljana s svojimi nabrežji je z leti postala pravi magnet za prebivalce pa tudi obiskovalce Ljubljane. Zavod je investiral v turistično infrastrukturo na območju Tivolija, pomembno je pripomogel tudi k urejanju nabrežij Ljubljane, saj je namenska sredstva koncesijskih dajatev od posebnih iger na srečo leta sistematično usmerjal v investicije, kot so vzpostavitev pristanov na Ljubljani, prenova Trnovskega pristanišča, ureditev sprehajalne poti na Krakovskem nasipu in na Grudnovem nabrežju. Zavod je z dobro organiziranostjo in zavzetim strokovnim delom Ljubljano uveljavil kot kongresno mesto, zagotavlja vzorno vodenje po mestu ter informiranje turistov tako v informacijskih centrih kot tudi z vsebinsko bogatim spletnim mestom Visit Ljubljana, ki je od nedavnega prilagojen tudi za vse vrste mobilnih naprav. Turistična kartica Ljubljane je tretja najbolje ocenjena v Evropi in je le eden izmed projektov, ki jih zavod izvaja kot odgovor na povečano turistično povpraševanje. Izmed drugih kaže omeniti še projekte Sožitje med mestom in podeželjem, Gostoljubnost ljubljanskih hiš, Ljubljana – mesto doživetij, ki zajema številne investicije v turistično infrastrukturo na območju Ljubljane, in projekt Ljubljanski mozaik, ki združuje ponudnike s področja ljubljanskega turizma. Kljub krizi je Ljubljana v zadnjih dveh letih dosegla nadpovprečno dober turistični obisk, število gostov in številno prenočitev pa sta se v obdobju zadnjih desetih let več kot podvojili. Leta 2001 je Ljubljano obiskalo 194.715 gostov, lani 425.163, leta 2001 je bilo ustvarjenih 391.421 prenočitev, lani 794.646, letošnjih načrtovanih 799.000 prenočitev pa bo zanesljivo preseženo.«

Mestna občina Ljubljana je Planetu Zemlja prijazna občina 2012

Društvo Planet Zemlja je v sodelovanju z Gospodarskim razstaviščem letos tretjič zapored organiziralo natečaj Planetu Zemlja prijazna občina, in sicer v treh kategorijah: ● občine do 3.000 prebivalcev, ● občine do 10.000 prebivalcev, ● občine nad 10.000 prebivalcev. Komisija, ki je odločala o podelitvi naziva Planetu Zemlja prijazna občina, je bila sestavljena iz predstavnikov Agencije RS za okolje, Zavoda za gozdove, Visoke šole za tehnologijo in sisteme, Gradbenega inštituta ZRMK, Gospodarskega razstavišča Ljubljana in društva Planet Zemlja. Člani komisije so odločali na podlagi vprašalnikov, ki so jih izpolnile sodelujoče občine

Vprašalniki so obsegali 4 področja: ● energetska varčnost, ● gozdovi, ● ravnanje z odpadki, ● ozaveščanje javnosti. Mestna občina Ljubljana je prejela naziv Planetu zemlja prijazna občina 2012 v kategoriji nad 10.000 prebivalcev, občina Vojnik v kategoriji do 10.000 prebivalcev, občina Vranksko pa v kategoriji do 3.000 prebivalcev.

